

Begroting

2023-2026

gemeente
Noordwijk

Inhoudsopgave Programmabegroting 2023-2026

Voorwoord	2
Algemeen	3
1.1 Begroting in één oogopslag	4
1.2 Stapsgewijs naar het begrotingssaldo	5
1.3 Beleidsdoelstellingen	9
1.4 Nieuw beleid	12
1.5 Waar staan we als gemeente voor?	14
1.6 Kernegevens	16
1.7 Kaders voor gezond financieel beleid	19
Beleidsbegroting	21
2.1 Algemeen	22
2.2 Programma's	24
2.2.1 Programma 1: Bestuur en Dienstverlening	24
2.2.2 Programma 2: Veiligheid	29
2.2.3 Programma 3: Verkeer en Parkeren	34
2.2.4 Programma 4: Economie	39
2.2.5 Programma 5: Onderwijs	43
2.2.6 Programma 6: Sport en Cultuur	47
2.2.7 Programma 7: Sociaal Domein en Volksgezondheid	52
2.2.8 Programma 8: Duurzaamheid en Leefomgeving	58
2.2.9 Programma 9: Wonen en Ruimte	63
2.3 Paragrafen	67
2.3.1 Lokale heffingen	67
2.3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	82
2.3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	89
2.3.4 Financiering	94
2.3.5 Bedrijfsvoering	101
2.3.6 Verbonden partijen	106
2.3.7 Grondbeleid	114
Financiële begroting	117
3.1 Inleiding	118
3.2 Uitgangspunten	119
3.3 Totaaloverzicht lasten en baten per programma	120
3.4 Structureel en reëel evenwicht	122
3.5 Geprognosticeerde balans	123
3.6 Ontwikkeling EMU-saldo	128
3.7 Stand en verloop van reserves en voorzieningen	131
3.8 Overzicht incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	147
3.9 Overzicht overhead	149
3.10 Investerings	150
3.11 Overzicht taakvelden	156
3.12 Overzicht incidentele baten en lasten	159
3.13 Overzicht van salarissen en sociale lasten	163
3.14 Overzicht algemene dekkingsmiddelen	164
3.15 Begroting grondbedrijf	165
Lijst van afkortingen	169

Voorwoord

Het coalitieakkoord 2022-2026 “Recht zo die gaat” vormde de basis voor deze programmabegroting. De Programmabegroting 2023 is sluitend en kent buiten 2026 een overschot voor alle jaren, vooral te danken aan de extra rijksmiddelen. De grote onzekerheid over de rijksmiddelen vanaf 2026 zijn aanleiding geweest voor het college om het jaar 2026 in de programmabegroting niet sluitend te maken. Het college wil op dit moment nog geen onorthodoxe bezuinigingsmaatregelen nemen als nog niet bekend is welke (extra) bijdrage het Rijk levert.

We leven in een onzekere tijd. Vorig jaar was het de coronacrisis, waarvan de nasleep nog steeds zichtbaar is in de gemeentefinanciën. Sindsdien zijn daar de oorlog in Oekraïne, stijgende energieprijzen, rentestijgingen, hoge inflatie en stijgende bouw- en grondstofkosten bijgekomen. De financiële gevolgen van de energiecrisis zijn nog niet volledig te overzien, maar maatregelen op rijksniveau als ook op gemeenteniveau zijn nodig. De gemeente Noordwijk heeft dan ook gemeend de komende drie jaar een teruggave aan de eigenaren van woningen te geven ter hoogte van € 1.125.000,- per jaar, in totaal € 3.375.000,- om enigszins de woonlasten te verlichten. Daarnaast is een langgekoesterde wens vanuit de maatschappij om de hondenbelasting af te schaffen verwerkt in de programmabegroting en is de prijs van de parkeerkaart voor inwoners weer teruggebracht naar het niveau van een aantal jaar geleden.

Met bovenstaande maatregelen worden de inwoners gecompenseerd. Het college onderzoekt of ondernemers, net als in de coronacrisis door het coronanoodfonds, nu ook nog verder ondersteund kunnen worden.

De hogere energiekosten en inflatie hebben ook effect op de gemeentelijke uitgaven. De budgetten en ook de investeringen zijn opgehoogd en passen binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor deze inflatiecorrectie. Echter is er een aantal investeringen waarvan onder andere de kosten van installaties veel hoger uitpakken. Onderzoek moet uitwijzen wat deze extra uitgaven voor effect hebben op de door de raad gefiatteerde budgetten en op de beschikbare middelen binnen het begrotingssaldo.

Vanuit het coalitieakkoord is voor 2023 voor € 3,2 miljoen aan nieuw beleid opgenomen. Noordwijk blijft investeren: in aanpak ondermijnende criminaliteit, maar ook in bereikbaarheid en mobiliteit en in duurzaamheid en leefomgeving. Ook de formatie is op bepaalde beleidsterreinen op sterkte gebracht, zoals handhaving en toezicht, maar ook om maatschappelijke vraagstukken de komende twee jaar op te pakken.

Met dank aan een flinke ambtelijke inzet presenteren we deze programmabegroting aan uw raad. Vanuit de ambitie om de blik vooruit te richten en focus te hebben op wat er echt toe doet. We maken ons hard om de gemeente Noordwijk echt een verademing te laten zijn. We kijken uit naar de behandeling op 8 november aanstaande.

Het college van burgemeester en wethouders
Noordwijk, 11 oktober 2022

Algemeen

1.1 Begroting in één oogopslag

Hoeveel betaalt u in 2023 aan:

Afvalstoffenheffing (éénpersoons)	€ 263,16
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	€ 408,96
Rioolheffing (eigenarenheffing)	€ 198,77

De Begroting in één oogopslag geeft u een beeld van de inkomsten en uitgaven van de gemeente Noordwijk in 2023. Tevens geeft het inzicht in het verloop van het eigen vermogen van de gemeente in 2023. Ons uitgangspunt is, dat we u niet extra belasten. We passen alleen inflatiecorrectie toe. Nieuw beleid stellen wij daar waar mogelijk met u op. De inwoner als loods van het gemeentebestuur! Meer informatie: noordwijk.nl/begroting.

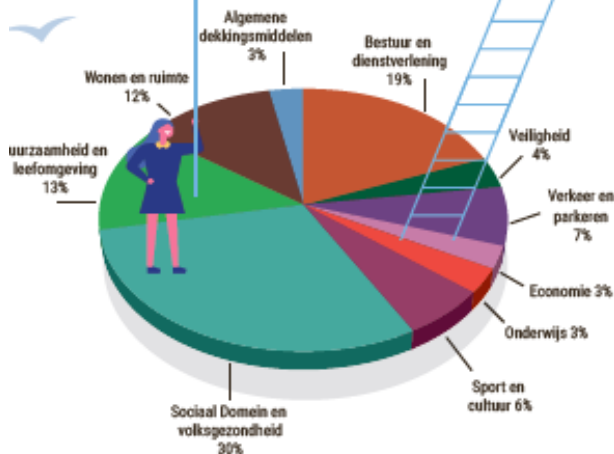
Inkomsten

Inkomsten Rijk	70 MLN
Het grootste deel krijgen we van het Rijk	€ 70.086.000
Lokale heffingen/belastingen	41,4 MLN
Inkomsten vanuit lokale heffingen en belastingen	€ 41.397.000
Overige inkomsten	48,9 MLN
Huren onroerende goederen	€ 3.480.000
Doeluitkeringen, zoals inkomensondersteuning	€ 8.525.000
Beschikking over reserves	€ 9.206.000
Overige, zoals dividend BNG Bank	€ 27.679.000
Totale inkomsten	€ 160.373.000

Verloop eigen vermogen

Eigen vermogen 1-1-2023	€ 132.253.000
Vermindering dekking afschrijvingen	€ - 3.821.000
Overige onttrekkingen	€ - 5.386.000
Toevoegingen	€ 4.723.000
Eigen vermogen 31-12-2023	€ 127.769.000

Verdeling uitgaven in %

Uitgaven

Bestuur en dienstverlening	31,4 MLN
Bestuur	€ 5.241.000
Gemeentelijke organisatie	€ 23.074.000
Gemeentelijke gebouwen	€ 3.117.000
Veiligheid	5,7 MLN
Openbare orde en veiligheid	€ 2.590.000
Veiligheid Regio (VRHM)	€ 3.177.000
Verkeer en parkeren	10,8 MLN
Parkeren	€ 1.669.000
Verkeer en bereikbaarheid	€ 1.536.000
Verhandingen	€ 4.761.000
Overige, zoals openbare verlichting	€ 2.790.000
Economie	4,5 MLN
Economische zaken	€ 1.590.000
Strand, markt en toerisme	€ 2.936.000
Onderwijs	5,5 MLN
Onderwijsbeleid	€ 2.517.000
Onderwijshuisvesting	€ 3.031.000
Sport en cultuur	9,3 MLN
Sport	€ 6.675.000
Kunst en cultuur	€ 2.598.000
Sociaal domein en volksgezondheid	47,5 MLN
Jeugd	€ 13.320.000
Wmo	€ 16.665.000
Bijstand	€ 11.163.000
Overige, zoals volksgezondheid	€ 6.365.000
Duurzaamheid en leefomgeving	20,6 MLN
Milieu en groen	€ 9.277.000
Afval en riolering	€ 10.029.000
Overige, zoals wijkgericht werken	€ 1.295.000
Wonen en ruimte	19,8 MLN
Beleid volkshuisvesting	€ 644.000
Beleid ruimtelijke ontwikkeling	€ 2.255.000
Overige, zoals het grondbedrijf	€ 16.927.000
Algemene dekkingsmiddelen	5 MLN
Algemene dekkingsmiddelen	€ 4.979.000
Totale uitgaven	€ 160.251.000

Positief resultaat € 122.000

* De gemeenteraad behandelt de begroting op 8 november 2022. De bedragen zijn voor dit overzicht op duizenden afgerond.

1.2 Stapsgewijs naar het begrotingsaldo

Om uiteindelijk te komen tot de structureel en reëel in evenwicht zijnde Programmabegroting 2023-2026 die nu voorligt, is een traject voorafgegaan. Onderstaand wordt stapsgewijs aangegeven hoe het financiële meerjarenbeeld tot stand is gekomen.

Perspectiefnota 2023

Op 5 juli 2022 heeft de gemeenteraad de in de Perspectiefnota 2023 opgenomen uitgangspunten en ontwikkelingen voor de Programmabegroting 2023-2026 vastgesteld.

De Perspectiefnota 2023 laat samengevat het volgende financiële beeld zien:

Bedragen in €				
Perspectiefnota 2023	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo programmabegroting 2022	548.772	432.168	1.646.946	1.646.946
Totaal autonoom beleid	-3.985.677	-3.812.800	-4.113.655	-4.344.156
Algemene uitkering gemeentefonds	6.354.884	9.011.847	11.181.906	6.443.114
Overige mutaties	-1.938.937	-3.282.550	-4.635.291	-6.201.010
Perspectiefnota 2023	979.042	2.348.665	4.079.906	-2.455.106

Programmabegroting 2023-2026

Na de vaststelling van de Perspectiefnota 2023 heeft zich nog een aantal ontwikkelingen voorgedaan die de begrotingssaldi hebben beïnvloed. Deze zullen hieronder kort worden toegelicht.

Bedragen in €				
Begroting 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Saldo Perspectiefnota 2023	979.042	2.348.665	4.079.906	-2.455.106
Autonoom beleid	415.962	495.570	492.931	166.801
Nieuw beleid	-1.627.000	-1.889.132	-1.896.081	-778.190
Overige begrotingsmutaties	-533.066	-1.781.124	-1.996.093	-2.243.295
Netto effect septembercirculaire 2022	886.753	2.940.190	2.166.162	3.742.783
Begroting 2023-2026	121.691	2.114.169	2.846.825	-1.567.007

Autonoom beleid

Onder autonoom beleid wordt beleid verstaan dat 'onontkoombaar' is. Dit beleid is grotendeels reeds meegenomen in de Perspectiefnota 2023. De belangrijkste kosten van het autonoom beleid betreffen onder andere de bijstelling van de begroting Jeugdhulp, de aanpassing van de inkomsten Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG), het ophogen van de energielasten van het Sportbedrijf Noordwijk, het doorbelasten van de kostenverdeelstaat vervoermiddelen en het doorrekenen van de kostendekkende tarieven voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en lijkbezorgingsrechten.

Nieuw beleid

Onder nieuw beleid wordt beleid verstaan dat vanuit het coalitieakkoord en het collegewerkprogramma nieuw in de Programmabegroting 2023-2026 is opgenomen. Dit nieuw beleid wordt financieel gedekt binnen het kapitaallastenniveau, de reserves of het begrotingsresultaat van de gemeente Noordwijk. Het nieuwe beleid wordt in paragraaf 1.3 Nieuw beleid verder toegelicht.

Overige begrotingsmutaties

In de overige begrotingsmutaties ten opzichte van de Perspectiefnota 2023 zijn de definitieve doorrekeningen van de inflatie, kapitaallasten (rente en afschrijvingen), salarissen en mutaties in de reserves en voorzieningen meegenomen.

Septembercirculaire 2022

In de Perspectiefnota 2023 is de Meicirculaire 2022 verwerkt. In de Programmabegroting 2023-2026 worden de financiële effecten van de Septembercirculaire 2022 meegenomen. De Septembercirculaire 2022 laat het volgende beeld zien:

Bedragen in €				
Algemene uitkering gemeentefonds	2023	2024	2025	2026
Stand meicirculaire 2022	69.074.307	68.733.243	72.698.318	69.170.613
Stand septembercirculaire 2022	70.086.326	71.770.172	74.886.616	72.935.532
Verschil mei - septembercirculaire	1.012.019	3.036.929	2.188.298	3.764.919
Taakmutaties	-125.266	-96.739	-22.136	-22.136
Netto effect septembercirculaire 2022	886.753	2.940.190	2.166.162	3.742.783
Saldo algemene uitkering gemeentefonds	886.753	2.940.190	2.166.162	3.742.783

Na alle gegevens te hebben verwerkt is er sprake van een structureel sluitende begroting.

Nationale en internationale ontwikkelingen

De Programmabegroting 2023-2026 is opgesteld in een onzekere tijd. Na de coronajaren 2020 en 2021 bestond de hoop op een stabiele toekomst na het overgangsjaar 2022. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende inflatie hebben echter grote invloed op huishoudens, ondernemers en de lokale overheid. Een ander gevolg van de oorlog is de komst van Oekraïense vluchtelingen en versnelde opvang van statushouders.

Opvang vluchtelingen uit Oekraïne

De vier gemeentelijke opvanglocaties worden in 2023 voortgezet. Dit betekent ook dat zaken, zoals leefgeld, gezondheidszorg, onderwijs, schoolvervoer, maaltijdservices en beveiliging, doorgaan. De gemeente heeft hierin een coördinerende rol en krijgt hierbij ondersteuning van andere organisaties, zoals scholen, welzijnsorganisaties en gezondheidszorg. Op dit moment lijkt er nog geen einde in zicht en zullen de uitdagingen toenemen als we wellicht op zoek moeten naar alternatieve huisvestingslocaties in het geval de huidige locaties niet langer beschikbaar blijven. De aanhoudende vluchtelingencrisis in ons land, waarbij ook een beroep op gemeenten wordt gedaan, helpt hier niet bij.

Inflatie

De inflatie bevindt zich op een historisch hoog niveau. In het najaar van 2021 was er al sprake van stijgende energieprijzen op de wereldmarkt. Door het wegvallen van de levering van energie door Rusland aan een groot deel van de landen in de Europese Unie, is dit nog verder in een stroomversnelling gekomen. De stijgende energielasten werken door in de prijzen van producten, salarissen en vervolgens diensten. Zo is de stijging van de energieprijzen de belangrijkste aanjager van de inflatie. Zowel in de meicirculaire als in de septembercirculaire wordt voor het jaar 2023 een cumulatieve inflatie van 7,5% vermeld. Dit is gebaseerd op ramingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dit is ook in de Programmabegroting 2023-2026 verwerkt. Indien aangepaste prognoses van het CBS leiden tot aanpassingen van het gemeentefonds zal dat ook via de voorjaars- of najaarsnota in de begroting worden verwerkt.

De flink gestegen prijzen voor brandstoffen, energie, grondstoffen en bouwmaterialen werken niet alleen door in de kosten voor de gemeente, maar ook in de begroting van lokale verenigingen. Ook in de subsidies hebben we rekening gehouden met 7,5% inflatie.

Energiecrisis

De inflatie en energiearmoede laten steeds meer hun negatieve sporen na in onze samenleving en op het welbevinden van onze inwoners. Levensmiddelen, energie en overige essentiële voorzieningen worden steeds duurder. Voor de meest kwetsbare groep hebben we in 2022 een energietoeslag verstrekt, bedoeld voor het gedeeltelijk betalen van hun

energierekening. Daarnaast zetten we met behulp van energiecoaches, in op energiebesparende maatregelen voor dezelfde doelgroep. Ondertussen zien we dat de gevolgen van financiële/energiecrisis steeds breder om zich heen grijpen. Inwoners en ondernemers teren in op hun reserves, waarbij voor ondernemers niet uit het oog mag worden verloren dat de maatregelen tijdens de coronacrisis (financieel) ook al een wissel op hen hebben getrokken. De aangekondigde overheidsmaatregelen, zoals een fonds overname schulden, een prijsplafond voor energie, de verlenging van de energietoeslag, alsmede een impuls ter versterking van gerichte hulp via schuldhulpverlening en bijzondere bijstand, zijn een voorbode dat 2023 een roerige jaar kan worden, waarbij voor ondersteuning ook naar de gemeente wordt gekeken.

Voor 2022 houdt de gemeente Noordwijk rekening met een verhoging van de energielasten met 91,2% (86% gebaseerd op cijfers van het CBS plus 5,2% prijsinflatie in 2022). In de Programmabegroting 2023-2026 wordt rekening gehouden met een stijging van 2,3% voor 2023 en verder (prijsinflatie gemiddeld over 2023 tot en met 2026). Deze stijging is gebaseerd op de huidige contracten en periodieke betalingen op basis hiervan. De energiemarkt is echter bijzonder onstuimig. Het voorspellen hoe de kosten zich in 2023 verder zullen ontwikkelen is erg moeilijk. Indien bijstelling hiervan noodzakelijk is zal dit kenbaar worden gemaakt.

Gemeentefonds en het “ravijnjaar”

Het gemeentefonds laat voor de jaren 2023 tot en met 2025 een fors positief beeld zien, mede als gevolg van de stijgende uitgaven van het Rijk en de oplopende inflatie.

De herverdeling van het gemeentefonds is hierin voor de jaren 2023 tot en met 2026 verwerkt. Alhoewel over de verdere herverdeling vanaf 2026 nog een besluit moet worden genomen is voor dat jaar wel een verlaging van de algemene uitkering van € 15,- per inwoner meegenomen.

Er is nog geen definitief besluit over de compenserende middelen voor Jeugdhulp vanaf 2024. In overleg tussen het Rijk, VNG en IPO (provincies) is overeengekomen dat de gemeenten voor 2024 tot en met 2026 een stelpost op mogen nemen van 100% van de verwachte bedragen. In de Perspectiefnota 2023 werd nog uitgegaan van 75%.

Vanaf 2026 is er echter sprake van een bijzonder onzekere situatie. De algemene uitkering van het gemeentefonds daalt in dat jaar ten opzichte van 2025 met circa € 1,76 miljoen. Normaal gesproken sprake zou zijn van een stijging, onder meer als gevolg van inflatie en toename van de overheidsuitgaven. Ten opzichte van de cijfers in de perspectiefnota is dit voor 2026 een aanzienlijke verbetering. Dit is het gevolg van een éénmalige toevoeging aan het gemeentefonds van € 924 miljoen. Vanaf 2027 zal het verschil echter weer verder oplopen.

De belangrijkste oorzaken voor de lagere algemene uitkering in 2026 zijn (naast de herverdeling van het gemeentefonds):

- De opschalingskorting is onder het kabinet Rutte II bedacht omdat grotere gemeenten efficiënter zouden zijn. Deze vorming van grotere gemeenten is echter nooit doorgezet, maar de jaarlijks oplopende korting in het gemeentefonds is wel gebleven. Als gevolg van de economische omstandigheden is de korting bevroren op het niveau van 2021 tot en met 2025, en komt daarna weer volledig terug. Dat leidt voor Noordwijk tot een korting van € 1,3 miljoen in 2026.
- De normeringssystematiek (trap op-trap af) wordt met ingang van 2026 afgeschaft. Er is nog geen alternatief opgenomen. Het Rijk en de VNG onderhandelen hierover. Met de VNG wordt in een gezamenlijk proces met een onafhankelijk begeleider gewerkt, om te komen tot een nieuwe financieringssysteem voor 2026 en verder. Er wordt ook

gekeken naar de zorgen die gemeenten ervaren met betrekking tot hun financiën in 2026 en verder. De opdracht is om te komen tot een analyse van de financiële gevolgen van het coalitieakkoord voor gemeenten en provincies. Er wordt naar oplossingen gezocht voor de korte en lange termijn.

Omgevingswet

Voor 1 januari 2023 staat de invoering van de Omgevingswet gepland. De voorbereidingen zijn daarvoor in volle gang. In september hebben daarvoor diverse trainings- en testsessies plaatsgevonden. Over de definitieve invoering moet echter de Eerste kamer nog besluiten. Dit gebeurt naar verwachting half november, na het vaststellen van de Programmabegroting 2023 van de gemeente Noordwijk. Of de Eerste kamer zal instemmen is echter onzeker, wat gezien de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet voor de gemeenten buitengewoon lastig is. Er zijn inmiddels voor beide scenario's legesverordeningen opgesteld, zodat in december in ieder geval de juiste verordening kan worden vastgesteld.

In 2023 zal de uitvoering van de Omgevingswet nog veel aandacht vragen. In het eerste kwartaal van 2023 staat de vaststelling van de herziene versie van de omgevingsvisie gepland. In de omgevingsvisie worden doelstellingen en ambities geformuleerd. Om deze ambities en doelstellingen te realiseren dienen programma's te worden opgesteld. In 2023 zal worden nagegaan op welke wijze deze programma's kunnen worden ingezet. Voorts zal veel tijd worden gestoken in het omgevingsplan. In het omgevingsplan staan de regels vermeld die de gemeente Noordwijk van belang vindt bij het beschermen en beheren van de fysieke leefomgeving. Het 'vullen' van het omgevingsplan met de vereiste regels zal gefaseerd (per gebied of thema) plaatsvinden en zal naar verwachting nog enkele jaren voortduren. Ook zal in 2023 een aantal zaken die in 2022 zijn gestart verder worden uitgewerkt, zoals bijvoorbeeld de omgevingstafel waarbij initiatiefnemers vroegtijdig met de gemeente in gesprek gaan over de wenselijkheid van het initiatief. Voorts moet niet worden vergeten dat de Omgevingswet een geheel nieuwe wet is, met nieuwe instrumenten, nieuwe werkwijzen en nieuwe processen. In de praktijk zal blijken in hoeverre deze functioneren en zullen, indien nodig, aanpassingen doorgevoerd moeten worden.

1.3 Beleidsdoelstellingen

Beleidsdoelstellingen gemeente Noordwijk		
Programma 1 Bestuur en Dienstverlening		
Thema	Wat willen we bereiken?	
1.2	Participatie en communicatie	Onze inwoners en de samenleving staan centraal. Wij weten wat er leeft door goed naar inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te luisteren en door zichtbaar te zijn. We communiceren begrijpelijk en duidelijk. Op deze wijze overbruggen we de afstand tussen onze inwoners en het gemeentebestuur.
1.3	Dienstverlening	We zijn dienstverlenend en werken servicegericht. Op deze punten blijven we ons continu verbeteren. We zijn optimaal bereikbaar en gemeentelijke informatie is makkelijk vindbaar.
1.4	Regionale samenwerking en verbonden partijen	We hebben aandacht voor de eigen bestuurskracht om zelfstandig te blijven als gemeente. We sluiten een fusie uit. We bekijken goed welke taken we zelf uitvoeren en welke we uitbesteden. Als we voor dat laatste kiezen zijn we kritisch op de kwaliteit en de meerwaarde die het oplevert. Voorts zijn we in de samenwerkingsverbanden een sterke en betrokken partner; ook raadsleden geven profiel aan deze betrokkenheid. De 'Strategische en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek' is een belangrijke basis in de regionale samenwerking richting een bloeiende toekomst.
Programma 2 Veiligheid		
Thema	Wat willen we bereiken?	
2.1	Veiligste gemeenten	Noordwijk is een veilige gemeente om te wonen, te werken, te recreëren en te leven. We zijn hier gezamenlijk verantwoordelijk voor.
2.2	Aanpak ondermijnende criminaliteit	In onze gemeente worden criminaliteit en overlast niet geaccepteerd. We handhaven daarom daadkrachtig. Dit doen we samen met de politie, onze inwoners en ondernemers.
2.3	Crisisbeheersing	Noordwijk is sterke (regionale) partner in crisisbeheersing
Programma 3 Verkeer en Parkeren		
Thema	Wat willen we bereiken?	
3.1	Regionale en lokale bereikbaarheid	Noordwijk is goed bereikbaar en beschikt over een veilige infrastructuur. Ons verkeersnetwerk is veilig. We zorgen voor een optimale verkeerscirculatie. We werken aan een betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer, de fiets en voetgangers.
3.2	Parkeren	We beschikken over voldoende parkeervoorzieningen voor inwoners en bezoekers. In de drukke zomermaanden weren we 'zoekverkeer' uit de straten van Noordwijk aan Zee. Bezoekers kunnen parkeren in transferia in de periferie van Noordwijk
3.3	Verkeersveiligheid	De wegen in Noordwijk zijn zo ingericht dat onze inwoners ouderen, jonge kinderen en mensen met een beperking veilig over straat kunnen. Hierbij hebben we onverminderd aandacht voor verkeersveiligheid in de directe omgeving van met name zorgcentra en scholen. De trottoirs moeten weer het domein van de voetgangers worden en beter begaanbaar voor kinderwagens, rollators, rolstoelen etc.
Programma 4 Economie		
Thema	Wat willen we bereiken?	
4.1	Agrarische bedrijven en Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport	We willen een vitale economie, die zorgt voor werkgelegenheid. Noordwijk streeft naar het behoud van de agrarische gebieden voor duurzame innovatieve bollenteelt, zoals opgenomen in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG).
4.2	Gunstig vestigings- en ondernemingsklimaat voor winkels, horeca en bedrijven	Noordwijk heeft aantrekkelijke winkel- en uitgaansgebieden met een gunstig vestigings- en ondernemingsklimaat voor ondernemers.
4.3	Jaarrond toerisme en recreatie	Noordwijk ligt in een uniek gebied met veel natuur, het strand, de zee, de kust en een open en toegankelijk landschap. We zijn zuinig op deze kwaliteiten als basis voor ons toerisme. Met onze kuuroordstatus krijgt dit een extra impuls.
4.4	Space	Noordwijk blijft zich profileren als dé ruimtevaartgemeente van Nederland met aantrekkingskracht op innovatie bedrijvigheid.
4.5	Strand en kuuroord	Het strand is een uniek gebied. De unieke ligging aan zee maakt de Noordwijk internationaal erkend is als kuuroord, of beter: heilzame badplaats. Aan die kwaliteit geven we nadrukkelijk inhoud.

Beleidsdoelstellingen gemeente Noordwijk		
Programma 5 Onderwijs		
Thema		Wat willen we bereiken?
5.1	Onderwijs	Behalve thuis is ook school een plek waar je normen en waarden leert die je meeneemt in je verdere leven. Daarom is het heel belangrijk dat kinderen kwalitatief goed onderwijs krijgen. Dat ze leren hoe je normaal met elkaar omgaat. Dat pesten onacceptabel is en ze de ruimte krijgen om zich te ontplooien en ontwikkelen, hoe zij, als persoon, dat willen.
5.2	Onderwijshuisvesting	We zorgen voor kwalitatief goede onderwijshuisvesting in onze dorpen.
Programma 6 Sport en Cultuur		
Thema		Wat willen we bereiken?
6.1	Verenigingen en vrijwilligers	Veel mensen vinden in ons gevarieerde verenigingsleven een prettige en waardevolle vrijetijdsbesteding. Daarom verdienen verenigingen op het gebied van sport, kunst en cultuur onze ondersteuning en investeren we hier ook in.
6.2	Sport en recreatie	Het belang van bewegen en sport is onomstreden. Daarom bevorderen we een grote variatie aan sportmogelijkheden in Noordwijk. Dat betekent dus ook dat het aanbod niet alleen is gericht op jongeren, maar dat het ook toegankelijk moet zijn voor ouderen, mensen met een beperking en mensen met weinig financiële middelen. Gezondheid is immers belangrijk voor iedereen en past bij de status die we als kuuroord hebben.
6.3	Kunst en cultuur	Daarnaast is het voor een leefbaar en gezellig Noordwijk van groot belang dat er ruim baan wordt gegeven aan kunst en cultuur. Cultuur brengt immers mensen samen en kan ook maatschappelijke problemen helpen verminderen die specifiek zijn voor de jeugd, ouderen en inwoners met enige afstand tot de samenleving. We zorgen ervoor dat kunst- en cultuurprojecten een zo breed mogelijk publiek bereiken.
6.4	Evenementvriendelijke gemeenten	We zijn een evenementvriendelijke gemeente.
6.4	Multifunctionele accommodaties	We benutten onze multifunctionele sportaccommodaties optimaal.
Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid		
Thema		Wat willen we bereiken?
7.1	Gezond leven	We bevorderen een gezonde leefstijl. Als gemeente met een kuuroordstatus stellen we sporten, bewegen en gezondheid centraal.
7.2	Opgroeien en zelfontplooiing	Onze kinderen groeien gezond en veilig op. Onze focus is primair gericht op preventie. We bewerkstelligen daarom een aanbod gericht op onder meer versterking van weerbaarheid. We bevorderen de samenwerking tussen maatschappelijke partners.
7.3	Meedoen	Onze inwoner doen mee (naar vermogen). We stimuleren zelfredzaamheid en het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen leven. We zorgen voor voorzieningen ten behoeve van inwoners die (tijdelijk) niet kunnen meedoen. We bestrijden eenzaamheid en vergroten de lokale mobiliteit van kwetsbare inwoners.
7.4	Zorg en ondersteuning	De toegang tot advies, ondersteuning (jeugd)zorg is laagdrempelig, We zorgen voor passende hulp en ondersteuning waarbij we sturen op drempelverlaging, kwaliteitsverhoging en kostenbeheersing van jeugdhulp. Zorg voor onze inwoners moet in goede kwaliteit en voldoende kwantiteit beschikbaar. Wachtlijsten moeten zo kort mogelijk zijn.
7.5	Gezonde en veilige leefomgeving	Inwoners voelen zich veilig en prettig. In Noordwijk is het goed wonen. Onze buitenruimte en voorzieningen nodigen uit tot ontmoeting en bewegen en zijn toegankelijk voor iedereen. De gezonde en groene leefomgeving versterken de kwaliteit van leven.

Beleidsdoelstellingen gemeente Noordwijk		
Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving		
Thema		Wat willen we bereiken?
8.1	Duurzaamheid	We behouden onze prachtige dorpen en ons open landschap voor toekomstige generaties en bezoekers. We stellen een lange termijnvisie voor verduurzaming op. We geven uitvoering aan doordachte, effectieve en efficiënte maatregelen ter bevordering van energiebesparing en klimaatadaptatie. Ons uitgangspunt is dat verduurzaming betaalbaar blijft voor iedereen.
8.2	Energietransitie	We koesteren onze prachtige bollenvelden, de kuststrook, de zee en onze natuurgebieden. We prefereren zonne-energie boven windenergie en gaan plaatsing van windturbines in ons buitengebied daarom tegen. We plaatsen zonnepanelen bij voorkeur op grote daken.
8.3	Natuur en groen	Natuur en landschap vormen de basis voor fijn wonen, recreëren en een gezonde economie. De duinen en landgoederen worden waar mogelijk verbonden door (ecologische) verbindingen die doorlopen tot in de dorpen.
8.4	Woon- en leefomgeving	Onze leefomgeving is schoon, gezond, groen en toegankelijk. We beheren de openbare ruimte op uniforme wijze. In de dorpscentra zetten we onze Buitendienst zichtbaar in.
8.5	Afval en grondstoffen	De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte en die moet dus ook goed worden bijgehouden. Dat betekent dus ook een nette en ordelijke afvalinzameling.
Programma 9 Ruimte en Wonen		
Thema		Wat willen we bereiken?
9.1	Bouwen voor de lokale bevolkingsgroei	Wij bouwen volgens de natuurlijke groei van Noordwijk. Daarbij geldt dat grootschalige regionale woningbouw enkel plaats vindt langs de as Alphen-Leiden-Katwijk.
9.2	Bouwen op basis van de lokale behoefte	We bouwen, afgestemd op de behoefte, woningen in alle prijsklassen (huur en koop) in een veilige en prettige omgeving. Daarbij hoort ook voldoende ruimte om te parkeren en te recreëren.
9.3	Kleinschaligheid en open karakter van de leefomgeving	We versterken de identiteit en openheid van onze leefomgeving door in te zetten op een vitale en duurzame bollenteelt. Daarmee zorgen we tevens dat de dorpen niet aan elkaar gebouwd worden. Het openlandschap tussen de dorpen in de Bollenstreek weerspiegelt onze identiteit.

1.4 Nieuw beleid

Recht zo die gaat. In het nieuwe coalitieakkoord en collegewerkprogramma zijn de nieuwe wensen van het college opgenomen. Dit nieuwe beleid is in de Programmabegroting 2023-2026 opgenomen en verwerkt. Het complete beeld van het nieuwe beleid staat in onderstaand overzicht weergegeven.

Totaal nieuw beleid per programma	2023	2024	2025	2026	
Programma 1 Bestuur en Dienstverlening					
2023 Opstellen visie gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed	50.000				INC
2023 KCC backoffice/beleidsmedewerker	77.000	77.000			INC
2023 Bestuursondersteuner wethouders	100.000	100.000			INC
2023 Inhuur voor invoering moderne werkplek	100.000				INC
2023 Extra budget voor inhuur in verband met krapte arbeidsmarkt	250.000				INC
Programma 2 Veiligheid					
2023 Onderzoek (flexibel) cameratoezicht	10.000				INC
2023 Beleidsmedewerkers aanpak ondermijning	150.000	150.000	150.000	150.000	STR
2023 Vergunningverlener	39.000	39.000	39.000	39.000	STR
2023 Senior BOA	77.000	77.000	77.000	77.000	STR
2023 BOA's	122.000	122.000	122.000		INC
Programma 3 Verkeer en Parkeren					
2023 Mobiliteitsplan	25.000				INC
2023 Onderzoek ontsluiting Verlengde Beeklaan	25.000				INC
2023 Modelstudie ontsluiting wijk Boechorst	15.000				INC
2023 Mogelijkheid nachtbus van Leiden naar Noordwijk		60.000			INC
2023 Continueren campingpendel	15.000				INC
2023 Tarief strandpendel	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	STR
2023 Passende parkeernormen arbeidsmigranten	25.000				INC
2023 Gratis parkeren Kloosterplein na 18:00 uur	10.000	10.000	10.000	10.000	STR
2023 Gedifferentieerde tariefstelling dagparkeerkaarten	-560.000	-560.000	-560.000	-560.000	STR
2023 Verkeersonderzoek Noordwijk-Binnen	25.000				INC
2023 Parkeerregisseur	88.000	88.000	88.000	88.000	STR
2023 Onderzoek verkeersonveilige plekken	25.000				INC
2023 Onderzoek verkeersveiligheid kruising Duinweg			25.000		INC
2023 Uitvoeren uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek	25.000				INC
Programma 4 Economie					
2023 Opstellen visie Noordelijke toeristische ontsluiting	25.000	25.000			INC
2023 Opstellen nieuw evenementenbeleid	25.000				INC
Programma 5 Onderwijs					
2023 Doorontwikkelen beleid voorschoolse voorzieningen	7.500				INC
Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid					
2023 Evalueren sociale kaart	15.000	15.000			INC
2023 Mindfulness trainingen jeugd	15.000	15.000	15.000	15.000	STR
2023 Tegengaan eenzaamheid	80.000	80.000	80.000	80.000	STR
2023 Continueren zorgpauze en Waarderingsregel mantelzorgers	40.000	40.000	40.000	40.000	STR
2023 Beleidsadviseur Voor Ieder1	41.000	41.000			INC
2023 Beleidsadviseur Wet Inburgering	19.000	19.000			INC
2023 Beleidsadviseur WGS	19.000	19.000			INC
2023 Projectleider maatschappelijke vraagstukken	100.000	100.000			INC

Totaal nieuw beleid per programma	2023	2024	2025	2026	
Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving					
2023 MKB-transitieloket		60.000	60.000	60.000	STR
2023 Beleidsplan klimaatadaptieve leefomgeving	25.000				INC
2023 Pilot advies verduurzamingsverplichtingen	40.000				INC
2023 Handhaving verplichte energiebesparende maatregelen		50.000	50.000	50.000	STR
2023 Opstellen visie energietransitie	25.000				INC
2023 Afbod bod potentiële warmte-aanbieders	25.000				INC
2023 Wijkuitvoeringsplannen transitievisie	100.000				INC
2023 In kaart brengen capaciteit elektriciteitsnetwerk	50.000	50.000			INC
2023 Opstellen uitvoeringsplan vergroening leefomgeving	50.000				INC
2023 Aanplanten bomen		200.000	200.000	200.000	INV
2023 Aanplanten bomen beheerkosten	35.000	35.000	35.000	35.000	STR
2023 Continueren inzet vrijwillige energiecoaches	35.000	35.000	35.000	35.000	STR
2023 Regelanalist dienstverlening Omgevingswet	88.000	88.000			INC
2023 Groenbeheerplan	150.000	300.000	300.000	300.000	STR
Programma 9 Wonen en Ruimte					
2023 Actualiseren woningbouwprogramma	40.000				INC
2023 Continueren inzet projectleider internationale werkers	25.000				INC
2023 Beleidsadviseur Volkshuisvesting	93.000	93.000	93.000	93.000	STR
Programma 10 Algemene Dekkingsmiddelen					
2023 Afschaffing hondenbelasting	300.000	302.132	309.081	316.190	STR
2023 Lastenverlichting voor de burgers	1.125.000	1.125.000	1.125.000		INC
Totale kosten nieuw beleid	3.235.500	2.805.132	2.243.081	978.190	

Het nieuwe beleid wordt als volgt financieel gedekt:

- Investerings (inv): binnen het kapitaallastenniveau.
- Structurele uitgaven (str): uit het begrotingsresultaat.
- Incidentele uitgaven (inc): uit het begrotingsresultaat of uit de reserves.

Hiernaast wordt ook de stelpost nieuw beleid van € 250.000,- in 2023 ingezet voor de uitvoering van nieuw beleid. De financiële dekking van het nieuwe beleid ziet er dan als volgt uit:

Begroting 2023-2026 nieuw beleid	2023	2024	2025	2026	
Totaal dekking incidenteel uit stelpost nieuw beleid	250.000				INC
Totaal dekking incidenteel uit reserves	1.358.500	716.000	147.000		INC
Totaal dekking incidenteel uit begrotingsresultaat	1.125.000	1.125.000	1.125.000		INC
Totaal dekking structureel uit begrotingsresultaat	502.000	764.132	771.081	778.190	STR
Totaal dekking investeringen uit kapitaallastenniveau		200.000	200.000	200.000	INV
Begroting 2023-2026 dekking kosten nieuw beleid	3.235.500	2.805.132	2.243.081	978.190	

1.5 Waar staan we als gemeente voor?

Recht zo die gaat

De gemeente Noordwijk staat voor mooi wonen, goed werken, fijn recreëren en het biedt mogelijkheden om te ondernemen. Het kent een rijk verenigingsleven met veel sport- en culturele activiteiten, evenementen en een hoog voorzieningenniveau. Uiteraard zijn er ook zaken die extra aandacht verdienen en zaken die verbeterd moeten worden.

In het coalitieakkoord 'Recht zo die gaat' wordt behouden wat goed geregeld is en worden de punten die aandacht nodig hebben aangepakt en verbeterd. De term 'Recht zo die gaat' komt van oorsprong uit de scheepvaart en geeft aan dat we op koers moeten blijven met betrekking tot zaken die zijn ingezet en goed werken of doorontwikkeling verdienen. En koers op nieuwe zaken die we in de komende periode oppakken. Nieuwe zaken zoals de hoge inflatie en energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne die we door middel van lastenverlichting willen aanpakken. Lastenverlichting in de vorm van onder andere het afschaffen van de hondenbelasting en de verlaging van de prijs voor de parkeerkaart voor de inwoner.

De gemeente is er voor datgene dat onze inwoners samen van belang vinden (het algemeen belang). Samen bepalen we welke ontwikkeling in Noordwijk wenselijk is en welke opgaven we aan moeten pakken. Hierin nemen wij als gemeente de rol die helpend is. Als gemeente gaan we altijd voor de beste oplossing voor de samenleving. We willen de zaken goed en logisch organiseren waarbij we goed kunnen uitleggen wat we doen, of laten.

Vanuit deze visie hanteren we als kernwaarden:

1. *Verbindend*. Het is onze taak om te focussen op wat inwoners, ondernemers en andere partners samenbrengt. Op wat ons verbindt. Voor kwetsbare groepen hebben wij extra aandacht.
2. *Onbevooroordeeld*. Wij behandelen iedereen gelijkwaardig. Wij staan open voor nieuwe ideeën en initiatieven uit de samenleving. Wij gaan uit van vertrouwen en de goede intenties van inwoners, ondernemers, vrijwilligersorganisaties en andere partners.
3. *Besluitvaardig*. De wereld om ons heen verandert snel. Uitdagingen van deze tijd het hoofd bieden vraagt om keuzes. Wij focussen op wat er echt toe doet en zijn bewust van het feit dat niet alles kan. Dit vraagt om een besluitvaardig gemeentebestuur dat niet bang is om keuzes te maken en uit te leggen. Altijd met het algemeen belang voor ogen.

Bestuurscultuur

Bestuurscultuur is een wezenlijk onderdeel uit het programma van de coalitie en de visie hierop werken wij uit via de volgende lijnen:

- Integriteit: hoe gaan we met elkaar om?
- Transparantie: hoe open zijn wij?
- Participatie en inspraak: wat mag de inwoner/ondernemer van ons verwachten en wat verwachten wij van hen?

Wij vinden het belangrijk om een waterscheiding te creëren met negatieve onderdelen van de bestuurscultuur uit het verleden. De huidige gemeente Noordwijk en haar inwoners, ondernemers en organisaties hebben niets aan politici die met elkaar bezig zijn en oude vetes proberen uit te vechten. Vandaar dat de motie 'Noodzakelijke waterscheiding met het verleden' is opgesteld. Hiermee doet de gemeenteraad een duidelijke uitspraak over de wil om het verleden achter zich te laten en zich bezig te houden met de toekomst.

Verademing

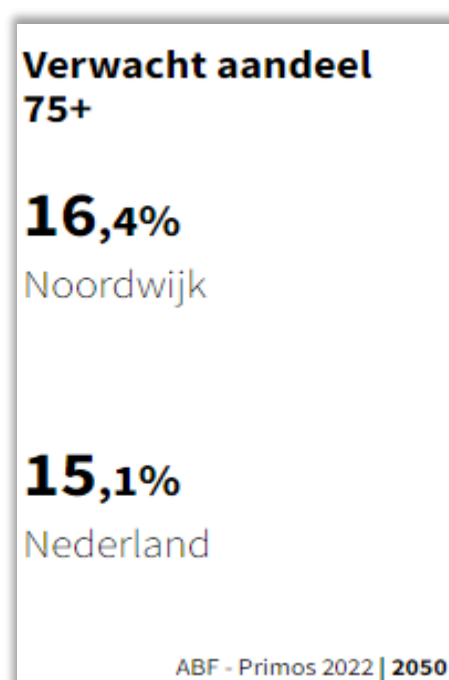
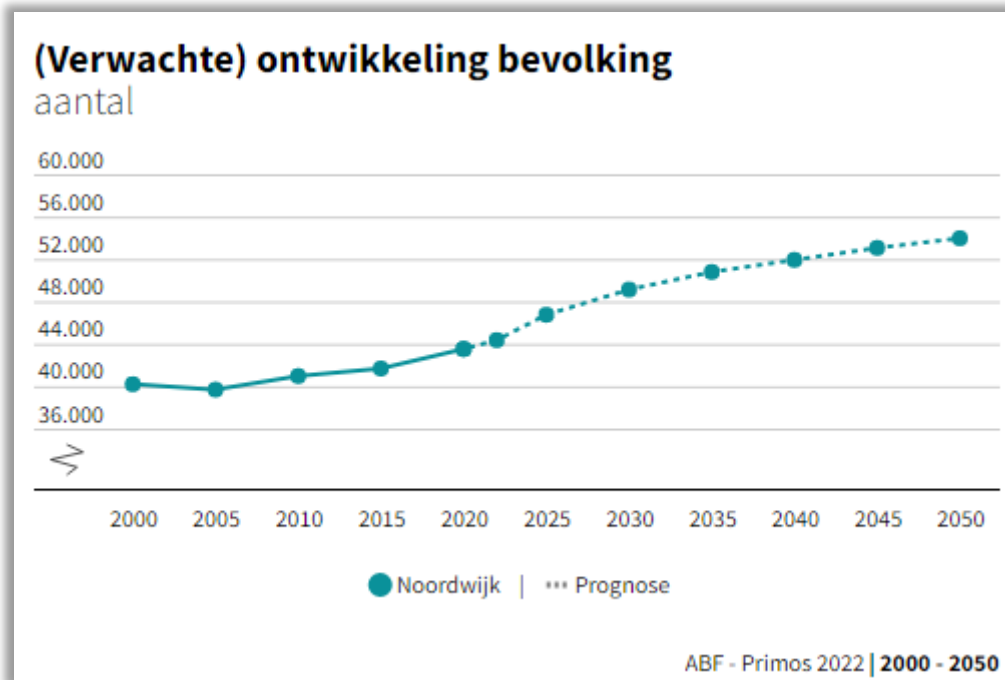
De komende 4 jaar werken wij er hard aan om de gemeente Noordwijk echt een verademing te laten zijn. Een verademing in de manier waarop wij met elkaar omgaan. Een plek waar voor jong tot oud plek is. Een plek waar iedereen meedoet. Wij bouwen verder aan Noordwijk als icoon van de gezonde en energieke regio Duin- en Bollenstreek. De plek waar inwoners zich het meest gezond voelen van heel Nederland. De plek waar de economie bloeit door nationale en internationale aantrekkingskracht van het toerisme in samenwerking met de innovatie uit de bollenteelt en ruimtevaart. Een plek waar je eindeloos kunt genieten van uitgestrekte bollenvelden, strand, zee, duinen en bossen. Onze gemeente, de gemeente waar niemand uit weg wil.

Aan de hand van de volgende speerpunten werken we de komende jaren aan onze doelen:

1. Behoud van bijzonder landschap waar ondernemen, recreëren en beleven samengaan.
2. Betaalbaar wonen voor jong tot en met oud.
3. Een ambtelijke organisatie die staat als een huis.
4. Een sterke partner in de regio Duin- en Bollenstreek.
5. Energietransitie met realiteitszin.
6. Gezond en energiek leven.
7. Iedereen telt en doet mee.
8. Innovatieve en bloeiende economie.
9. Lastenverlichting.
10. Participatie, transparantie en communicatie.
11. Regionale en lokale bereikbaarheid.
12. Veiligste gemeente van Nederland.

1.6 Kerngegevens

Sociale structuur

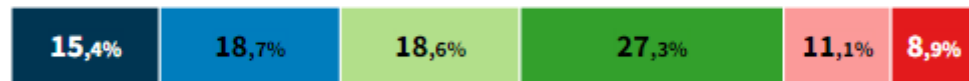

Inwoners naar leeftijdsgroep

Noordwijk

Nederland

0% 20% 40% 60% 80% 100%

● <= 14 ● 15-29 ● 30-44 ● 45-64 ● 65-74 ● 75+

CBS | 2022

Fysieke structuur

Woningen totaal

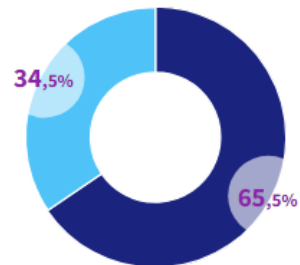
aantal

20.584

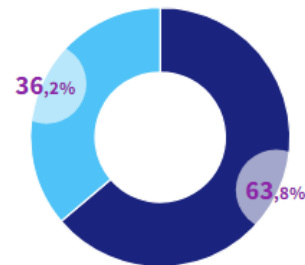
Noordwijk

BAG/ABF | 2022

Woningen naar type

Noordwijk

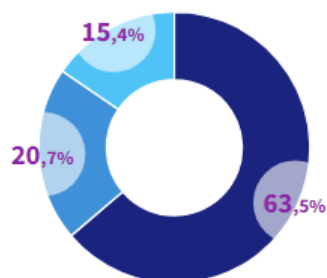

Nederland

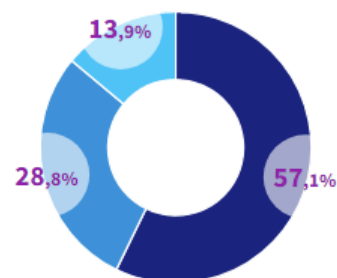
● Eengezins ● Meergezins

BAG/ABF | 2022

Woningen naar eigendom

Noordwijk

Nederland

● Koop ● Corporatiehuur ● Overige huur

ABF Research - Systeem woningvoorraad (Syswov) | 2021

1.7 Kaders voor gezond financieel beleid

De onderstaande kaders kunnen worden gehanteerd bij het maken van nieuwe afwegingen. Die kaders zijn niet uitputtend maar fungeren als meetlat waarlangs nieuwe ruimtevragers worden afgewogen. In de uitvoeringspraktijk geldt daarbij het 'pas toe' of 'leg uit-principe': de toepassing ervan kan per onderwerp verschillen en in bijzondere omstandigheden kunnen er redenen zijn om van af te wijken.

- *Eerst de opgave, dan het plan, dan het geld*
Nu beginnen we vaak eerst met de financiële claim, daarna met de visie, het plan en de uitwerking. Dat betekent dat middelen lang onbenut blijven (onderuitputting). Maar belangrijker: het doet geen recht aan de afweging door de raad. Opener beleidsdiscussies met de raad in een eerder stadium betekent ook een opener begrotingsproces. Concreet betekent dit dat er meer pro memorie (PM) posten als ruimtevrager in de begroting staan, met ruimte voor latere invulling. Niet alles kan en moet immers tegelijk. Dit kan echter ook leiden tot besluiten zonder financiële dekking waarmee financiële risico's ontstaan.
- *Nieuw voor oud*
Met het richtsnoer 'nieuw voor oud' wordt bedoeld dat een lopend project of bestaande activiteiten worden beëindigd, als er financiële dekking moet worden gevonden voor een nieuw initiatief. Vanuit de raad is het idee geopperd om een zero-based begroting te maken. Dit is een methode om de begroting door te lichten op: wat is wettelijk verplicht, wat is de vrije afwegingsruimte, et cetera. Dat kan helpen om de juiste keuzes te maken. In essentie gaat het om de vraag in welke mate bestaand beleid bijdraagt aan de bestuurlijke doelen? Waar dat niet zo is, ontstaat er ruimte voor heroverweging binnen de totale begroting.
- *We doen het voor het geld dat we ervoor krijgen*
Medebewindstaken doen we in principe voor (maximaal) het geld dat we ervoor krijgen. Waar de kosten de beschikbare middelen overschrijden moet worden gezocht naar mogelijkheden om de kosten te beheersen of de inkomsten te vergroten. Dit kan ook in collectief verband, zoals bij de recente arbitrage Jeugdhulp.
- *Samen in partnerschap*
Netwerk-besturen betekent ook netwerk-financieren. Wanneer een maatschappelijke opgave samen met andere partners wordt opgepakt, komt de rekening niet alleen bij de gemeente terecht.
- *Ontschotten van budgetten*
Budgetten worden zoveel mogelijk ontschot, om een integrale afweging en het schuiven met budgetten mogelijk te maken, zowel in het sociale als in het fysieke domein. Tegenvallers worden zoveel mogelijk binnen het domein, het programma of een beleidsveld opgevangen.
- *Kostendekkendheid*
Belastingheffingen, leges en tarieven zijn kostendekkend.
- *Zuiver resultaat bestemmen*
Budget dat aan het einde van het jaar overblijft gaat naar de algemene reserve.
- *Profijtbeginsel*
Kosten van publieke voorzieningen worden zoveel mogelijk in rekening gebracht van degenen die daarvan profiteren.

- *Proactief gebruik maken van subsidies*
Bij grote stedelijke projecten worden doelgerichte acties en lobby ingezet voor succesvolle subsidieverwerving. Bij het verstrekken van subsidies telt niet de inspanning maar het resultaat. Bij elk van de gemeentelijke doelen wordt bepaald of en zo ja hoe gesubsidieerde activiteiten een bijdrage kunnen leveren aan het realiseren ervan.
- *Integraliteit*
Opbrengsten en kosten worden zoveel mogelijk in samenhang gepresenteerd. Bij investeringen worden capaciteit, duurzaamheid en ICT-aspecten ook meegenomen.
- *Zo min mogelijke reserves*
Algemeen uitgangspunt is om zo min mogelijk reserves te hebben. Bij het instellen van een reserve is het belangrijk om een concreet doel vast te stellen waarvoor de reserve wordt ingesteld, inclusief de geplande looptijd.
- *Gezond weerstandsvermogen*
Het benodigd weerstandsvermogen in relatie tot de risico's blijft in gezonde verhouding en ligt tussen de 1,4 en 2,0.
- *'Herstelbetalingen uit Den Haag' komen in plaats van eigen middelen en niet er bovenop.*
Als er geld komt uit Den Haag voor een ambitie die al in de begroting is verwerkt en er is niet afgesproken 'dat we het doen voor het geld dat we ervoor krijgen', dan komt dit geld ten gunste van het begrotingsresultaat. En kan dus worden ingezet voor andere zaken.

Beleidsbegroting

2.1 Algemeen

De uitvoering van de gemeentelijke taken en werkzaamheden spreidt zich uit over vele gebieden. In verband met de beheersbaarheid van de taken en werkzaamheden zijn deze verdeeld in programma's.

Om de leesbaarheid en vergelijkbaarheid van de programma's zo groot mogelijk te maken hebben de programma's dezelfde structuur. Naar aanleiding van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en overleg met de auditcommissie zijn de programma's onderverdeeld in de volgende zeven w-vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wanneer is het gereed?
- Wat mag het kosten?
- Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?
- Wat zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?
- Wat zijn de risico's?

Door op basis van deze zeven w-vragen de programmabegroting vast te stellen worden door de gemeenteraad de kaders waarbinnen het college de programmabegroting moet uitvoeren vastgelegd.

Wat willen we bereiken?

Deze vraag wordt beantwoord door aan te geven wat de gemeente binnen een beleidsveld uiteindelijk binnen de periode 2023-2026 wil bereiken (doelen). Hierin zijn de ambities uit onder andere het coalitieakkoord verwerkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hier wordt concreet aangegeven wat de gemeente in 2023-2026 gaat doen (prestaties) om eerder beschreven doelen te bereiken. Dat kunnen zaken zijn die de gemeente zelf doet of die andere organisaties doen (in opdracht van de gemeente).

Wanneer is het gereed?

Vanaf de Begroting 2021-2024 is aan de w-vragen de w-vraag 'Wanneer is het gereed?' toegevoegd. Zo kan worden aangegeven wanneer een betreffend voornemen uitgevoerd wordt.

Wat mag het kosten?

Om de vierde w-vraag (Wat mag het kosten?) te beantwoorden staat in elk programma de volgende informatie: lasten, baten en saldo per programma. Per programma staan de baten, lasten en het saldo vermeld.

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

Vanuit het BBV zijn gemeenten verplicht om in de programma's een basis set van beleidsindicatoren op te nemen. Op basis van deze beleidsindicatoren wordt de gemeente Noordwijk vergeleken met andere Nederlandse gemeenten. Dit gebeurt op basis van de meest recente gegevens die ter beschikking worden gesteld op waarstaatjegemeente.nl.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

Per programma wordt aangegeven welke verbonden partijen bijdragen aan het programma. De uitgebreide informatie over de verbonden partijen staat opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Wat zijn de risico's?

Per programma wordt aangegeven welke mogelijke risico's samenhangen met de uitvoering

van het desbetreffende programma. Uitgebreide informatie over de risico's staat opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Programma's

De volgende programma's zijn opgenomen in de begroting:

1. Bestuur en Dienstverlening
2. Veiligheid
3. Verkeer en Parkeren
4. Economie
5. Onderwijs
6. Sport en Cultuur
7. Sociaal Domein en Volksgezondheid
8. Duurzaamheid en Leefomgeving
9. Wonen en Ruimte

Paragrafen

Naast de programma's zijn de volgende (verplichte) paragrafen opgenomen in de begroting:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

2.2 Programma's

2.2.1 Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

Integriteit en transparantie zijn kernwaarden binnen de Noordwijkse politiek. Zij vormen de basis van de bestuurscultuur.

Onze inwoners en de samenleving staan centraal. Wij weten wat er leeft door goed naar inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te luisteren en door zichtbaar te zijn. We communiceren begrijpelijk en duidelijk. Op deze wijze overbruggen we de afstand tussen onze inwoners en het gemeentebestuur.

We zijn dienstverlenend en werken servicegericht. Op deze punten blijven we ons continu verbeteren. We zijn optimaal bereikbaar en gemeentelijke informatie is makkelijk vindbaar. We hebben aandacht voor de eigen bestuurskracht om zelfstandig te blijven als gemeente. We sluiten een fusie uit. We bekijken goed welke taken we zelf uitvoeren en welke we uitbesteden. Als we voor dat laatste kiezen zijn we kritisch op de kwaliteit en de meerwaarde die het oplevert. Voorts zijn we in de samenwerkingsverbanden een sterke en betrokken partner; ook raadsleden geven profiel aan deze betrokkenheid. De 'Strategische- en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek' is een belangrijke basis in de regionale samenwerking richting een bloeiende toekomst.

1.1 Integriteit en transparantie			
Integriteit en transparantie zijn kernwaarden in Noordwijk. Zij vormen de basis van onze bestuurscultuur.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Verkleij / Eberharter</i>	<i>Team:</i>	<i>JZ / IGM</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?	
We zijn integer.	Integriteit vormt continue de rode draad van ons handelen.	Doorlopend	
	We werken verder aan onze integriteit en onze kernwaarden op basis van de routekaart 'integriteit' en het bijbehorend uitvoeringsplan (fase 3).	Doorlopend	
	We werken aan de bewustwording van integriteit en weerbaarheid door middel van opleidingen en ontwikkelprogramma's.	Doorlopend	
We werken transparant.	Wij honoreren verzoeken op basis van de Wet open overheid (Woo) ruimhartig.	Doorlopend	
	We maken Woo-verzoeken actief openbaar.	Doorlopend	

1.2 Participatie en communicatie		
<p>Onze inwoners en de samenleving staan centraal. Wij weten wat er leeft door goed naar inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te luisteren en door zichtbaar te zijn. We communiceren begrijpelijk en duidelijk. Op deze wijze overbruggen we de afstand tussen onze inwoners en het gemeentebestuur.</p>		
Portefeuillehouder:	Eberharter	Team: DCS / COM / ETP
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?
We zorgen voor een goede aansluiting tussen inwoners en het gemeentebestuur.	<p>We geven uitvoering aan onze nota Inwonersparticipatie.</p> <p>We maken een integraal plan van aanpak op basis waarvan we onze participatietrajecten verder vormgeven en professionaliseren. In dit plan krijgen onder meer de volgende punten aandacht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verwachtingsmanagement; - implementatie Nota Inwonersparticipatie; - verordening participatie Omgevingswet; - overheidsparticipatie (initiatieven uit de samenleving); - wijkgerichte benadering; - rol van het inwonerspanel. <p>We verankeren het Noordwijks referendum in onze nota 'Inwonersparticipatie'.</p>	<p>Doorlopend</p> <p>Derde kwartaal</p> <p>Tweede kwartaal</p>
Onze communicatie sluit aan op de behoefte van inwoners ondernemers en andere belanghebbenden.	<p>We geven meer bekendheid aan onze Nieuwsbrief.</p> <p>We maken een plan van aanpak waarin we aangegeven hoe we onze communicatiemiddelenmix optimaal kunnen laten aansluiten op de leefwereld van inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden.</p>	<p>Eerste kwartaal</p> <p>Tweede kwartaal</p>
Onze website is gebruiksvriendelijk.	We werken aan een nieuwe website die vindbaar, gebruiksvriendelijk en digitaal toegankelijk is. Integratie van participatie en het ontsluiten van de digitale dienstverleningsprocessen (KCC) zijn hierbij belangrijke pijlers.	Vierde kwartaal
We realiseren een newsroom.	We brengen verschillende varianten van een newsroom in beeld. Op basis daarvan kiezen we de meest passende newsroom-vorm voor Noordwijk.	Vierde kwartaal
We versterken onze identiteit door deze meer zichtbaar te maken.	We werken aan doorontwikkeling van de huisstijl.	Vierde kwartaal

1.3 Dienstverlening			
We zijn dienstverlenend en werken servicegericht. Op deze punten blijven we ons continu verbeteren. We zijn optimaal bereikbaar en gemeentelijke informatie is makkelijk vindbaar.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Eberharter</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We verbeteren continu onze klanttevredenheid. We streven hierbij naar een rapportcijfer 8. Dit geldt ook voor onze uitvoeringsorganisaties.	<p>We geven uitvoering aan ons programma Dienstverlening tot juli 2023.</p> <p>We evalueren ons programma Dienstverlening en maken een integraal plan van aanpak voor verdere verbetering van onze interne- en externe dienstverlening. Hierin krijgen onder meer de volgende onderwerpen een plek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - optimale bereikbaarheid op onze dienstverleningskanalen; - organisatie-brede borging van gastvrij vakmanschap - directe en goede beantwoording van vragen; - afdoening van (aan)vragen binnen servicenormen en wettelijke termijn; - snelle opvolging en afdoening van meldingen openbare ruimte (Fixi); - vindbaarheid van informatie; - deregulering; - het betrekken van inwoners, ondernemers en andere gebruikers bij onze dienstverlening, onder meer door klanttevredenheidonderzoeken. 		<p>Tweede kwartaal</p> <p>Tweede kwartaal</p>

1.4 Regionale samenwerking en verbonden partijen			
<p>We hebben aandacht voor de eigen bestuurskracht om zelfstandig te blijven als gemeente. We sluiten een fusie uit. We bekijken goed welke taken we zelf uitvoeren en welke we uitbesteden. Als we voor dat laatste kiezen zijn we kritisch op de kwaliteit en de meerwaarde die het oplevert. Voorts zijn we in de samenwerkingsverbanden een sterke en betrokken partner; ook raadsleden geven profiel aan deze betrokkenheid. De 'Strategische- en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek' is een belangrijke basis in de regionale samenwerking richting een bloeiende toekomst.</p>			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS / ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
In samenwerkingsverbanden zijn we een sterke en betrokken partner.	<p>We geven met de HLT-gemeenten en Katwijk uitvoering aan de Strategische en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek met als voornaam onderdeel de nieuwe Economische Agenda.</p> <p>De portefeuillehouder verantwoordelijk voor regiozaken wordt ook bestuurlijk trekker van een van de kwaliteiten van de Strategische- en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek.</p> <p>We zien een belangrijke rol voor 1 ambtelijke liaisonfunctionaris in de verschillende samenwerkingsverbanden.</p>		<p>Doorlopend</p> <p>Doorlopend</p> <p>Doorlopend</p>

Wat mag het kosten?

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 1 Bestuur en Dienstverlening				
Mutatie baten en lasten				
Totale lasten programma	12.576.575	13.780.345	14.086.736	13.737.001
Totale baten programma	3.573.528	3.504.511	3.181.980	3.095.461
Saldo van het programma	-9.003.047	-10.275.834	-10.904.756	-10.641.540
Mutatie reserves				
Toevoegingen	1.292.825	1.154.000	915.000	925.000
Onttrekkingen	4.394.634	3.517.218	2.136.143	2.013.387
Resultaat van het programma	-5.901.238	-7.912.616	-9.683.613	-9.553.153

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 1 Bestuur en Dienstverlening					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	
Formatie	Fte per 1000 inwoners	2023	6,45	n.b.	Eigen gegevens
Bezetting	Fte per 1000 inwoners	2023	6,15	n.b.	Eigen gegevens
Overhead	% van totale lasten	2023	14%	n.b.	Eigen gegevens

* gegevens afkomstig uit eigen gegevens begroting

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 1 Bestuur en Dienstverlening	
Naam verbonden partij	
Dunea	Holland Rijnland
Alliander	Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
BNG Bank	GR Belastingen Noordwijk-Lisse-Teylingen
Stichting Rijk	

Wat zijn de risico's?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 1 Bestuur en Dienstverlening	
Onderwerp risico	Omschrijving risico
Informatiebeveiliging/ Cyberrisico's	Bij de informatiebeveiliging bestaat het risico op datalekken, cybercrime of cyberaanvallen (DDOS, ransomware, phishing en malware).
Personeel	Door krapte op de arbeidsmarkt en het niet kunnen concurreren met het bedrijfsleven en (grote) gemeenten kunnen vacatures van (kritische) functies niet snel worden vervuld.
Algemene Uitkering	De herverdeling van het gemeentefonds is voor de jaren 2023 tot en met 2025 doorgevoerd. Voor de herverdeling in de jaren vanaf 2026 wordt het huidige model geëvalueerd. In de begroting is rekening gehouden met opnieuw een korting van € 15,- per inwoner, maar een nieuw herverdeelmiddel zou hier van af kunnen wijken.
Inflatie	De indexatie is hoger dan ingeschat bij het opmaken van de Begroting 2023.

2.2.2 Programma 2: Veiligheid

Noordwijk is een veilige gemeente om te wonen, te werken, te recreëren en om te leven. We zijn hier gezamenlijk verantwoordelijk voor. We spreken elkaar aan op ongewenst gedrag. Criminaliteit en overlast horen niet thuis in onze gemeente en worden hard aangepakt. Dit doen we samen met politie, onze boa's, inwoners en ondernemers. Onder andere ons Integraal Veiligheidsplan (IVP) is hiervoor een ankerpunt.

2.1 Veiligste gemeente			
Noordwijk is een veilige gemeente om te wonen, te werken, te recreëren en te leven. We zijn hier gezamenlijk verantwoordelijk voor.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Verkleij</i>	<i>Team:</i>	<i>JOV/VTH</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?	
Noordwijk is een veilige gemeente. We verhogen ons rapportcijfer voor veilige buurten van een 7.6 naar minimaal een 7.7.	We geven uitvoering aan het jaarprogramma 2023 van ons Integraal Veiligheidsplan.	Vierde kwartaal	
	We stellen een uitvoeringsprogramma op waarin inzet en capaciteit van handhaving wordt beschreven en geprioriteerd.	Eerste kwartaal	
	We onderzoeken de mogelijkheden naar de haalbaarheid van (flexibel) cameratoezicht.	Vierde kwartaal	
Ons strand en de uitgaansgebieden zijn veilig.	We handhaven de veiligheid en leefbaarheid op het strand, conform onze in 2022 vastgestelde integrale handhavingsaanpak. Dit doen we samen met onze ketenpartners, waaronder de Omgevingsdienst West Holland, Rijkswaterstaat en de politie.	Doorlopend (met name tweede en derde kwartaal)	
	Ondernemers en organisatoren hebben een eerste verantwoordelijkheid voor de veiligheid van activiteiten op het gebied van toerisme, evenementen en veilig uitgaan. We dragen dit actief, constructief en faciliterend uit in de samenwerking met die ondernemers en organisatoren.	Doorlopend	
	We hebben op regelmatige basis overleg met de horecaondernemers van onze uitgaansgebieden en maken afspraken over veilig uitgaan. Het nakomen van deze afspraken wordt gemonitord.	Doorlopend	
	We maken gebruik van particuliere beveiligingsorganisaties en voor zover wettelijk mogelijk cameratoezicht in de uitgaansgebieden waar dat nodig is. De wijze van inzet wordt continu gemonitord en indien nodig aangepast.	Doorlopend	
	Bij evenementen heeft veiligheid de hoogste prioriteit. De landelijk geldende veiligheidsregels worden indien nodig aangevuld met maatwerkvoorschriften in	Doorlopend	

	<p>evenementenvergunningen. Daarbij wordt nauw samengewerkt met de Veiligheidsregio Hollands Midden.</p> <p>We dringen aan op herziening en actualisatie van het regionaal Kader Evenementenveiligheid.</p> <p>Voor de uitvoering van de Alcoholwet wordt een handhavingsbeleid opgesteld.</p> <p>Op basis van het opgestelde Alcoholhandhavingsbeleid wordt een uitvoeringsprogramma vastgesteld.</p> <p>De implementatie van de taken op grond van de Alcoholwet wordt afgerond.</p>	<p>Eerste kwartaal</p> <p>Eerste kwartaal</p> <p>Eerste kwartaal</p> <p>Tweede kwartaal</p>
Onze handhavers zijn duidelijk zichtbaar en goed bereikbaar.	<p>We verkennen samen met de politie en onze handhavers de mogelijkheden van een wijkaanpak en geven daar vervolgens uitvoering aan. Hierbij verkennen we de mogelijkheden om ook, in navolging van de politie, digitaal zichtbaarder te zijn. We onderzoeken samen met politie de haalbaarheid van een 24-uurs bezetting van de politiepost.</p> <p>We onderzoeken samen met politie de haalbaarheid van een 24-uurs bezetting van de politiepost.</p>	<p>Vierde kwartaal</p> <p>Eerste kwartaal</p>
Onze handhavers handelen daadkrachtig, vriendelijk en dienstverlenend.	<p>We zetten onze handhavers in om wet- en regelgeving dienstverlenend en daadkrachtig te handhaven.</p> <p>We zetten in op doorontwikkeling van kennis en vaardigheden voor het team.</p>	<p>Doorlopend</p> <p>Doorlopend</p>
We faciliteren in Noordwijk geen coffeeshop.	We houden vast aan ons besluit van 2019 om in Noordwijk geen coffeeshop te faciliteren. Dit sluit aan op de regionale afspraak om het coffeeshopaanbod in de regio te beperken tot maximaal twee.	Doorlopend
We pakken drugs dealen hard aan en zetten tevens in op preventie.	<p>Binnen het maatschappelijk programma werken wij samen met Brijder en de GGD op het thema verslavingspreventie. Te denken valt onder andere aan voorlichting op scholen en in het uitgaansgebied.</p> <p>We sluiten drugspannen. Ter ondersteuning van de politie versterken we onze informatiepositie door gebruik te maken van de ogen en oren van onze inwoners en handhavers.</p> <p>We sluiten woningen en lokalen conform het vaststelde Opiumbeleid artikel 13b.</p> <p>We leggen last onder dwangsom op overeenkomstig artikel 2.74 van de Algemene Plaatselijke verordening Noordwijk 2021.</p>	<p>Doorlopend</p> <p>Doorlopend</p> <p>Doorlopend</p> <p>Doorlopend</p>

2.2 Aanpak ondermijnende criminaliteit		
In onze gemeente worden criminaliteit en overlast niet geaccepteerd. We handhaven daarom daadkrachting. Dit doen we samen met de politie, onze inwoners en ondernemers.		
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Verkleij</i>	<i>Team: JOV/VTH</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?
Een veilige gemeente waarin geen plek is voor ondermijnende activiteiten.	Voor de aanpak van ondermijning werken we conform het in 2022 vaststelde programmaplan Ondermijning. In 2023 brengen we de basis voor wat betreft het programma verder op orde; onderdelen hiervan zijn:	Doorlopend
	We verbreden de toepassing van de Wet Bibob in de organisatie op meerdere beleidsterreinen conform onze vastgestelde beleidsregels.	Tweede kwartaal
	We leggen de focus op maatschappelijke en bestuurlijke weerbaarheid.	Derde kwartaal
	We organiseren diverse preventieactiviteiten en geven voorlichting om awareness te vergroten.	Derde kwartaal
	We leggen accenten in de aanpak van het integriteitsbeleid en maatregelen. Het creëren van voorwaarden voor veilig werken, Veilige Publieke Taak en het bevorderen van het risicobewustzijn en handelingsperspectief.	Tweede kwartaal
	We werken met een thematische aanpak ter voorkoming van criminele inmenging in vastgoed en arbeidsuitbuiting/mensenhandel in relatie tot huisvesting en bij het tegengaan van criminalisering van vakantieparken.	Vierde kwartaal
	We bouwen een goede informatiepositie op, waardoor de programma-aanpak beter gericht kan worden ofwel dat er risicogericht gewerkt kan worden. Belangrijke elementen zijn een goed werkend signalenoverleg, fenomeenbeelden/strategische analyses van risicofactoren en tactische en operationele informatieproducten voor verschillende onderdelen van de aanpak.	Vierde kwartaal

2.3 Crisisbeheersing			
Noordwijk is sterke (regionale) partner in crisisbeheersing			
Portefeuillehouder:	Verkleij	Team	JOV
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We zijn een sterke partner in onze veiligheidsregio.	Besturen en medewerkers in onze crisisorganisatie worden continu getraind en opgeleid.		Doorlopend
	We sturen samen met de veiligheidsregio sterk op bewustwording van veiligheid en preventie door middel van preventie- en bewustwordingscampagnes.		Doorlopend
	We werken tijdens de huidige langdurige crisissen (coronacrisis, opvang Oekraïense vluchtelingen, opvang COA-vluchtelingen, energiecrisis, et cetera) intensief en goed samen met de veiligheidsregio en er vindt afstemming plaats met omliggende gemeenten.		Doorlopend

Wat mag het kosten?

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 2 Veiligheid				
Mutatie baten en lasten				
Totale lasten programma	5.766.849	5.789.550	5.867.657	5.884.053
Totale baten programma	416.972	426.562	436.373	446.410
Saldo van het programma	-5.349.877	-5.362.988	-5.431.284	-5.437.643
Mutatie reserves				
Toevoegingen	39.000	40.000	41.000	42.000
Onttrekkingen	191.894	148.507	157.658	105.116
Resultaat van het programma	-5.196.983	-5.254.481	-5.314.626	-5.374.527

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 2 Veiligheid					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	2021	16	8	Stichting Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2021	1	2	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2021	4	4	CBS
Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	2021	1	1	CBS
Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2021	5	6	CBS

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand september 2022.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 2 Veiligheid	
Naam verbonden partij	
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	

Wat zijn de risico's?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 2 Veiligheid	
Onderwerp risico	Omschrijving risico
Calamiteiten van grote omvang	Binnen elke gemeente kunnen grote calamiteiten zich voordoen. Door het volgen van rampentrainingen en door deelname aan rampenoefeningen wordt de organisatie voorbereid. De kosten voor de crisisorganisatie blijven voor de gemeente.

2.2.3 Programma 3: Verkeer en Parkeren

Noordwijk heeft baat bij een goede en veilige infrastructuur van en naar de gemeente, zodat jongeren naar school of studie kunnen reizen, zodat werkenden naar hun werk kunnen reizen, zodat bezoekers de streek kunnen bereiken. Het is belangrijk dat er naast bereikbaarheid met de auto ook aandacht is voor het openbaar vervoer, de fiets en voetgangers.

In een toeristische gemeente zoals Noordwijk is het belangrijk dat er voldoende parkeervoorzieningen zijn voor inwoners en bezoekers. In de drukke zomermaanden waren we 'zoekverkeer' uit de straten van Noordwijk aan Zee. Bezoekers kunnen parkeren aan de randen van het dorp, op transferia. Noordwijk blijft de ambitie houden een parkeergarage in het duin te faciliteren.

De wegen in Noordwijk zijn zo ingericht dat ouderen, jonge kinderen en mensen met een beperking veilig over straat kunnen. Hierbij hebben we onverminderd aandacht voor verkeersveiligheid in de directe omgeving van met name zorgcentra en scholen. De trottoirs moeten weer het domein van de voetgangers worden en beter begaanbaar voor kinderwagens, rollators, rolstoelen enzovoort.

3.1 Regionale en lokale bereikbaarheid			
Noordwijk is goed bereikbaar en beschikt over een veilige infrastructuur. Ons verkeersnetwerk is veilig. We zorgen voor een optimale verkeerscirculatie. We werken aan een betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer, de fiets en voetgangers.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark / Alkemade</i>	<i>Team:</i>	<i>BOC</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?	
We willen een compleet beeld van de mobiliteit.	We maken een mobiliteitsplan waarin we een toekomstvisie schetsen voor mobiliteit in en rond de gemeente Noordwijk.	Vierde kwartaal	
We zijn regionaal goed bereikbaar en beschikken over een robuust verkeersnetwerk.	<p>We geven uitvoering aan de uitvoeringsagenda Duin en Bollenstreek' in het domein 'Netwerken en verbindingen'. Op basis hiervan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zetten we in op betere oost-west verbindingen naar de A44 en A4; - nemen we deel in het project (verbetering) stedelijke as Leiden – Katwijk – Noordwijk; - continueren we onze deelname in het project 'Maatregelen Noordelijke Duin- en Bollenstreek'. Hierbij zijn we afhankelijk van de beschikbaarheid van provinciale middelen. <p>We doen onderzoek naar de alzijdige ontsluiting van de Verlengde Beeklaan op de N206. Dit doen we samen met de provincie.</p> <p>We brengen mogelijke locaties van transferia in de periferie van Noordwijk in beeld als alternatief voor het parkeerterrein aan de Gooweg.</p>	<p>Doorlopend</p> <p>Tweede kwartaal</p> <p>Tweede kwartaal</p>	

<p>We zorgen voor een voor een optimale lokale verkeerscirculatie.</p>	<p>We werken aan een mobiliteitsplan onder meer om te komen tot een optimale verkeerscirculatie in Noordwijk. Dit doen we met het oog op besluitvorming door de raad in 2024.</p> <p>We ronden het project 'Verkeerscirculatie Noordwijk Binnen' af. We voeren in dit verband een draagvlak-onderzoek uit naar parkeerregulering (onder andere blauwe zone en betaald parkeren).</p> <p>We dringen zoekverkeer terug door optimalisatie van ons parkeerroute-informatiesysteem (PRIS).</p> <p>We verzoeken de provincie om een aanvullende ontsluiting van de wijk Boechorst op de rotonde Van Berckelweg / N206.</p>	<p>Vierde kwartaal</p> <p>Tweede kwartaal</p> <p>Vierde kwartaal</p> <p>Eerste kwartaal</p>
<p>We stimuleren gebruik van openbaar vervoer.</p>	<p>We zetten in op frequentere en snellere busverbindingen met de treinstations Schiphol, Hillegom, Voorhout, Sassenheim en Leiden. Dit doen we samen met de provincie als concessiehouder en de vervoersbedrijven.</p> <p>We zetten in op de verlenging van een Hoogwaardige Openbaar Vervoersverbinding (HOV) vanuit Leiden en Katwijk naar het Picképlein. We zijn afhankelijk van andere belanghebbenden zoals de provincie, Katwijk en Leiden.</p> <p>We onderzoeken de introductie van een nachtbus in het weekend van Leiden naar Noordwijk en vice versa. Dit doen we samen met Leiden en Katwijk.</p> <p>We bespreken met de ondernemers het continueren van de campingpendel en de eventuele afspraken over de kostenverdeling tussen de gemeente en ondernemers in de toeristische sector.</p> <p>Om parkeren aan de randen van het dorp aantrekkelijk te maken, blijven we gebruik maken van de strandpendel. We voeren een tarief van € 5,- per auto in en passen hierop de legesverordening aan.</p>	<p>Doorlopend</p> <p>Derde kwartaal</p> <p>Eerste kwartaal</p> <p>Eerste kwartaal</p> <p>Derde kwartaal</p>
<p>We stimuleren en faciliteren (veiliger) fietsen.</p>	<p>We onderzoeken de aanleg van het doorfietsnetwerken in zowel Noordwijk als in de regio. Dit doen we samen met Holland Rijnland.</p> <p>We faciliteren voorzieningen voor fietsparkeren met oplaadmogelijkheden voor e-bikes.</p>	<p>Vierde kwartaal</p> <p>Tweede kwartaal</p>
<p>We faciliteren duurzame vormen van mobiliteit.</p>	<p>We stellen een strategische laadpalenkaart vast.</p>	<p>Tweede kwartaal</p>

	<p>We starten een pilot met een elektrische zelfrijdende shuttle als hoogwaardige verbinding tussen parkeerplaatsen (Wantveld/Hoogwaak) richting winkelgebied.</p> <p>We onderzoeken de mogelijkheden van particuliere laadfaciliteiten met platte laadkabels in de openbare ruimte.</p>	<p>Derde kwartaal</p> <p>Derde kwartaal</p>
--	--	---

3.2 Parkeren			
<p>We beschikken over voldoende parkeervoorzieningen voor inwoners en bezoekers. In de drukke zomermaanden weren we ‘zoekverkeer’ uit de straten van Noordwijk aan Zee. Bezoekers kunnen parkeren in transferia in de periferie van Noordwijk</p>			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Alkemade</i>	<i>Team:</i>	<i>BOC</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We beschikken over voldoende parkeervoorzieningen.	<p>We brengen het aantal parkeervoorzieningen in beeld.</p> <p>We starten een onderzoek naar passende parkeernormen voor de huisvesting van arbeidsmigranten.</p>		<p>Eerst kwartaal</p> <p>Tweede kwartaal</p>
We realiseren nieuwe parkeervoorzieningen in ons toeristisch kerngebied bij voorkeur ondergronds.	<p>We maken de parkeergarage aan de Oude Zeeweg geschikt voor publiek gebruik.</p> <p>We nemen deel aan een onderzoek naar de randvoorwaarden voor de realisatie van een particuliere ondergrondse parkeervoorziening in het duin.</p> <p>We onderzoeken of een parkeervoorziening onder het Vuurtorenplein mogelijk is. Dit doen we op basis van een participatief proces.</p> <p>We onderzoeken of een ondergrondse parkeervoorziening aan het Kloosterplein mogelijk is.</p>		<p>Eerste kwartaal</p> <p>Vierde kwartaal</p> <p>Vierde kwartaal</p> <p>Derde kwartaal</p>
We beschikken over betaalbare parkeervoorzieningen voor inwoners.	<p>We reduceren het tarief voor parkeervergunningen voor inwoners van € 50,- per jaar naar € 20,- per jaar.</p> <p>We breiden het bereik van de parkeervergunning voor inwoners buiten het zomerseizoen uit naar de Koningin Wilhelminaboulevard, het Palaceplein en omliggende straten.</p> <p>We werken een gedifferentieerde tariefstelling voor dagparkeerkaarten uit.</p> <p>We verlengen betaald parkeren van 21.00 uur naar 23.00 uur.</p>		<p>Eerste kwartaal</p> <p>Eerste kwartaal</p> <p>Eerste kwartaal</p> <p>Eerste kwartaal</p>

	We maken parkeren op het Kloosterplein na 18.00 uur gratis.	Eerste kwartaal
--	---	-----------------

3.3 Verkeersveiligheid			
<p>De wegen in Noordwijk zijn zo ingericht dat onze inwoners ouderen, jonge kinderen en mensen met een beperking veilig over straat kunnen. Hierbij hebben we onverminderd aandacht voor verkeersveiligheid in de directe omgeving van met name zorgcentra en scholen. De trottoirs moeten weer het domein van de voetgangers worden en beter begaanbaar voor kinderwagens, rollators, rolstoelen, et cetera.</p>			
Portefeuillehouder:	Alkenmade	Team:	BOC
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
<p>We hebben een duurzaam veilig ingerichte verkeersinfrastructuur.</p>	<p>We pakken verkeersonveilige plekken aan. We geven prioriteit aan de herinrichting van de rotonde op de Langevelderweg.</p>		Tweede kwartaal
	<p>We onderzoeken of de kruising aan de Duinweg/Nieuwe Zeeweg/Prins Hendrikweg verkeersveiliger kan worden ingericht.</p>		Tweede kwartaal
	<p>We onderzoeken of aanpassing van de snelheid op de Viaductweg/Wildlaan nodig dan wel wenselijk is.</p>		Tweede kwartaal
	<p>We onderzoeken de mogelijkheid van een voetpad langs de Gooweg vanaf de rotonde Leeuwenhorst tot het kruispunt Northgodreef.</p>		Tweede kwartaal

Wat mag het kosten?

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 3 Verkeer en Parkeren				
Mutatie baten en lasten				
Totale lasten programma	10.785.297	10.869.293	11.142.864	11.281.379
Totale baten programma	495.824	504.054	650.474	659.086
Saldo van het programma	-10.289.473	-10.365.239	-10.492.390	-10.622.293
Mutatie reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	266.064	146.064	111.064	86.064
Resultaat van het programma	-10.023.409	-10.219.175	-10.381.326	-10.536.229

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn komen te vervallen.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

Er zijn geen verbonden partijen voor dit programma.

Wat zijn de risico's?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 3 Verkeer en Parkeren	
Onderwerp risico	Omschrijving risico
Vandalisme	Schades aan straatmeubilair en bestrating door vernielingen, weersomstandigheden, diefstal en graffiti.
Parkeerplaatsen	Verlies van parkeerplaatsen kan een negatief effect hebben op de parkeerinkomsten.
Verkeersituaties	Het negeren van gevaarlijke verkeerssituaties die verwijtbaar zijn aan de gemeente waardoor de gemeente aansprakelijk kan worden gesteld.

2.2.4 Programma 4: Economie

Noordwijk ligt in een uniek gebied met veel natuur, het strand, de zee, de kust en een open en toegankelijk landschap. Deze kwaliteiten vormen de onderlegger voor een reeks aan economische activiteiten zoals: de bollenteelt, toerisme, ruimtevaart, congressen en zorg. En met het predicaat kuuroord, krijgt dit alles een extra impuls. Maar het betekent tegelijkertijd ook dat we zuinig moeten zijn op deze kwaliteiten.

We willen een vitale economie met een gunstig vestigings- en ondernemingsklimaat, dat zorgt voor werkgelegenheid.

Noordwijk streeft naar het behoud van de agrarische gebieden voor duurzame innovatieve bollenteelt, zoals opgenomen in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG).

Het is een uniek gebied. De unieke ligging aan zee maakt de Noordwijk internationaal erkend is als kuuroord, of beter: heilzame badplaats. Aan die kwaliteit geven we nadrukkelijk inhoud.

4.1 Agrarische bedrijven en Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport			
We willen een vitale economie, die zorgt voor werkgelegenheid. Noordwijk streeft naar het behoud van de agrarische gebieden voor duurzame innovatieve bollenteelt, zoals opgenomen in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG).			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We werken aan een vitale economie.	<p>We geven uitvoering aan de nieuwe Economische Agenda als onderdeel van het Strategische agenda Duin- en Bollenstreek. De hoofdpijlers in de Economische agenda zijn duurzame Greenport, kennisintensieve economie en gezond toerisme.</p> <p>Hierin werken we nauw samen met het onderwijs en het bedrijfsleven (triple helix) en richten daar een nieuwe Economic Board Duin- en Bollenstreek voor op.</p>		<p>Doorlopend</p> <p>Eerste kwartaal</p>
We zijn een innovatieve Greenport.	<p>We evalueren de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) in regionaal verband. Hierbij schenken we aandacht aan de verduurzaming van de lokale bollenteelt in het kader van de Energieke en Gezonde regio. We stimuleren innovatie en kansen voor nieuwe agrarische ondernemers (zie tevens programma 9).</p>		<p>Derde kwartaal</p>

4.2 Gunstig vestigings- en ondernemingsklimaat voor winkels, horeca en bedrijven			
Noordwijk heeft aantrekkelijke winkel- en uitgaansgebieden met een gunstig vestigings- en ondernemingsklimaat voor ondernemers.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Eberharter/ Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We faciliteren onze winkelgebieden om ze bereikbaar en aantrekkelijk te houden.	We voeren een tussenevaluatie uit van de Retail- en Horecavisie.		Eerste kwartaal
We geven onze uitgaansgebieden in Noordwijk aan Zee een kwaliteitsimpuls.	We ontwikkelen in samenspraak met ondernemers een deelvisie vanuit de Retail- en Horecavisie om de Grent en de KW-boulevard een kwaliteitsimpuls te geven. Het programma Noordwijk Zeewaardig is leidend, met integrale samenwerking vanuit de diverse lopende projecten en beleidsambities waaronder het project Parallelboulevard.		Vierde kwartaal Doorlopend
We hebben een eerlijk speelveld voor de horeca en paracommercie.	We stellen in aanvulling op de APV-beleid vast op het gebied van paracommercie.		Eerste kwartaal
We hebben toekomstbestendige bedrijventerreinen.	We gaan in gesprek met grondeigenaren om te komen tot een plan van aanpak voor de uitbreiding van Gravendam. Als gemeente hebben wij hierin een ondersteunende en faciliterende rol.		Vierde kwartaal
We zorgen dat gezond ondernemen en prettig wonen hand in hand gaan.	We stellen in afstemming met de regio beleidsregels op waarin het gewenste vestigingsbeleid van nieuwe ondernemingen is vastgelegd. Hierin hebben we aandacht voor de ongewenste vestigingen voor onder meer flitsbezorging.		Vierde kwartaal

4.3 Jaarrond toerisme en recreatie			
Noordwijk ligt in een uniek gebied met veel natuur, het strand, de zee, de kust en een open en toegankelijk landschap. We zijn zuinig op deze kwaliteiten als basis voor ons toerisme. Met onze kuuroordstatus krijgt dit een extra impuls.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We streven naar jaarrond toerisme en recreatie op hoogwaardig niveau.	We stellen een beknopte hoofdlijnennotitie op als paraplu voor nieuw en bestaand beleid op het gebied van recreatie en toerisme. We stellen een plan van aanpak op om te komen tot een visie verblijfsrecreatie.		Derde kwartaal Vierde kwartaal

We ontwikkelen een Noordelijke toeristische ontsluiting.	We starten met het deelproject Langevelderslag. We stellen een plan van aanpak op om te komen tot een visie voor het hele gebied.	Eerste kwartaal Vierde kwartaal
--	--	--

4.4 Space			
Noordwijk blijft zich profileren als dé ruimtevaartgemeente van Nederland met aantrekkingskracht op innovatie bedrijvigheid.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We profileren ons als ruimtevaartgemeente.	We maken een plan van aanpak voor de ondersteuning van initiatieven om onze band te versterken, waaronder de festiviteiten voor het 60-jarig bestaan van ESA/ESTEC.		Eerste kwartaal
We ontwikkelen de NL Space Campus tot een (inter-)nationale kennishub als toonbeeld van technologische innovaties.	We activeren het open veld van NL Space Campus en maken hiermee een eerste stap in de doorontwikkeling naar een volwaardige kennishub ruimtevaart.		Eerste kwartaal

4.5 Strand en kuuroord			
Het strand is een uniek gebied. De unieke ligging aan zee maakt de Noordwijk internationaal erkend is als kuuroord, of beter: heilzame badplaats. Aan die kwaliteit geven we nadrukkelijk inhoud.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Eberharter / Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>ETP</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We hebben een schoon, veilig en toegankelijk strand waar iedereen zich aan de regels houdt.	We maken concrete afspraken met onze toezichhoudende partners over de borging van de integrale handhaving op het strand.		Eerste kwartaal
	We evalueren het seizoen en stellen waar nodig verbeterpunten op.		Vierde kwartaal
	We onderzoeken de mogelijkheden op het strand om bij te dragen aan de rookvrije generatie.		Vierde kwartaal
	We inventariseren de toegankelijkheid van openbare toiletfaciliteiten voor mindervaliden.		Derde kwartaal
We willen ondernemers gezond en marktconform laten ondernemen op het strand.	We hebben voor het nieuwe strandseizoen nieuwe afspraken met de strandpaviljoenhouders over nieuwe pachtovereenkomsten.		Eerste kwartaal

Wat mag het kosten?

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 4 Economie				
Mutatie baten en lasten				
Totale lasten programma	4.526.280	4.212.690	4.090.552	4.178.526
Totale baten programma	845.645	865.095	884.992	905.346
Saldo van het programma	-3.680.635	-3.347.595	-3.205.560	-3.273.180
Mutatie reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	488.905	88.597	27.505	27.505
Resultaat van het programma	-3.191.730	-3.258.998	-3.178.055	-3.245.675

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 4 Economie					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Funciemenging	%	2021	54	53	CBS BAG/LISA
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2021	193	165	LISA

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand september 2022.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 4 Economie	
Naam verbonden partij	
Holland Rijnland	Stichting Greeport Duin- en Bollenstreek
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM)	Stichting Economic Board Duin- en Bollenstreek

Wat zijn de risico's?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 4 Economie	
Onderwerp risico	Omschrijving risico
Aanbestedingsregels	Het ten onrechte bevorderen van lokale of regionale ondernemers bij aanbestedingen brengt het risico van schadeclaims mee.
Corona en Energiecrisis	Door de naweeën van de coronacrisis en de gevolgen van de stijgende energie prijzen kunnen bedrijven hun rekeningen niet meer betalen.

2.2.5 Programma 5: Onderwijs

De gemeente zorgt voor goede, veilige huisvesting die voldoet aan alle eisen van modern onderwijs en goed leerlingenvervoer. Behalve thuis is ook school een plek waar je normen en waarden leert die je meeneemt in je verdere leven. Daarom is het heel belangrijk dat kinderen kwalitatief goed onderwijs krijgen. Dat ze leren hoe je normaal met elkaar omgaat. Dat pesten onacceptabel is en ze de ruimte krijgen om zich te ontplooiën en ontwikkelen, hoe zij, als persoon, dat willen.

5.1 Onderwijs			
Behalve thuis is ook school een plek waar je normen en waarden leert die je meeneemt in je verdere leven. Daarom is het heel belangrijk dat kinderen kwalitatief goed onderwijs krijgen. Dat ze leren hoe je normaal met elkaar omgaat. Dat pesten onacceptabel is en ze de ruimte krijgen om zich te ontplooiën en ontwikkelen, hoe zij, als persoon, dat willen.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	OSS
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We faciliteren de ontwikkeling van onze jongeren met goed onderwijs.	We geven uitvoering aan ons lokaal onderwijsbeleid. We maken hierbij verbinding met ons maatschappelijke programma 'Floreren in Noordwijk. 2022 – 2025'. Het terugdringen van ontwikkelachterstanden en gezond leven krijgen hierin een plek.		Doorlopend
We gaan onderwijs- en ontwikkelachterstand actief tegen.	We geven uitvoering aan ons geactualiseerde beleid 'Voor- en Vroegschoolse Educatie 2021 – 2024'.		Doorlopend
	We sturen op de juiste plaatsing van kinderen met een ontwikkelachterstand op voorscholen door inzet van onze coördinator Voor- en Vroegschoolse Educatie. Dit doen we samen met het Centrum voor Jeugd- en Gezin.		Doorlopend
	We faciliteren de "warme" overdracht van leerlingen van het voorschoolse segment naar het primair onderwijs.		Doorlopend
	We stellen een subsidieverordening Voor- en Vroegschoolse Educatie vast.		Tweede kwartaal
We dringen laaggeletterdheid terug.	We versterken de samenwerking tussen het Taalhuis, de bibliotheek, onderwijsaanbieders en maatschappelijke partners in het Taalpact. We actualiseren de actielijnen in het Taalpact.		Doorlopend
	We werken aan begrijpelijk gemeentelijk taalgebruik op basis van het landelijk project "Direct Duidelijke Taal".		Doorlopend

We zorgen voor een brede oriëntatie op de samenleving.	We faciliteren de maatschappelijke diensttijd (MDT) in de Bollenstreek. Dit doen we samen, onder meer met het onderwijs en Welzijnswijk Noordwijk. We blijven uitvoering geven aan het project 'Talent'.	Doorlopend
We stimuleren een internationaal georiënteerd onderwijsaanbod.	We stimuleren het school bestuurlijk onderzoek naar de haalbaarheid van een internationaal georiënteerd onderwijsaanbod.	Tweede kwartaal
We verbinden het onderwijs met cultuur en de lokale politiek.	We inventariseren de behoefte aan gastlessen over cultuur en lokale politiek bij het onderwijs.	Tweede kwartaal
We stimuleren zwemvaardigheid.	We continueren onze bijdrage aan de cursus mui zwemmen. We faciliteren de clinics "natte gymnastiek" in de groepen 7 en 8.	Doorlopend Doorlopend
We stimuleren motorische vaardigheden.	We continueren onze subsidie voor de inzet van gekwalificeerde vakleerkrachten en schooljudo in het onderwijs.	Doorlopend
We zorgen voor de toegankelijkheid van het onderwijs.	We geven uitvoering aan de Verordening leerlingenvervoer 2019. We sturen hierbij op de kwaliteit van het vervoer en nemen hier de resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek in mee. We vergroten zelfredzaamheid van leerlingen in het openbaar vervoer.	Doorlopend Doorlopend

5.2 Onderwijshuisvesting			
We zorgen voor voldoende en kwalitatief hoogwaardige onderwijshuisvesting.			
Portefeuillehouder:	Salman	Team:	OSS
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We zorgen voor voldoende en hoogwaardige onderwijsaccommodaties.	We geven uitvoering aan het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP 2018 – 2033). We zijn hierbij alert op kansen voor de verduurzaming van onderwijsaccommodaties. We faciliteren de bouw van een nieuwe, duurzame onderwijsaccommodatie voor de fusieschool Wakersduin/Zeehonk. We maken een plan voor de huisvesting van de Noordwijkse school. We zetten hierbij in op een zogenaamde 'unilocatie'. We werken een voorstel uit voor een permanente dependance van de Prinsenhof op de Viaductweg.		Doorlopend Derde kwartaal Derde kwartaal Derde kwartaal

	We maken een integraal plan voor de verduurzaming van De Schapendel, De Duinpieper en Het Duin.	Vierde kwartaal
	We starten met de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.	Vierde kwartaal

Wat mag het kosten?

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 5 Onderwijs				
Mutatie baten en lasten				
Totale lasten programma	5.548.830	5.659.662	5.803.403	5.886.561
Totale baten programma	930.248	733.781	743.856	754.159
Saldo van het programma	-4.618.582	-4.925.881	-5.059.547	-5.132.402
Mutatie reserves				
Toevoegingen	142.820	189.787	237.615	212.090
Onttrekkingen	57.500	50.000	50.000	50.000
Resultaat van het programma	-4.703.902	-5.065.668	-5.247.162	-5.294.492

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 5 Onderwijs					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	3	3	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	10	19	DUO/Ingrado
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2021	1	2	DUO/Ingrado

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand september 2022.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 5 Onderwijs	
Naam verbonden partij	
Holland Rijnland	

Wat zijn de risico's?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 5 Onderwijs	
Onderwerp risico	Omschrijving risico
Leerlingenvervoer	Leerlingenvervoer is een open-einde regeling. De financiële gevolgen zijn hierdoor moeilijk in te schatten.

2.2.6 Programma 6: Sport en Cultuur

Veel mensen vinden in ons gevarieerde verenigingsleven een prettige en waardevolle vrijetijdsbesteding. Daarom verdienen verenigingen op het gebied van sport, kunst en cultuur onze ondersteuning en investeren we hier ook in.

Het belang van bewegen en sport is onomstreden. Daarom bevorderen we een grote variatie aan sportmogelijkheden in Noordwijk. Dat betekent dus ook dat het aanbod niet alleen is gericht op jongeren, maar dat het ook toegankelijk moet zijn voor ouderen, mensen met een beperking en mensen met weinig financiële middelen. Gezondheid is immers belangrijk voor iedereen en past bij de status die we als kuuroord hebben.

Daarnaast is het voor een leefbaar en gezellig Noordwijk van groot belang dat er ruim baan wordt gegeven aan kunst en cultuur. Cultuur brengt immers mensen samen en kan ook maatschappelijke problemen helpen verminderen die specifiek zijn voor de jeugd, ouderen en inwoners met enige afstand tot de samenleving. We zorgen ervoor dat kunst- en cultuurprojecten een zo breed mogelijk publiek bereiken.

6.1 Verenigingen en vrijwilligerswerk			
Veel mensen vinden in ons gevarieerde verenigingsleven een prettige en waardevolle vrijetijdsbesteding. Daarom verdienen verenigingen op het gebied van sport, kunst en cultuur onze ondersteuning en investeren we hier ook in.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Eberharter / Ter Hark / Salman</i>		<i>Team:</i> OSS
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We stimuleren en waarderen het vrijwilligerswerk.	We activeren het (nog onbenutte) potentieel van vrijwilligers in de leeftijd 60+. Dit doen we samen de stichting Welzijn.		Doorlopend
	We activeren vrijwilligers die voor een relatief korte periode inzetbaar willen zijn. Dit doen we samen met de stichting Welzijn.		Doorlopend
	We onderzoeken de haalbaarheid van een door vrijwilligers georganiseerde Volksuniversiteit.		Vierde kwartaal
We versterken de deskundigheid van vrijwilligers.	We versterken het kader in het verenigingsleven. Dit doen we door het aanstellen van een clubkadercoach bij het Sportbedrijf.		Eerste kwartaal
	We bevorderen de sociale veiligheid binnen verenigingen door middel van trainingen.		Tweede kwartaal
We stimuleren het jeugdlidmaatschap van (sport)verenigingen.	We geven uitvoering aan het kennismakingsprogramma "Sjors Sportief".		Derde kwartaal

6.2 Sport en recreatie			
<p>Het belang van bewegen en sport is onomstreden. Daarom bevorderen we een grote variatie aan sportmogelijkheden in Noordwijk. Dat betekent dus ook dat het aanbod niet alleen is gericht op jongeren, maar dat het ook toegankelijk moet zijn voor ouderen, mensen met een beperking en mensen met weinig financiële middelen. Gezondheid is immers belangrijk voor iedereen en past bij de status die we als kuuroord hebben.</p>			
Portefeuillehouder:	Eberharter	Team:	OSS
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We dragen het belang van sport en bewegen actief uit.	<p>We voeren het vastgestelde Sportbeleid 2022-2025 uit.</p> <p>We actualiseren ons sport- en preventieakkoord en zetten dat om in een leefstijlakoord.</p> <p>De buurtsportcoaches en cultuurcoaches blijven we inzetten Hierin ligt ook een verband met het Programma Sociaal domein.</p>		<p>Doorlopend</p> <p>Eerste kwartaal</p> <p>Doorlopend</p>
We faciliteren (sport)evenementen.	We faciliteren (sport)evenementen door verlening van subsidies op maat. We zetten hierbij tevens onze evenementencoördinator en het Sportbedrijf in.		Doorlopend
We breiden onze publieke sportfaciliteiten in de buitenruimte uit.	We onderzoeken de geschiktheid van wandel- en fietspaden voor beoefening van sport. Dit doen we op basis van onze beleidsnota 'Sport beweegt Noordwijk'.		Derde kwartaal

6.3 Kunst en cultuur			
<p>Daarnaast is het voor een leefbaar en gezellig Noordwijk van groot belang dat er ruim baan wordt gegeven aan kunst en cultuur. Cultuur brengt immers mensen samen en kan ook maatschappelijke problemen helpen verminderen die specifiek zijn voor de jeugd, ouderen en inwoners met enige afstand tot de samenleving. We zorgen ervoor dat kunst- en cultuurprojecten een zo breed mogelijk publiek bereiken.</p>			
Portefeuillehouder:	Ter Hark	Team:	ETP
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We koesteren ons cultureel erfgoed.	<p>We geven uitvoering aan onze beleidsnota "Cultuur in de Kern 2022 – 2025".</p> <p>We onderzoeken of we de Kindercultuurmaand en de Cultuurmarkt kunnen continueren.</p> <p>We stellen een Canon voor Noordwijk op waarin de historie van de gemeente Noordwijk tot uiting wordt gebracht.</p> <p>We brengen bestaande subsidieregelingen nadrukkelijker onder de aandacht.</p> <p>We brengen bestaande erfgoed wandel- en fietsroutes nadrukkelijker onder de aandacht.</p>		<p>Doorlopend</p> <p>Eerste kwartaal</p> <p>Vierde kwartaal</p> <p>Tweede kwartaal</p> <p>Doorlopend</p>

	We onderzoeken de uitbreiding van het aantal erfgoedwandelingen en -fietsroutes.	Tweede kwartaal
	We ontwikkelen een uniform systeem voor audiotours ten behoeve van musea en andere maatschappelijke partners.	Derde kwartaal
We versterken het culturele aanbod en breiden het kunstaanbod uit.	We borgen de culturele basisinfrastructuur, de amateursector, de culturele evenementensector en de erfgoedsector door middel van subsidies.	Doorlopend
	We brengen ons culturele aanbod nadrukkelijker onder de aandacht door middel van gerichte campagnes.	Doorlopend
	We versterken de onderlinge samenwerking en organisatiekracht van culturele partners door middel van netwerkbijeenkomsten.	Doorlopend
	We faciliteren de Cultuurraad en de adviesraad Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte (BKOR).	Doorlopend
	We geven uitvoering aan de Masterplan Kunst in de openbare ruimte.	Doorlopend
	We organiseren de tweejaarlijkse kunstmanifestatie Biënnale.	Derde kwartaal
We hebben oog voor onze gemeenschappen en hun tradities.	We zetten onze evenementencoördinator in als brug tussen de gemeente en maatschappelijke partners.	Doorlopend

6.4 Evenementvriendelijke gemeente			
We zijn een evenementvriendelijke gemeente.			
Portefeuillehouder:	Verkleij	Team:	ETP
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We zijn een evenementvriendelijke gemeente.	We actualiseren ons evenementenbeleid. We zoeken hierbij nadrukkelijk aansluiting op het nieuwe regionale veiligheidsbeleid.		Vierde kwartaal
	We vereenvoudigen de verlening van evenementenvergunningen.		Vierde kwartaal
We hebben veilige evenementen.	We actualiseren ons subsidiebeleid met het oog op het borgen van de openbare veiligheid.		Derde kwartaal

6.5 Multifunctionele accommodaties		
We benutten onze multifunctionele sportaccommodaties optimaal.		
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Alkemade / Ter Hark / Eberharter</i>	<i>Team:</i> OSS
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?
We benutten onze multifunctionele sport- en welzijnsaccommodaties optimaal.	We ontwikkelen een integrale visie op het (gebruik en beheer van) gemeentelijk vastgoed. Dit doen we op basis van ons vastgoedboek. We inventariseren het multifunctionele potentieel van onze sport- en welzijnsaccommodaties. Op basis hiervan stimuleren we verenigingen hun accommodaties open te stellen voor andere maatschappelijke partners.	Doorlopend Doorlopend
We bouwen een nieuwe Schelft.	We werken het Voorlopig Ontwerp uit in een Definitief Ontwerp binnen het kader van de raad.	Vierde kwartaal

Wat mag het kosten?

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 6 Sport en Cultuur				
Mutatie baten en lasten				
Totale lasten programma	9.273.555	9.342.428	13.927.792	10.018.080
Totale baten programma	1.142.916	1.169.202	1.196.095	1.223.604
Saldo van het programma	-8.130.639	-8.173.226	-12.731.697	-8.794.476
Mutatie reserves				
Toevoegingen	492.981	528.216	563.466	598.731
Onttrekkingen	2.405.045	2.504.136	6.692.658	2.228.177
Resultaat van het programma	-6.218.575	-6.197.306	-6.602.505	-7.165.030

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 6 Sport en Cultuur					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Niet-sporters	%	2020	44	49	GGD/CBS/RIVM

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand september 2022.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

Er zijn geen verbonden partijen voor dit programma.

Wat zijn de risico's?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 6 Sport en Cultuur	
Onderwerp risico	Omschrijving risico
BTW vergoeding	De BTW op sport wordt vergoed van Rijksbudget (SPUK). Het risico bestaat dat niet de volledige vergoeding vanuit het rijk wordt ontvangen.

2.2.7 Programma 7: Sociaal Domein en Volksgezondheid

We bevorderen een gezonde leefstijl. Als gemeente met een kuuroordstatus stellen we sporten, bewegen en gezondheid centraal.

Onze kinderen groeien gezond en veilig op. Onze focus is primair gericht op preventie. We bewerkstelligen daarom een aanbod gericht op onder meer versterking van weerbaarheid.

We bevorderen de samenwerking tussen maatschappelijke partners.

Onze inwoners doen mee (naar vermogen). We stimuleren zelfredzaamheid en het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen leven. We zorgen voor voorzieningen ten behoeve van inwoners die (tijdelijk) niet kunnen meedoen. We bestrijden eenzaamheid en vergroten de lokale mobiliteit van kwetsbare inwoners.

De toegang tot advies, ondersteuning en (jeugd)zorg is laagdrempelig, We zorgen voor passende hulp en ondersteuning. Hierbij sturen we op drempelverlaging, kwaliteitsverhoging en kostenbeheersing van jeugdhulp. Zorg voor onze inwoners is van goede kwaliteit en moet in voldoende mate beschikbaar zijn. De wachtlijsten voor (jeugd)zorg zijn zo kort mogelijk.

In Noordwijk is het goed wonen. Inwoners voelen zich veilig en prettig. Onze buitenruimte en voorzieningen nodigen uit tot ontmoeting en bewegen en zijn toegankelijk voor iedereen. De gezonde en groene leefomgeving versterken de kwaliteit van leven.

7.1 Gezond Leven			
We bevorderen een gezonde leefstijl. Als gemeente met een kuuroordstatus stellen we sporten, bewegen en gezondheid centraal.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman/ Eberharter</i>	<i>Team:</i>	<i>MAS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We bevorderen een gezonde leefstijl.	We actualiseren ons sport- en preventieakkoord en integreren deze in een leefstijlakkkoord.		Eerste kwartaal
	We onderzoeken deelname aan de regionale beweging "Gelijke kansen op gezondheid".		Derde kwartaal

7.2 Opgroeien en zelfontplooiing			
Onze kinderen groeien gezond en veilig op. Onze focus is primair gericht op preventie. We bewerkstelligen daarom een aanbod gericht op onder meer versterking van weerbaarheid. We bevorderen de samenwerking tussen maatschappelijke partners.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>MAS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We maken jongeren meer weerbaar.	We onderzoeken de mogelijkheden van structureel aanbod van mindfulness trainingen aan onze jeugd.		Tweede kwartaal
	We versterken de samenwerking tussen verloskundigen, huisartsen, kraamzorg, en het centrum voor Jeugd en Gezin in het programma "Kansrijke start".		Vierde kwartaal
	We faciliteren schooljudo en weerbaarheidstrainingen in het onderwijs.		Doorlopend

7.3 Meedoen			
Onze inwoners doen mee (naar vermogen). We stimuleren zelfredzaamheid en het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen leven. We zorgen voor voorzieningen ten behoeve van inwoners die (tijdelijk) niet kunnen meedoen. We bestrijden eenzaamheid en vergroten de lokale mobiliteit van kwetsbare inwoners.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>MAS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?	
We stimuleren zelfredzaamheid.	We versterken de zelfredzaamheid van onze inwoners door algemene voorzieningen met inzet van welzijnswerk en de geestelijke gezondheidszorg. We evalueren het steunpakket "Sociaal en Mentaal welzijn en Leefstijl".	Doorlopend Derde kwartaal	
We zorgen dat onze inwoners met beperkte financiële middelen volwaardig mee kunnen doen.	We vergroten het bereik van onze minimaregelingen. Dit doen we samen met de Stichting Leergeld, het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het onderwijs. We geven uitvoering aan onze Gelijke Kansen Agenda. We stellen een voortgangsrapportage op. We zorgen voor begrijpelijke informatie over minimaondersteuning op de gemeentelijke website. We geven uitvoering aan het project "Geldzorgen de Baas".	Eerste kwartaal Vierde kwartaal Eerste kwartaal Doorlopend	
We stimuleren inwoners om te werken naar vermogen.	We maken een plan om participatie naar werk te bevorderen. Dit doen we samen met onze maatschappelijke partners. We evalueren het project "Extra impuls werkzoekenden Noordwijk". We stellen een uitvoeringsplan 'sociaal return on investment' op. We geven uitvoering aan het projectplan "Hoofdzaak Werk". Die doen we samen met onze maatschappelijke partners. We verwachten een tegenprestatie van mensen met een uitkering. Met het oog hierop evalueren we het beleid "Tegenprestatie naar vermogen".	Tweede kwartaal Eerste kwartaal Derde kwartaal Vierde kwartaal Vierde kwartaal	
We bestrijden eenzaamheid.	We intensiveren ons actieprogramma tegen eenzaamheid. We brengen locaties voor ontmoetingsplekken samen met inwoners in beeld.	Eerste kwartaal Eerste kwartaal	

We vergroten de lokale mobiliteit van onze kwetsbare inwoners.	We evalueren de pilot "Automaatje".	Eerste kwartaal
	We zetten Tuktuks in in de dorpskernen op basis van de inwonersbehoefte. We zijn hierbij onder meer afhankelijk van de beschikbaarheid van vrijwilligers.	Vierde kwartaal
We ondersteunen nieuwkomers te participeren in de samenleving.	We geven uitvoering aan de nieuwe Wet Inburgering. Dit doen we samen met onze partners.	Doorlopend
We helpen inwoners (preventief) bij schuldsituaties.	We intensiveren ons aanpak voor vroegsignalering.	Doorlopend
	We onderzoeken de invoering van een saneringskrediet.	Vierde kwartaal
	We versterken onze aanpak door aansluiting bij het Schuldenknooppunt.	Eerste kwartaal
	We onderzoeken deelname aan de Nederlandse Schuldhulproute.	Vierde kwartaal
	We actualiseren het convenant "Voorkoming van Huisuitzettingen".	Vierde kwartaal

7.4 Zorg en ondersteuning			
<p>De toegang tot advies, ondersteuning en (jeugd)zorg is laagdrempelig, We zorgen voor passende hulp en ondersteuning waarbij we sturen op drempelverlaging, kwaliteitsverhoging en kostenbeheersing van jeugdhulp. Zorg voor onze inwoners is van goede kwaliteit en moet in voldoende mate beschikbaar zijn. De wachtlijsten voor (jeugd)zorg zijn zo kort mogelijk.</p>			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>MAS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We zorgen voor laagdrempelige toegang tot advies, ondersteuning en zorg.	We actualiseren prestatieafspraken met Voor Ieder 1.		Eerste kwartaal
	We evalueren de integrale werkwijze "een gezin, één plan, één regisseur".		Vierde kwartaal
	We inventariseren en evalueren de overlegvormen tussen zorginstellingen, het onderwijs, culturele en sportverenigingen.		Derde kwartaal
	We versterken de kwaliteit en vindbaarheid van onafhankelijke cliëntondersteuning door het Meedenkersnetwerk.		Eerste kwartaal
	We evalueren de effectiviteit van onze sociale kaart "Wegwijzer Leef Mee".		Vierde kwartaal

	We verhuizen Voor Ieder 1 (team Noordwijk) naar de Duinwetering.	Derde kwartaal
We bieden passende hulp en ondersteuning.	We brengen de ondersteuningsbehoefte van jeugdige mantelzorgers in beeld. We onderzoeken in ISD Bollenstreek-verband de mogelijkheden om de kosten van de Wmo beheersbaar te houden.	Vierde kwartaal Tweede kwartaal
We sturen op drempelverlaging, kwaliteitsverhoging en kostenbeheersing van jeugdhulp.	We verbreden de inzet van praktijkondersteuner Jeugd over alle huisartsenpraktijken. We verscherpen de afbakening tussen jeugdhulp en onderwijs. Hiervoor is een regionale werkgroep onderwijs-jeugdhulp ingericht. We voeren de pilot Buitenschoolse opvang (BSO) plus uit. We intensiveren het overleg met onze huisartsen over doorverwijzing naar Jeugdhulp. We verbreden onze aanpak voor het terugdringen van de wachttijden door aansluiting bij de landelijke Aanpak Wachttijden Jeugd van de VNG.	Eerste kwartaal Vierde kwartaal Eerste kwartaal Vierde kwartaal Vierde kwartaal

7.5 Gezonde en veilige leefomgeving			
In Noordwijk is het goed wonen. Inwoners voelen zich veilig en prettig. Onze buitenruimte en voorzieningen nodigen uit tot ontmoeting en bewegen en zijn toegankelijk voor iedereen. De gezonde en groene leefomgeving versterken de kwaliteit van leven.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Salman</i>	<i>Team:</i>	<i>MAS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We zorgen dat onze inwoners prettig wonen.	We organiseren zorg effectief en nabij de inwoners. We sluiten hierbij aan op het Rijksprogramma langer zelfstandig thuis wonen. We bouwen levensloopbestendig en zorgen voor huisvesting voor specifieke doelgroepen, met onder meer beschermd wonen en verpleeghuiswoningen. We ontwikkelen een afwegingskader "wonen met zorg", gericht op het benutten van nieuwbouwlocaties nabij centrale voorzieningen voor geclusterde woonvormen.		Doorlopend Doorlopend Derde kwartaal

Wat mag het kosten?

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 7 Sociaal Domein/Volksgezondheid				
Mutatie baten en lasten				
Totale lasten programma	47.513.684	46.607.513	46.062.906	45.852.837
Totale baten programma	11.268.170	10.865.849	10.356.166	9.933.707
Saldo van het programma	-36.245.514	-35.741.664	-35.706.740	-35.919.130
Mutatie reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	531.000	145.000	0	0
Resultaat van het programma	-35.714.514	-35.596.664	-35.706.740	-35.919.130

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2021	848	806	CBS/LISA
Jongeren met delict voor rechter	%	2020	1	1	CBS
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	3	6	CBS
Netto arbeidsparticipatie	%	2021	72	70	CBS
Werkloze jongeren	%	2020	2	2	CBS
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2021	230	431	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	2020	83	202	CBS
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	15	13	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	1	1	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	0	0	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	2021	640	x	CBS/MSD WMO

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand september 2022.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid	
Naam verbonden partij	
Service Organisatie Zorg (SOZ)	GR Kust-, Duin- en Bollenstreek (KDB)
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD)	Hecht

Wat zijn de risico's?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid	
Onderwerp risico	Omschrijving risico
Corona en energiecrisis	De verwachting is een forse stijging van faillissementen en werkloosheid. Hierdoor zal in 2023 naar verwachting ook een stevig beroep worden gedaan op bijstandsuitkeringen, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening.
Algemene uitkering	Onzekerheden bestaan uit de mogelijke kortingen vanuit het Rijk.

2.2.8 Programma 8: Duurzaamheid en Leefomgeving

We behouden onze prachtige dorpen en ons open landschap voor toekomstige generaties en bezoekers. We stellen een lange termijnvisie voor verduurzaming op. We geven uitvoering aan doordachte, effectieve en efficiënte maatregelen ter bevordering van energiebesparing en klimaatadaptatie. Ons uitgangspunt is dat verduurzaming betaalbaar blijft voor iedereen.

We koesteren onze prachtige bollenvelden, de kuststrook, de zee en onze natuurgebieden. We prefereren zonne-energie boven windenergie en gaan plaatsing van windturbines in ons buitengebied daarom tegen. We plaatsen zonnepanelen bij voorkeur op grote daken. Natuur en landschap vormen de basis voor fijn wonen, recreëren en een gezonde economie. De duinen en landgoederen worden waar mogelijk verbonden door (ecologische) verbindingen die doorlopen tot in de dorpen.

Onze leefomgeving is schoon, gezond, groen en toegankelijk. We beheren de openbare ruimte op uniforme wijze. In de dorpscentra zetten we onze buitendienst zichtbaar in. De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte en die moet dus ook goed worden bijgehouden. Dat betekent dus ook een nette en ordelijke afvalinzameling.

8.1 Duurzaamheid			
We behouden onze prachtige dorpen en ons open landschap voor toekomstige generaties en bezoekers. We stellen een lange termijnvisie voor verduurzaming op. We geven uitvoering aan doordachte, effectieve en efficiënte maatregelen ter bevordering van energiebesparing en klimaatadaptatie. Ons uitgangspunt is dat verduurzaming betaalbaar blijft voor iedereen.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Alkemade</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?	
We verminderen ons energieverbruik.	We stimuleren isoleren en plaatsing van zonnepanelen en warmtepompen op vrijwillige basis door middel van campagnes, advies en subsidies.	Doorlopend	
	We faciliteren de verduurzaming van verenigingsgebouwen, verenigingen van eigenaren en bedrijfspanden door inzet van professioneel advies.	Doorlopend	
	We continueren de inzet van vrijwillige energiecoaches.	Doorlopend	
	We maken onze financiering van het MKB-transitieloket structureel vanaf 2024.	Eerste kwartaal	
	We brengen noodzakelijke investeringen in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed in beeld. En voeren dit projectmatig uit.	Eerste kwartaal	
We werken aan een duurzame leefomgeving.	We onderzoeken de mogelijkheden van aanvullende energiebesparing op openbare verlichting zonder afbreuk te doen aan de veiligheid.	Eerste kwartaal	
	We actualiseren de Uitwerking Visie Openbare Ruimte (UVOR). Hierbij schenken we aandacht aan de verdere verduurzaming van onze leefomgeving.	Tweede kwartaal	

	We maken beleid voor duurzame en bijna-energie-neutrale bouw van woonwijken en natuurinclusiviteit.	Tweede kwartaal
We werken aan een klimaat-adaptieve leefomgeving.	We maken een integraal beleidsplan voor een klimaatadaptieve leefomgeving. We geven uitvoering aan de strategische samenwerkingsagenda. (SSA). Op basis worden onder meer (tegengaan van) verzilting, verdroging, wateropvang en waterbeheer ter hand genomen. Dit doen we samen met het Hoogheemraadschap.	Eerste kwartaal Doorlopend
We hebben oog voor de verduurzamingsopgave van ondernemers.	We starten een pilot om te bezien of we handhaving op wettelijke verduurzamingsverplichtingen kunnen voorkomen door middel van vroegtijdig advies (preventie).	Tweede kwartaal

8.2 Energietransitie			
We koesteren onze prachtige bollenvelden, de kuststrook, de zee en onze natuurgebieden. We prefereren zonne-energie boven windenergie en gaan plaatsing van windturbines in ons buitengebied daarom tegen. We plaatsen zonnepanelen bij voorkeur op grote daken.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Alkemade</i>	<i>Team:</i>	<i>DCS</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We verduurzamen onze energievoorziening.	We stellen een overkoepelende visie op voor de energietransitie en verdere verduurzaming van onze energievoorziening. Hiervoor stellen we een projectleider aan. We organiseren een afnamebod van potentiële warmte-aanbieders waaronder met name geothermie. We stimuleren de plaatsing van zonnepanelen op grote daken. We willen geen windturbines in ons buitengebied. We starten een lobby voor meer windturbines op zee. We starten met het maken van wijkuitvoeringsplannen in het kader van de transitievisie warmte als duurzaam alternatief voor fossiele brandstoffen.		Tweede kwartaal Vierde kwartaal Doorlopend Doorlopend Vierde kwartaal
We zorgen voor een toekomstbestendig netwerk van energiebronnen.	We brengen de mogelijkheden om de capaciteit van ons elektriciteitsnetwerk uit te breiden in kaart. Dit doen we samen met de nutsbedrijven. Op basis hiervan faciliteren we de verzwaring van het netwerk.		Tweede kwartaal
We willen lokaal eigenaarschap van energiebronnen.	We maken beleid voor de bevordering van lokaal eigenaarschap van duurzame energiebronnen, onder meer door toepassing van de zogenaamde postcode-roos.		Derde kwartaal

	We ondersteunen (kleinschalige) maatschappelijke energiecoöperaties 'met raad en daad.'	Doorlopend
--	---	------------

8.3 Natuur en groen		
Natuur en landschap vormen de basis voor fijn wonen, recreëren en een gezonde economie. De duinen en landgoederen worden waar mogelijk verbonden door (ecologische) verbindingen die doorlopen tot in de dorpen.		
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Alkemade</i>	<i>Team:</i> BOC
Wat willen we bereiken?	Wat willen we bereiken?	Wanneer?
We willen een meer groene leefomgeving.	We stellen een uitvoeringsplan op voor de vergroening van onze leefomgeving. Hierbij schenken we ook aandacht aan (de risico's van) wateroverlast, hittestress en droogte.	Vierde kwartaal
We willen meer biodiversiteit.	We beheren onze arealen op een ecologisch verantwoorde wijze. We verwerken deze ambitie in onze beheerplannen. We faciliteren waar mogelijk de verbinding van onze duinen en landgoederen door middel van ecologische zones.	Doorlopend Doorlopend
We vergroten de identiteit, beleving en de natuurwaarde van ons landschap.	We evalueren ons gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek. Op basis hiervan nemen we een standpunt in over de voortzetting van regionale samenwerking op het gebied van natuur, landschap, recreatie en erfgoed. We realiseren het Landschapspark en het speeleiland middengebied conform het uitvoeringsplan Nationaal Park Hollandse Duinen.	Vierde kwartaal Vierde kwartaal

8.4 Woon- en leefomgeving		
Onze leefomgeving is schoon, gezond, groen en toegankelijk. We beheren de openbare ruimte op uniforme wijze. In de dorpscentra zetten we onze buitendienst zichtbaar in.		
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Alkemade</i>	<i>Team:</i> BOC
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?
We hebben een schone en gezonde leefomgeving.	We actualiseren ons beheerplan "Groen". Op basis hiervan nemen we een besluit over de differentiatie van onze beheerkwaliteit. We reageren snel op (fixi)meldingen en signalen uit de openbare ruimte. We zetten onze medewerkers uit de buitendienst hierbij in.	Tweede kwartaal Doorlopend
De gemeentelijke infrastructuur is veilig en toegankelijk.	We schouwen onze openbare ruimte ook met inbreng van (mindervalide) inwoners. Op basis hiervan verbeteren we de kwaliteit van onze openbare ruimte. Indien nodig passen we ons beheerbeleid aan.	Vierde kwartaal

We zorgen voor een uniforme beheerwijze van onze leefomgeving.	We harmoniseren de beheerwijze in de dorpen en passen onze afspraken met zowel de buitendienst als derden hierop aan. Onze buitendienst is actief en goed zichtbaar in de centra van onze dorpskernen.	Eerste kwartaal
We maken speelplekken toegankelijk.	We geven uitvoering aan ons vervangingsplan "Speelruimte" en hebben daarbij oog voor de toegankelijkheid van speelplekken voor mindervaliden.	Doorlopend
We beschikken over voldoende openbare toiletten en maken deze vindbaar.	We onderzoeken of we over voldoende openbare toiletten beschikken en maken deze vindbaar door middel van apps en stickers.	Derde kwartaal

8.5 Afval en grondstoffen			
De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte en die moet dus ook goed worden bijgehouden. Dat betekent dus ook een nette en ordelijke afvalinzameling.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Alkemade</i>	<i>Team:</i>	<i>BOG</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We verminderen de hoeveelheid (rest)afval dat verbrand wordt en optimaliseren hergebruik van grondstoffen.	We geven uitvoering aan het uitvoeringsplan "Afval en Grondstoffen".		Doorlopend
	We werken aan bewustwording van de noodzaak van afvalscheiding door middel van goede voorlichting en campagnes. We zetten hierbij een afvalcoach in.		Eerste kwartaal
	We starten met huis-aan-huis inzameling van oud papier, karton (OPK), plastic, blik en drinkpakken (PBD) bij laagbouwwooningen.		Derde kwartaal
We houden onze milieuparkjes netjes.	We verlagen de inzamelfrequentie van afval uit grijze bakken bij laagbouwwooningen.		Derde kwartaal
	Door de huis-aan-huis inzameling van OPK en PBD in de laagbouw komt er minder afval naar de milieuparkjes.		Vierde kwartaal
We vergroten de capaciteit van drukke milieuparkjes door middel van perscontainers (OPK en PBD).	We nemen samen met de deelnemers in het vuilafvoerbedrijf "Duin- en Bollenstreek" (Katwijk, Lisse, Hillegom en Teylingen) een besluit over de technische en organisatorische inrichting van een nieuwe op- en overslagstation voor afval.		Vierde kwartaal
	We borgen de op- en overslag van afval.		Eerste kwartaal

Wat mag het kosten?

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving				
Mutatie baten en lasten				
Totale lasten programma	20.600.494	21.747.415	22.317.410	22.745.544
Totale baten programma	16.752.134	18.215.959	18.698.450	19.069.228
Saldo van het programma	-3.848.360	-3.531.456	-3.618.960	-3.676.316
Mutatie reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	601.310	158.812	58.312	20.812
Resultaat van het programma	-3.247.050	-3.372.644	-3.560.648	-3.655.504

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2020	202	170	CBS
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2020	9	27	Bron

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand september 2022.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving	
Naam verbonden partij	
De Meerlanden Holding NV	Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)

Wat zijn de risico's?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving	
Onderwerp risico	Omschrijving risico
Beheerplannen	De actualisaties van de beheerplannen kan leiden tot veranderende uitgaven, welke afwijken van de uitgaven in de begroting. In de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen staat aangegeven welke beheerplannen aanwezig zijn en wanneer actualisatie nodig is.
Energietransitie	De komende jaren gaat waarschijnlijk forse investeringen in duurzaamheid. De financiële gevolgen zijn nog onduidelijk.
Extreem weer	Door de klimaatontwikkeling komen er steeds vaker extreme weersomstandigheden voor. Dit kan leiden tot bijvoorbeeld schade in de openbare ruimte en bij derden.

2.2.9 Programma 9: Wonen en Ruimte

We bouwen volgens de natuurlijke groei van Noordwijk. Daarbij geldt dat grootschalige regionale woningbouw enkel plaats vindt langs de as Alphen-Leiden-Katwijk.

We bouwen, afgestemd op de behoefte, woningen in alle prijsklassen (huur en koop) in een veilige en prettige omgeving. Daarbij hoort ook voldoende ruimte om te parkeren en te recreëren.

Wij hechten aan kleinschaligheid en open karakter van de leefomgeving. De open ruimte bestaat bij de gratie van agrarisch landschap.

We versterken de identiteit en openheid van landschap door in te zetten op een vitale en duurzame bollenteelt. Daarmee zorgen we tevens dat de dorpen niet aan elkaar gebouwd worden.

Het openlandschap tussen de dorpen in de Bollenstreek weerspiegelt onze identiteit.

9.1 Bouwen voor de lokale bevolkingsgroei			
Wij bouwen volgens de natuurlijke groei van Noordwijk. Daarbij geldt dat grootschalige regionale woningbouw enkel plaats vindt langs de as Alphen-Leiden-Katwijk.			
Portefeuillehouder:	Eberharter	Team:	RBR
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
Een woningbouw-voorraad die aansluit op de lokale bevolkingsgroei.	We stellen een woonzorgvisie vast. Deze verwerken we in de actualisatie van de woonvisie evenals de actuele woonbehoefte en de financiële consequenties daarvan.		Vierde kwartaal
	We actualiseren het woningbouwprogramma op basis van de geactualiseerde woonvisie inclusief de zorgcomponent.		Vierde kwartaal
	We vertalen de geactualiseerde woonvisie in prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties en andere betrokken partijen en verwerken deze in de begroting.		Vierde kwartaal
	We maken een strategische visie ten behoeve van de woningbouwontwikkeling van de locatie Achterweg op basis van een middellange termijn.		Tweede kwartaal
	De regionale woonagenda wordt aangepast.		Tweede kwartaal

9.2 Bouwen op basis van de lokale behoefte			
We bouwen, afgestemd op de behoefte, woningen in alle prijsklassen (huur en koop) in een veilige en prettige omgeving. Daarbij hoort ook voldoende ruimte om te parkeren en te recreëren.			
<i>Portefeuillehouder(s):</i>	<i>Alkemade / Eberharter / Ter Hark</i>	<i>Team:</i>	<i>PRU / RBR</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?	Wanneer?	
We realiseren een woningbouwvoorraad die past bij de behoefte en extra kansen biedt voor de doelgroepen uit de woon(zorg)visie.	We zetten in op compacte huisvesting voor één-of tweepersoonshuishoudens waarbij een oppervlakte van minimaal 40 à 50 m ² met volwaardige voorzieningen uitgangspunt is. We bouwen levensloopbestendig.	Vierde kwartaal Doorlopend	
We zorgen voor een rechtvaardige verdeling van betaalbare woningen.	We onderzoeken hoe kansrijk diverse categorieën woningzoekenden zijn op de lokale woningmarkt. Op basis hiervan evalueren we e woningbouwtoewijzing door Holland Rijnland en maken we ons sterk voor rechtvaardige verdeling van betaalbare woonruimte in Noordwijk. Binnen de huidige en nieuwe mogelijkheden passen we lokaal maatwerk toe.	Tweede kwartaal Doorlopend	
We realiseren sociale woningbouwlocaties.	We starten met het opstellen van een participatieplan voor het realiseren van 100 % sociale woningbouw op de Nieuwe Zeeweg. We onderzoeken de mogelijkheden van (sociale) woningbouw op de locaties aan de Hoogwakersbosstraat en de Nicolaas Barnhoornweg. We sturen op permanente huisvesting op een gemeentelijk kavel aan de Oostzijde van de Nes 1. Hierbij houden we de bestaande ruimtelijke kaders en geldende afspraken tegen het licht.	Vierde kwartaal Vierde kwartaal Eerste kwartaal	
We zorgen voor continuïteit in bouwplanning.	We onderzoeken de mogelijkheid of naast Stek en Padua ook andere (zorg)partijen dan onder gelijke voorwaarden kunnen worden toegelaten en een bijdrage kunnen leveren aan het toevoegen van sociale- en middeldure woningbouwsegmenten. Hierin wordt ook de aanpassing van het planologisch kader meegenomen.	Vierde kwartaal	
We sturen op een passend aanbod van woningen in het betaalbare segment.	We verlengen de instandhoudingstermijn van woningen in het middensegment van 10 jaar naar 30 jaar en verwerken dit in de doelgroepenverordening. We stimuleren de woningbouwcorporaties om hun huidige- en toekomstige sociale woningbouwvoorraad zo lang mogelijk op peil te houden.	Tweede kwartaal Vierde kwartaal	

We faciliteren passende huisvesting van internationale werkers.	We continueren de inzet van de projectleider.	Doorlopend
	We maken ons bij de provincie sterk voor de uitvoering van het herziene provinciale beleid (module ruimte en wonen).	Eerste kwartaal
	We verbeteren de registratie van internationale werkers.	Tweede kwartaal.

9.3 Kleinschaligheid en open karakter van de leefomgeving			
We versterken de identiteit en openheid van onze leefomgeving door in te zetten op een vitale en duurzame bollenteelt. Daarmee zorgen we tevens dat de dorpen niet aan elkaar gebouwd worden. Het openlandschap tussen de dorpen in de Bollenstreek weerspiegelt onze identiteit.			
<i>Portefeuillehouder:</i>	<i>Alkemade / Eberharter</i>	<i>Team:</i>	<i>RO</i>
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?		Wanneer?
We versterken de identiteit en het open karakter van onze leefomgeving.	We evalueren de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) in regionaal verband. Hierbij betrekken we de provincie en schenken we aandacht aan duurzame bollenteelt en clusterbebouwing op basis van de vastgestelde woonvisie voor alle doelgroepen/woningdifferentiatie.		Vierde kwartaal
We gaan werken met de Omgevingswet.	We stellen een Omgevingsvisie 2.0 vast.		Eerste kwartaal

Wat mag het kosten?

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Programma 9 Ruimte en Wonen				
Mutatie baten en lasten				
Totale lasten programma	19.796.389	27.583.530	8.384.436	5.735.920
Totale baten programma	19.180.180	26.447.030	5.552.801	2.393.228
Saldo van het programma	-616.209	-1.136.500	-2.831.635	-3.342.692
Mutatie reserves				
Toevoegingen	2.754.934	2.270.000	415.907	0
Onttrekkingen	270.000	221.000	0	0
Resultaat van het programma	-3.101.143	-3.185.500	-3.247.542	-3.342.692

Welke beleidsindicatoren zijn hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 9 Wonen en Ruimte					
Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	2021	389	290	CBS
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2021	23	9	ABF
Demografische druk	%	2022	75	70	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	2022	958	Geen data	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	2022	1097	Geen data	COELO

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand september 2022.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 9 Wonen en Ruimte	
Naam verbonden partij	
Omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM)

Wat zijn de risico's?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 9 Wonen en Ruimte	
Onderwerp risico	Omschrijving risico
Omgevingswet	De Omgevingswet komt eraan en de financiële gevolgen hiervan zijn nog onduidelijk.
Stikstof	Projecten kunnen door de ontwikkelingen omtrent de stikstofkwestie vertraging oplopen waardoor de bouwkosten stijgen.
Extreme stijging kosten bouwmaterialen	Door krapte op de wereldmarkt van grondstoffen en bouwmaterialen kunnen de bouwkosten stijgen en vertragingen ontstaan.
Capaciteitstekort bij nutsbedrijven	Het niet kunnen leveren van nutsvoorzieningen door de nutsbedrijven kan leiden tot vertraging of uitstel van werkzaamheden.

2.3 Paragrafen

In het BBV is bepaald, dat in de programmabegroting paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd voor beheersmatige aspecten en de lokale heffingen.

Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de programmabegroting staan op één plek worden gebundeld. Hierdoor krijgt de gemeenteraad voldoende inzicht in de desbetreffende onderwerpen.

2.3.1 Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat, conform artikel 10 van het BBV, informatie over de lokale heffingen van de gemeente Noordwijk. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Algemene ontwikkelingen;
- Lokale ontwikkelingen;
- Kaders;
- Belastingtypen en heffingen;
- Belastingtarieven;
- Kostendekking lokale heffingen;
- Lastendruk;
- Het kwijtscheldingsbeleid.

Algemene ontwikkelingen

OZB-tarief woningen voor sportaccommodaties, dorpshuizen en andere instellingen van sociaal belang

Naar aanleiding van een amendement van Tweede Kamerlid Omtzigt is het tweede lid van artikel 220f van de Gemeentewet (het artikel met betrekking tot de tariefstelling OZB) per 1 januari 2019 aangepast. Sinds die datum kan de gemeente sportaccommodaties, dorpshuizen en andere instellingen van sociaal belang het lagere OZB-tarief voor woningen laten betalen in plaats van het hoge tarief dat geldt voor niet-woningen.

De wettekst en de toelichting daarop sluiten niet op elkaar aan en nog steeds is onduidelijk wat de reikwijdte van het amendement is. Na overleg met de VNG heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geconcludeerd dat de bepaling voor gemeenten niet toepasbaar is en de Tweede Kamer hierover geïnformeerd. De minister heeft inmiddels opdracht gegeven tot een extern onderzoek om te bezien of en hoe de uitvoerings- en toepassingsvraagstukken het beste kunnen worden geadresseerd. Aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek zal worden bekeken of en hoe de wet en/of de AMvB moet worden aangepast.

Op aanraden van de VNG wordt dit onderzoek en een eventuele wetswijziging afgewacht en wordt er geen voorstel gemaakt met betrekking tot dit amendement.

Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Na meerdere keren uitstel treden de Omgevingswet en de Wkb naar verwachting op 1 januari 2023 in werking. Beide wetten zijn van invloed op de vergunningaanvragen en de leges voor omgevingsvergunningen en evenementen. Door de Omgevingswet veranderen de vergunningstelsels. Door de Wkb gaat een deel van het bouwtoezicht van de gemeente over naar de private sector, wat van invloed is op de kosten en dus op de hoogte van de leges. Als de Omgevingswet en de Wkb daadwerkelijk per 1 januari 2023 in werking treden, zal de legesverordening per die datum worden aangepast.

Rioolheffing

Ter vervanging van de modelverordening Rioolheffing heeft de VNG op 1 september 2021 een nieuwe modelverordening gepresenteerd en deze modelverordening Riool- en Waterzorgheffing genoemd. Deze naam dekt de lading beter. De gemeentelijke watertaken omvatten namelijk een breed palet. De gemeente heeft zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater en moet steeds meer maatregelen in de publieke ruimte nemen om wateroverlast en –schade te voorkomen.

In de nieuwe modelverordening vervalt de eis dat een perceel op de gemeentelijke riolering moet zijn aangesloten om onder de belastingplicht te vallen. Hierdoor kunnen bijna alle percelen in de heffing worden betrokken. De reden hiervan is dat iedere belastingplichtige profijt heeft van de gemeentelijke waterhuishouding en daarom in het kostenverhaal wordt meegenomen.

Het is te kort dag om met voorstellen te komen om de nieuwe heffing voor 2023 in te voeren. In 2023 wordt hieraan aandacht besteed.

Lokale ontwikkelingen

Afschaffen hondenbelasting

Zoals afgesproken in het coalitieakkoord wordt de hondenbelasting in Noordwijk per 1 januari 2023 afgeschaft. De belastingverordening zal per deze datum worden ingetrokken. Het wegvallen van de opbrengst ad € 300.000,- is in de begroting van 2023 verwerkt.

Kaders

Kaders gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijke deel van de inkomsten van de gemeente Noordwijk. De gemeenteraad is bevoegd te beslissen tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een gemeentelijke belasting. De gemeenteraad heeft een grote mate van vrijheid bij het vaststellen van de belastingtarieven en stelt deze jaarlijks vast door middel van een nieuwe verordening of een wijziging op een bestaande verordening. De belastingverordeningen bevatten verder bepalingen over onder meer het belastbare feit, de belastingplichtige, eventuele vrijstellingen en ontheffingen en de betaaltermijnen.

Belastingtypen en heffingen

Bij de gemeentelijke belastingen zijn verschillende typen belastingen te onderscheiden:

1. Algemene belastingen

De opbrengsten hiervan komen ten goede van de algemene middelen en er geldt geen opbrengstlimiet.

De gemeente Noordwijk kent voor 2023 de volgende algemene belastingen:

- Onroerendezaakbelastingen (OZB);
- Roerende-zaakbelastingen (RZB);
- Toeristenbelasting;
- Forensenbelasting;
- Precariobelasting;
- Parkeerbelasting.

2. *Bestemmingsheffingen*

De opbrengsten zijn bestemd ter dekking van de kosten van specifieke taken zoals huisvuilinzameling en onderhoud van het gemeenteriool. Er geldt een opbrengstlimiet van 100%, wat wil zeggen dat de opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de kosten van de specifieke taak.

De gemeente Noordwijk kent de volgende bestemmingsheffingen:

- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing.

3. *Rechten*

De gemeente verleent een specifieke dienst en hiervoor wordt een recht in rekening gebracht. De specifieke dienst bestaat bijvoorbeeld uit het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een grafrecht. Er geldt een opbrengstlimiet van 100%, wat wil zeggen dat de opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de kosten. Deze maximale kostendekking wordt beoordeeld op de gehele verordening en niet per dienst.

De gemeente Noordwijk kent voor 2023 de volgende rechten:

- leges;
- marktgelden;
- lijkbezorgingsrechten;
- rioolaansluitrecht.

4. *Overig*

De bijdrage Bedrijveninvesteringszone (BIZ) is een belasting die wordt geheven op initiatief van ondernemers in een bepaald gebied van de gemeente na een onder de ondernemers gehouden draagvlakmeting. De opbrengst wordt in de vorm van een subsidie aan een door de ondernemers op te richten stichting of vereniging uitgekeerd. Met de opbrengst kunnen de ondernemers de kosten dekken voor activiteiten in de openbare ruimte en op het internet, die zijn gericht op het bevorderen van de leefbaarheid of de veiligheid in de BIZ of de ruimtelijke kwaliteit of de economische ontwikkeling van de BIZ.

De verschillende onderdelen zullen hieronder nader uiteengezet worden.

1. *Algemene belastingen*

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De WOZ-waarde vormt de grondslag voor de OZB. De WOZ-waarden van alle objecten in de gemeente worden jaarlijks opnieuw bepaald. Voor 2023 geldt de waarde naar het prijsniveau op 1 januari 2022 (waarde peildatum). Bij de berekening van de OZB-tarieven is de begrote opbrengst het uitgangspunt en wordt rekening gehouden met de gemiddelde stijging van de WOZ-waarde van de objecten.

Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB)

Roerende zaken kunnen niet in de heffing van de OZB worden betrokken. Daarom heft de gemeente RZB, belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten. De systematiek van de RZB sluit aan bij die van de OZB. Belastingplichtig zijn de eigenaren van de roerende ruimten en bij niet-woningen ook de gebruikers. De tarieven zijn gelijk aan die van de OZB. De gemeente Noordwijk kent tot nu toe alleen woonboten als roerende ruimten.

Toeristenbelasting

Doel van het instrument toeristenbelasting is om toeristen mee te laten betalen aan de kwaliteit van de voorzieningen in de gemeente Noordwijk. Er gelden twee tarieven; een laag

tarief voor kampeermiddelen op toeristische plaatsen en een hoger tarief voor overige accommodaties (bijvoorbeeld hotels). Voor 2023 worden de tarieven verhoogd met 7,5 %.

Forensenbelasting

De forensenbelasting stijgt om de mensen met een tweede woning in Noordwijk mee te laten betalen aan het voorzieningenniveau binnen de gemeente. Voor 2023 bedraagt de stijging 7,5% en daarna inflatievolgend.

Precariobelasting op kabels en leidingen

Er wordt een precariobelasting geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of in gemeentegrond. Per 1-1-2022 is het wettelijk niet meer toegestaan precario te heffen op de leidingen van gas, water en elektriciteit.

Parkeerbelastingen

De parkeertarieven en de tarieven voor parkeervergunningen worden niet verhoogd. De kosten voor een naheffingsaanslag worden € 72,90. Dit is gelijk aan het maximale tarief dat voor een naheffingsaanslag geheven mag worden.

2. Bestemmingsheffingen

Algemeen

De tarieven van de bestemmingsheffingen kunnen naast de stijging door inflatie nog door andere oorzaken stijgen.

Afvalstoffenheffing

De heffing stijgt in 2023 met 5%, in 2024 met 6%, in 2025 met 8,6% en vervolgens in 2026 met 3,2%. De gemeente moet de heffing verhogen door de toenemende inzamelings- en verwerkingskosten van het huishoudelijk afval.

We zetten de belangrijkste oorzaken op een rij:

De gemeente treft maatregelen om 70 procent afvalscheiding van huishoudelijk afval te bereiken. Dat zal resulteren in een positief effect op de restafvalverwerkingskosten. De kosten van de maatregelen gaan echter voor de baten uit en leiden zodoende voor komend jaar tot extra kosten.

Het overslagstation VAB dateert uit de jaren '70, functioneert al jaren naar behoren, maar het overslaggebouw wordt ouder en dient gerenoveerd te worden om haar taak goed te kunnen blijven vervullen. Vanwege die nieuwbouw zal de gemeentelijke bijdrage aan het VAB in 2024 aanzienlijk stijgen. Meer over de plannen van deze investering zijn onder andere aangekondigd met de begeleidende brief van 11 maart 2021 over de conceptbegroting 2022 van het VAB.

Conform de ketenovereenkomst vindt er een correctie plaats in de vergoeding van Nedvang voor het aandeel niet-verpakkingen en stoorstromen (vervuiling). Deze correctie (nadeel) is hoger dan afgelopen jaar, aangezien uit de voorlopige resultaten van het KSO blijkt dat het PMD meer stoorstromen bevat dan de afgesproken systeemmarge van 15%. Dit resulteert in een lager voorschot dan de inzamelvergoeding van 2021. Voorzichtigheidshalve is de opbrengst ook structureel met € 15.000,- per jaar verlaagd. Daarnaast is met de maatregelen van afvalscheiding ook gerekend op meer vergoeding door een verdubbeling van de tonnage inzameling van PMD aan huis. Ook daar zit dus nog eens een structureel nadeel als gevolg van de lagere vergoeding met €15.000,- per jaar.

Grofvuil werd tot nu toe niet apart ingezameld en kwam bij het huishoudelijk afval. Dit moet apart en heeft een veel hoger verwerkingstarief van € 175/ton in plaats van € 90/ton. Dit betekent hogere verwerkingskosten van € 120.000,- per jaar.

Door de hoge prijsstijgingen van met name brandstof en aanschaf containers (staalprijs) is Meerlanden genoodzaakt om die vanaf 2024, wanneer de uniforme tarieven weer worden geactualiseerd, door te berekenen aan de gemeenten. De stijging van de inzamelingstarieven van Meerlanden kunnen met 7% in 2024 stijgen. De leidt tot extra inzamelingskosten voor de gemeente van ca. € 100.000,- per jaar.

Het huidige restafvalverwerkingstarief is relatief laag (circa € 51 per ton). Het contract zal na nog een keer verlenging ultimo 2023 verstrijken. Vanaf 2024 zal er dus een nieuw contract worden afgesloten. De aanbesteding daarvoor moet nog gaan plaatsvinden. Gelet op de huidige marktprijs (bij aanbesteding) moet rekening gehouden worden met een fors hoger tarief van circa € 90 per ton. Dit is in de kostentoerekening voor de heffing meegenomen.

Rioolheffing

Vanaf 2023 tot 2033 is het jaarlijkse stijgingspercentage van de rioolheffing 3,5% (2022: 1,7%). De periode daarna is het stijgingspercentage 2,3%. De stijging is hoger dan vorig jaar door met name de opgelopen rente op langlopende geldleningen en de aanzienlijk gestegen energiekosten van de pompen en gemalen.

In het riooltarief worden spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen meegenomen. Deze worden als last in de exploitatie opgenomen en als toevoeging aan de voorziening riolering (ex artikel 44, lid 1d BBV). De in een dergelijke voorziening gestorte bedragen kunnen in latere jaren aangewend worden voor het beperken van de lasten ofwel voor het bewerkstelligen van een gelijkmatige toename van de lastendruk over meerdere jaren.

De jaarlijkse spaarbedragen zijn vanaf 2023 aanzienlijk hoger geworden door de gestegen rente op geldleningen die in de toekomst aangetrokken zullen worden voor de financiering van de investeringen in de riolering.

Door de spaarbedragen zijn aanvankelijk de jaarlijkse lasten van riolering hoger dan de opbrengsten uit de rioolheffing (kostendeckingspercentage <100%), maar is dat in latere jaren vanaf 2032 omgekeerd het geval wanneer de rioolheffing geleidelijk is gestegen in combinatie met de autonome toename van het aantal woningen en een hogere heffingsopbrengst die dat met zich meebrengt. Vanaf 2032 wanneer het kostendeckingspercentage >100% wordt, kan net als vorig jaar weer worden volstaan met een indexering van de rioolheffing ter hoogte van de gemiddelde prijsindexatie volgens de Perspectiefnota 2023, te weten 2,3%.

3. Rechten

De leges, marktgelden, lijkbezorgingsrechten en het riool aansluitrecht stijgen met 7,5%.

4. Overige

De gemeente kent drie BIZ-verordeningen voor zone Noordwijk-Binnen en zone Noordwijk aan Zee (ingevoerd per 1 januari 2020) en zone Gravendam Noordwijkerhout (opnieuw ingevoerd per 1 januari 2022) met een looptijd van 5 jaar. Per 1 januari 2023 wordt hier een nieuwe zone aan toegevoegd, namelijk Noordijkerhout Centrum.

Belastingtarieven

Onderstaande tabel geeft een overzicht van voorgestelde tarieven voor belastingjaar 2023.

Bedragen in €		
Belastingtarieven	Tarief 2022	Tarief 2023
Hondenbelasting (eerste hond)	118,44	0,00
Toeristenbelasting		
- kampeermiddelen op volgtijdige standplaatsen	1,55	1,67
- overige accommodaties	2,22	2,39
Rioolheffing		
- eigenarenheffing	192,05	198,77
- gebruikerheffing van 300 m ³ per m ³	0,25	0,26
- aansluiting hemel- en grondwater	41,21	42,65
Afvalstoffenheffing		
- éénpersoonshuishouden	250,56	263,16
- meerpersoonshuishouden	389,40	408,96
- extra containers	253,08	265,80
Onroerende zaakbelastingen		
- woningen eigenaren	0,1009%	nrb
- niet-woningen eigenaren	0,1903%	nrb
- niet-woningen gebruikers	0,1469%	nrb
Roerende ruimtelastingen		
- woningen eigenaren	0,1009%	nrb
- niet-woningen eigenaren	0,1903%	nrb
- niet-woningen gebruikers	0,1469%	nrb
Forensenbelasting		
- Waarde minder dan € 61.000	451,00	485,00
- Waarde € 61.000 tot € 105.000	609,00	655,00
- Waarde € 105.000 tot € 155.000	670,00	720,00
- Waarde € 155.000 tot € 261.000	956,00	1028,00
- Waarde € 261.000 tot € 555.000	1217,00	1308,00
- Waarde € 555.000 tot € 916.000	2107,00	2265,00
- Waarde € 916.000 of meer	2809,00	3020,00

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de begrote opbrengsten op basis van de voorgaande belastingtarieven.

Bedragen afgerond op € 1.000,-		
Begrote opbrengst belastingen	2022	2023
Leges vergunningen en ontheffingen	60.000	65.000
Leges bouwvergunningen	2.583.000	2.777.000
Leges burgerlijke stand	519.000	481.000
Rioolrecht	4.693.000	4.892.000
Lijkbezorgingsrechten	203.000	181.000
Marktgeden	34.000	36.000
Leges vergunningen strandgebruik	2.000	2.000
Afvalstoffenheffing	6.765.000	7.319.000
Onroerende-zaakbelastingen	13.501.000	14.676.000
Hondenbelasting	275.000	0
Forensenbelasting	1.336.000	1.436.000
Toeristenbelasting	3.326.000	3.575.000
Parkeergelden	3.619.000	4.857.000
Parkeervergunningen	250.000	269.000
Naheffingsaanslagen	565.000	607.000
Precariobelasting	208.000	224.000
Totaal	37.939.000	41.397.000

Kostendekking lokale heffingen

Op de volgende pagina's wordt op basis van de BBV-voorschriften een onderbouwing gegeven van de kostendekkendheid van de volgende heffingen:

- de riolheffing;
- de afvalstoffenheffing;
- de lijkbezorgingsrechten;
- de leges.

De rioolheffing

Kostentoerekening Rioolheffing Gemeente Noordwijk 2023	
Programma:	8. Duurzaamheid en leefomgeving
Product:	P184 Riolering en drainage
Basisgegevens:	Begroting
Jaar:	2023

1. Inventarisatie activiteiten	
Activiteiten ten behoeve van totstandkoming product	Totale kosten
Welke activiteiten worden uitgevoerd?	Per activiteit per jaar
Schadevergoedingen	€ 2.847,00
Vervanging en reparatie Riolering	€ 106.967,00
Beheer hoofdriool	€ 102.124,00
Onderzoek en inspectie hoofdriool	€ 71.488,00
Onderhoud reinigen hoofdriool	€ 56.395,00
Onderhoud reinigen kolken	€ 66.652,00
Aanleg onderhoud huisaansluitingen	€ 39.235,00
Onderhoud pompen	€ 541.153,00
Beleid en advisering riolering	€ 157.487,00
Onderhoud en beheer grondwatermeetnet	€ 28.489,00
Onderhoud infiltratie- en drainagesysteem	€ 22.464,00
Doorberekende veegkosten	€ 96.029,00
Doorberekende baggerkosten ter plaatse van overstorten	€ 48.375,00
Totale kosten activiteiten (directe en indirecte kosten)	€ 1.339.705,00

Afschrijvingskosten	€ 878.981,87
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€ 302.477,19
Storting voorziening geoormerkte middelen derden (BBV 44.2)	€ 1.678.445,30
Kwijtscheldingen	€ 0,00
Loonkosten en verzekeringen	€ 472.344,00
Totale overige kosten	€ 3.332.248,36

Rentetoerekening	€ 489.585,71
Overhead (% van de totale kosten activiteiten en totale overige kosten)	€ 654.073,47
BCF (compensabele BTW) over totale kosten activiteiten	€ 281.338,05
BTW over afschrijvingen	€ 174.810,33
Totale toe te rekenen kosten per jaar	€ 1.599.807,56
Bijdragen nieuwe rioolaansluitingen	€ 25.000,00
Maximaal toe te rekenen aan rioolheffing	€ 6.246.760,92

2. Prognose en historische productiegegevens	
Aantal:	
- aansluitingen eigenaren	23.712
- aansluitingen gebruiker (>300m3)	607
- aansluitingen hemel- of grondwater	1.960

3. Beleid en wetgevingseffecten	
Beschrijving / oorsprong	Effect op prijs product

4 Vast te stellen prijs en percentage kostendeckendheid	
	3,50%
Tarieven:	
- aansluitingen eigenaren	€ 198,77
- aansluitingen gebruiker (>300m3)	€ 0,26
- aansluitingen hemel- of grondwater	€ 42,65
Opbrengsten:	
- aansluitingen eigenaren	€ 4.713.234,24
- aansluitingen gebruiker (>300m3)	€ 94.692,00
- aansluitingen hemel- of grondwater	€ 83.594,00
Totale Opbrengsten	€ 4.891.520,24
Kostendeckendheidspercentage	78,30%
Vrijval voorziening	€ 1.355.240,68

Een toelichting op de kostenposten die meegenomen worden in de tariefberekening van riolheffing is het volgende:

- *Beleid en advisering riolering*,
Dit betreft uitbestede werkzaamheden aan derden zoals voor hemelwaterafvoer, droge voeten-toets, grondwateroverlast, klimaatstresstest voor hoe kwetsbaar een gebied is voor extreme neerslag en overstroming, ondersteuning bij het verzamelen van riooldata, advisering over het integraal beheersysteem voor het dagelijks onderhoud van de riolering, advisering en ondersteuning over bijzondere constructies in het rioleringsbeheersysteem, onderzoek en advies over aanbesteding van rioolvervangingen, etc.
- *Storting voorziening geormerkte middelen derden*
Dit betreft de toevoeging aan de voorziening riolering voor de bijdrage aan toekomstige rioolvervangingsinvesteringen.
- *De aan taakvelden toegerekende rente en rentetoerekening*
Dit betreft enerzijds de omslagrente die via het taakveld van riolering wordt meegenomen in de kostenopstelling die ten grondslag ligt aan de tariefberekening van riolering, anderzijds (extracomptabel) een resterend redelijk deel van de rentekosten die daarin wordt meegenomen. Hiermee sluit de totale rentetoerekening aan bij de werkelijke rentelasten.
- *Overhead*
Voor het bepalen van de kostendeckende tarieven van de heffingen worden overheadkosten toegerekend. Dat gebeurt op basis van een opslagpercentage over de kosten van het betreffende taakveld van riolering. Dit staat ook nader toegelicht in de begroting 2023 in paragraaf 3.9.
- *Loonkosten en verzekeringen*
Het verband van deze kosten met de riool- en afvalstoffenheffing is dat dit met name de (directe) personele kosten zijn die rechtstreeks samenhangen met de uitvoering van de dienstverlening voor de desbetreffende taakvelden.
- *Doorberekende veeg- en baggerkosten*
Het verband van deze kosten met de riool- en afvalstoffenheffing is dat het gebruikelijk is om een deel van de veeg- en baggerkosten mee te nemen in de kostenopstelling voor de tariefberekening van riolering en afval. Niet de gehele post maar een deel van deze kosten wordt meegenomen in de kostenopstelling.

De afvalstoffenheffing

Kostentoerekening Afvalstoffenheffing Gemeente Noordwijk 2023	
Programma:	8. Duurzaamheid en leefomgeving
Product:	P271. Afvalverwijdering en -verwerking
Basisgegevens:	Begroting
Jaar:	2023

1. Inventarisatie activiteiten	
Activiteiten ten behoeve van totstandkoming product	Totale kosten
Welke activiteiten worden uitgevoerd?	Per activiteit per jaar
Alg. omslag/verontr. hef.	€ 32,00
Afvalverwijdering	€ 3.107.584,00
Exploitatie overlaadstation VAB	€ 332.089,00
Voorlichting en klachten	€ 10.923,00
Advieskosten en meerprogramma	€ 11.955,00
Diverse adviezen en maatregelen	€ 9.402,00
Restafval GFT	€ 95.863,00
Grofvuil	€ 0,00
Papier	€ 0,00
Kunststof	€ 236.795,00
Metaal, Wit en Bruingoed	€ 0,00
Kerstbomen	€ 0,00
Glas	€ 260.078,00
Gezamenlijke milieustraat	€ 450.364,00
Uitvoeringskosten maatregelen afvalscheiding	€ 223.626,00
Prognose areaal uitbreiding begrotingsjaar (wel opslag bcf en overhead)	€ 176.756,58
Prognose areaal uitbreiding MJR (geen opslag bcf en overhead)	
Prognose areaal uitbreiding	€ 176.756,58
Doorberekende veegkosten	€ 96.229,00
Totale kosten activiteiten (directe en indirecte kosten)	€ 5.011.696,58

Afschrijvingskosten MVA-staat	€ 60.974,00
Afschrijvingskosten IP	€ 0,00
Afschrijvingskosten MIP-vervanging containers	
Afschrijvingskosten	€ 60.974,00
Omslagrente MVA-staat	€ 5.424,22
Omslagrente IP	€ 0,00
Omslagrente MIP-vervanging containers	
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€ 5.424,22
Kwijtscheldingen	€ 156.188,00
Loonkosten en verzekeringen	€ 319.635,00
Totale overige kosten	€ 542.221,22

Rentotoerekening MVA-staat	€ 8.779,58
Rentotoerekening MIP-vervanging containers	
Rentotoerekening	€ 8.779,58
Overhead (% van kosten activiteiten en overige kosten)	€ 777.548,49
Compensabele BTW via BCF over kosten activiteiten en overige kosten	€ 948.112,95
BTW afschrijvingen MVA-staat (17,5% - 21%)	€ 12.804,54
BTW afschrijvingen IP en MIP-vervanging containers (21%)	€ 0,00
BTW over afschrijvingen	€ 12.804,54
Totale toe te rekenen kosten per jaar	€ 1.747.245,56

Restafval GFT	€ 165.000,00
Grofvuil	€ 0,00
Papier	€ 0,00
Milieupas	€ 881,00
Bijdrage reserve	
Baten afvalstoffen, excl. heffingen	€ 165.881,00
Maximaal toe te rekenen aan afvalstoffenheffing	€ 7.135.282,36

2. Prognose en historische productiegegevens	
Aantal:	
- éénpersoonshuishouden	6.334
Nieuwbouwwoningen erbij per jaar	164
- éénpersoonshuishouden	6.498
- meerpersoonshuishouden	13.221
Nieuwbouwwoningen erbij per jaar	327
- meerpersoonshuishouden	13.548
- extra containers	258

3. Beleid en wetgevingseffecten	
Beschrijving / oorsprong	Effect op prijs product

4 Vast te stellen prijs en percentage kostendekkendheid	
Afstoffenheffing	
Indexering tarief	5,00%
- tarief éénpersoonshuishouden	€ 263,16
- tarief meerpersoonshuishouden	€ 408,96
- tarief extra containers	€ 265,80
Opbrengst	
- éénpersoonshuishouden	€ 1.709.882,10
- meerpersoonshuishouden	€ 5.540.590,08
- extra containers	€ 68.576,40
Totale Opbrengsten	€ 7.319.048,58
Mutatie voorziening geormerkte middelen derden (BBV 44.2)	-€ 183.766,22

Totale lasten inclusief mutatie voorziening (BBV 44.2)	€ 7.319.048,58
Totale baten	€ 7.319.048,58
Kostendekkendheidspercentage	100%

Uit het voorgaande overzicht blijkt dat de verkregen opbrengsten uit de heffing in 2023 meer zijn dan de lasten. Overeenkomstig de bepaling van het BBV (art.44.2) wordt dat saldo gestort in de voorziening ter dekking van lasten in volgende jaren. De opbrengst uit de heffing blijft op die manier specifiek gereserveerd voor lasten waarvoor de heffing is opgelegd. Daarmee is de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend.

Een toelichting op de kostenposten die meegenomen worden in de tariefberekening van afvalstoffenheffing is het volgende:

- *Afvalverwijdering*
Dit betreft de kosten van de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Een specificatie van het opgenomen bedrag van de kosten is te vinden in de gepubliceerde productenraming 2023-2026.
- *De aan taakvelden toegerekende rente en rentetoerekening*
Dit betreft enerzijds de omslagrente die via het taakveld van riolering wordt meegenomen in de kostenopstelling die ten grondslag ligt aan de tariefberekening van riolering, anderzijds (extracomptabel) een resterend redelijk deel van de rentekosten die daarin wordt meegenomen. Hiermee sluit de totale rentetoerekening aan bij de werkelijke rentelasten.
- *Overhead*
Voor het bepalen van de kostendekkende tarieven van de heffingen worden overheadkosten toegerekend. Dat gebeurt op basis van een opslagpercentage over de kosten van het betreffende taakveld van riolering. Dit staat ook nader toegelicht in de begroting 2023 in paragraaf 3.9.
- *Loonkosten en verzekeringen*
Het verband van deze kosten met de riool- en afvalstoffenheffing is dat dit met name de (directe) personele kosten zijn die rechtstreeks samenhangen met de uitvoering van de dienstverlening voor de desbetreffende taakvelden.
- *Doorberekende veeg- en baggerkosten*
Het verband van deze kosten met de riool- en afvalstoffenheffing is dat het gebruikelijk is om een deel van de veeg- en baggerkosten mee te nemen in de kostenopstelling voor de tariefberekening van riolering en afval. Niet de gehele post maar een deel van deze kosten wordt meegenomen in de kostenopstelling.

De lijkbezorgingsrechten

Kostentoerekening Lijkbezorgingsrechten Gemeente Noordwijk 2023	
Programma:	8. Duurzaamheid en leefomgeving
Product:	P230 Begraafplaats
Basisgegevens:	Begroting
Jaar:	2023
1. Inventarisatie activiteiten	
Activiteiten ten behoeve van totstandkoming product	Totale kosten
Welke activiteiten worden uitgevoerd?	Per activiteit per jaar
Begraafplaats algemeen	€ 43.294,00
Totale kosten activiteiten (directe en indirecte kosten)	€ 43.294,00
Afschrijvingskosten	€ 818,29
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€ 129,48
Loonkosten en verzekeringen	€ 139.751,00
Totale overige kosten	€ 140.698,77
Rentetoerekening	€ 225,64
Overhead (% van de totale kosten activiteiten en totale overige kosten)	€ 25.758,99
BCF (compensabele BTW) over totale kosten activiteiten	€ 0,00
BTW over afschrijvingen	€ 0,00
Totale toe te rekenen kosten per jaar	€ 25.984,63
Baten derden, excl. heffingen	€ 0,00
Maximaal toe te rekenen aan lijkbezorgingsrechten	€ 209.977,40
2. Prognose en historische productiegegevens	
3. Beleid en wetgevingseffecten	
Beschrijving / oorsprong	Effect op prijs product
4 Vast te stellen prijs en percentage kostendekkendheid	
Lijkbezorgingsrechten	
Totale Opbrengsten	€ 180.992,00
Kostendekkendheidspercentage	86,20%
Mutatie voorziening geormerkte middelen derden (BBV 44.2)	€ 28.985,40

De leges

In de volgende tabel is de kostendekkendheid van de leges berekend en in percentages uitgedrukt.

Bedragen x €				
Berekening kostendekkendheid van de Leges	2023	2024	2025	2026
Taakveld Burgerzaken	830.853	939.339	963.996	989.555
Taakveld Wonen en bouwen	2.879.959	2.949.956	3.022.136	3.119.400
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente:	3.710.812	3.889.295	3.986.132	4.108.955
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen				
Netto kosten taakveld	3.710.812	3.889.295	3.986.132	4.108.955
Toe te rekenen kosten:				
Overhead inclusief (omslag)rente	520.000	545.000	558.000	575.000
Totale kosten	4.230.812	4.434.295	4.544.132	4.683.955
Opbrengsten Leges	545.520	701.096	710.982	715.980
Opbrengsten Omgevingsvergunningen	2.777.238	2.841.114	2.906.460	2.973.309
Opbrengst Leges	3.322.758	3.542.210	3.617.442	3.689.288
Dekkingspercentages	79%	80%	80%	79%

De lastendruk

In de volgende tabel is de ontwikkeling van een deel van de lokale lastendruk in de komende jaren opgenomen.

Bedragen x €					
Lokale lasten	2022	2023	2024	2025	2026
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	389,40	408,96	433,56	470,88	486,00
Rioolheffing	192,05	198,84	205,80	213,12	220,68
OZB gemiddelde WOZ-waarde (€ 431.000,-)	434,88	467,49	478,25	489,25	500,50
Woonlastenverlichting		-51,42	-51,42	-51,42	
Lokale lasten	1.016,33	1.023,87	1.066,19	1.121,83	1.207,18
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		0,74%	4,13%	5,21%	7,60%

Het kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding

Voor mensen met een laag inkomen bestaat de mogelijkheid om gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van betaling van belasting te verzoeken. Kwijtschelding is mogelijk voor hondenbelasting (eerste hond), afvalstoffenheffing, rioolheffing en OZB.

Of de burger in aanmerking komt voor kwijtschelding hangt af van het netto besteedbaar inkomen. Dit is het bedrag dat men overhoudt nadat de uitgaven zijn afgetrokken van de netto-inkomsten.

Het netto besteedbaar inkomen wordt vervolgens getoetst aan vastgestelde normbedragen van de Algemene bijstandswet, waarna kan worden bepaald of men in aanmerking komt voor kwijtschelding.

Sinds 2017 worden de gemeenten bij het beoordelen van een verzoek om kwijtschelding ondersteund door het Centraal Inlichtingenbureau (CIB). Het CIB toetst geautomatiseerd of een verzoek voldoet aan de door de gemeente opgestelde normstelling voor inkomen en vermogen. Bij een positief besluit voor de aanvrager verleent de gemeente kwijtschelding van de belastingen.

De verwachting is dat in 2023 ongeveer 600 huishoudens in aanmerking komen voor (gedeeltelijke) kwijtschelding. Binnen de begroting is voor kwijtschelding een bedrag opgenomen van ruim € 156.000,-.

2.3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bestuursdienst

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 11 van het BBV, een inventarisatie van de weerstandscapaciteit; inventarisatie van de risico's, het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's; verplichte financiële kengetallen en een beoordeling van de onderlinge verhoudingen tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De risico's zijn verdeeld in risico's voor de Bestuursdienst en risico's die zich in het Grondbedrijf voordoen. Daarover melden wij u in deel 2 van deze paragraaf.

Inventarisatie van de risico's

Op basis van de geïnventariseerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend. Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin de gemeente in staat is de middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent, dat het beleid veranderd/ingekrompen moet worden. Het vermogen om beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Risicodekking Sociaal Domein

De decentralisaties van taken van het rijk naar de gemeente – Wmo, Jeugdzorg en Participatie kent uiteraard risico's. Noordwijk heeft een reserve Sociaal Domein die als achtervang dient voor eventuele ontstane tekorten die niet werden voorzien. Hiervoor hoeven wij geen beroep te doen op de reserve Weerstandsvermogen zolang de reserve Sociaal Domein nog toereikend is. De stand van de reserve Sociaal Domein begin 2023 is € 3.215.000,-. Daarmee zijn de risico's de komende jaren afgedekt.

Benodigde weerstandscapaciteit

De in kaart gebrachte risico's geven het volgende financiële totaalbeeld:

- Totaal bruto risico's : € 17.045.000,-
- Totaal netto risico's : € 3.570.000,-

Voor Noordwijk is bepaald dat de ratio van het weerstandsvermogen, dit is de verhouding tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit, tenminste 1,75 moet zijn. In deze situatie betekent dit dat de reserveweerstandvermogen $1,75 \times € 3.570.000,-$ is € 6.248.000,- moet zijn.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit voor de gemeente Noordwijk bestaat uit de reserve weerstandsvermogen. De stand van de reserve weerstandsvermogen begin 2023 is € 6.425.000,-.

Posten als "onbenutte belastingcapaciteit" en "verkoop gebouwen" zijn niet direct aanwendbaar en worden ook niet meegenomen in de weerstandscapaciteit. Daarnaast zijn er reserves waar geen bestemming aan toegekend is. Te denken valt hierbij aan de Reserve verkoop Nuon-aandelen. Deze reserves worden ook buiten de weerstandscapaciteit gehouden. Het meenemen van de Reserve verkoop Nuon-aandelen is onwenselijk, dit zou een vertekend beeld kunnen geven van de weerstandsratio.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandcapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandcapaciteit en de beschikbare weerstandcapaciteit.

Actuele weerstandsvermogen

De benodigde weerstandcapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandcapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het actuele weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandcapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandcapaciteit}} = \frac{\text{€ 6.425.000,-}}{\text{€ 3.570.000,-}} = 1,8$$

Beoordeling weerstandsvermogen

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, maken wij gebruik van de onderstaande tabel.

Waarderingscijfer	Weerstandsnorm	
	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Onze ratio valt in klasse B. Een ratio van het weerstandsvermogen in deze Programmabegroting 2023-2026 voor de algemene dienst is 1.8: "Ruim Voldoende". In het coalitieakkoord is opgetekend dat het weerstandsvermogen moet liggen tussen 1.4 en 2.0.

Grondbedrijf

Het weerstandsvermogen

Voor het bepalen van de netto-risico's in het grondbedrijf zijn die risico's meegenomen die daadwerkelijk moeten worden afgedekt in het weerstandsvermogen. Dat betekent dus dat de risico's in complexen/grondexploitaties, waarvan het saldo van de grondexploitatie voldoende is om de risico's in de exploitatie zelf op te vangen, én waarvan het bedoelde exploitatieresultaat geen directe bestemming heeft gekregen, niet langer in het netto-risico worden betrokken. Daar is immers al een dekking voor in het resultaat van het complex zelf.

Over deze methodiek van behandeling van risico's is overleg gevoerd met en overeenstemming verkregen van de accountant. De 'post onvoorzien' in elk van de grondexploitaties is niet aan de beschikbare weerstandscapaciteit toegevoegd. De reden daarvan is dat we die ruimte in de grondexploitatie specifiek beschikbaar willen houden als opvang van de onvoorzien omstandigheden in de uitvoering van de grondexploitaties zelf.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de som van de reserve grondbedrijf plus alle voorziene exploitatiewinsten minus de resultaten die worden ingezet voor de dekking van investeringslasten.

In het grondbedrijf is de behoefte aan dekkingsmiddelen voor de geïnventariseerde netto risico's voor de Begroting 2023 berekend op € 5.953.000,-. Volgens de 1,25-norm voor het grondbedrijf moet de beschikbare weerstandscapaciteit dan minimaal (afgerond) € 7.441.000,- zijn. De weerstandscapaciteit van het grondbedrijf is berekend op circa € 7.324.000,- en is daarmee vrijwel toereikend. De ratio van het weerstandsvermogen van de Begroting 2023 voor het grondbedrijf is 2,3: "Uitstekend".

De risico-inventarisaties

De benodigde weerstandscapaciteit komt uit de inventarisatie/kwantificering van de risico's in de BIE's, de 'BIE's zonder grondexploitatie' en de Voorraden grond. Voor wat betreft de BIE's geldt dat alleen voor die exploitaties waarbinnen de risico's niet kunnen worden gedekt door het resultaat van de grondexploitatie. Dat kan zijn omdat het resultaat niet toereikend is of omdat het resultaat (deels) is bestemd voor andere doeleinden.

Samengevat geeft dat een beeld zoals op de volgende bladzijde in een overzicht is gezet. De cijfers in dit overzicht onder het kopje beoogde investeringen hebben op een enkel punt enige toelichting nodig:

- Rekening is gehouden met dekking van de bijdragen aan het Regionaal Investeringsfonds (Holland Rijnland) voor de jaren 2023-2024.
- Met ingang van 1 januari 2016 geldt de vennootschapsbelastingplicht ook voor overheidsondernemingen in Nederland, dus ook voor gemeenten. Na beoordeling van alle activiteiten binnen de gemeente Noordwijk blijkt voor Noordwijk alleen het grondbedrijf onder de vennootschapsbelasting te vallen. Op basis hiervan is berekend dat de belastingdruk voor de komende jaren ongeveer € 76.000,- zal bedragen. Omdat deze belasting een directe relatie heeft met het grondbedrijf worden deze kosten ten laste van de reserve grondbedrijf gebracht.
- Door het bijstellen van de regels van het BBV wordt de overhead grondbedrijf en projecten niet meer ten laste van de verschillende projecten gebracht middels een verdeelsleutel maar komen deze direct ten laste van de reserve winst uit Grondbedrijf.

Bedragen x €	A. Gepr. resultaat	B. Risico	Wel/niet meenemen	C. Weerstands-capaciteit	D. Beoogde investeringen	E. Risico
Grondexploitatie						
Boechorst	284.000	0	niet	284.000		0
Space Business Park	4.103.000	1.870.833	niet	2.232.167		0
Duineveld	551.000	65.671	niet	485.329		0
Bronsgeest	913.000	2.303.276	wel	0		1.390.276
Offem-Zuid	21.000	593.891	wel	0		572.891
Van de Mortelstraat	144.000	8.000	niet	136.000		0
Maarten Kruytstraat	0	249.877	wel	0		249.877
Het Zilt	4.000	-79.782	niet	0		0
Schippersvaartweg	0	-8.595	niet	0		0
Joh. Van Hoomstraat	0	0	niet	0		0
Beoogde investeringen (D)						
Investeringen					647.000	
Vennootschapsbelasting 2023-2026					-76.000	
Overhead grondbedrijf en projecten 2023-2026					-2.685.000	
RIF-bijdragen 2023-2024					-1.274.000	
Risico's Voorraden grond en overige risico's						
Risico's NIEGG's		950.000				950.000
Risico's voorraden grond		0				0
Risico's project overstijgend		0				0
Totaal	6.020.000	5.953.171	0	3.137.496	-3.388.000	3.163.044

Stand van zaken reserve per 01-01-2023	7.575.295
C. Weerstandscapaciteit (vanuit resultaten grondexploitatie +/- risico's)	3.137.496
D. Beoogde investeringen	-3.388.000
Beoogde voorzieningen 2023	0 +
Beschikbare weerstandscapaciteit	7.324.791
E. Benodigd weerstandsvermogen (risico's, niet gedekt door eigen grondexploitatie)	3.163.044
Weerstandsratio	2,3

*Bij de inventarisatie/kwantificatie van de risico's wordt ook gekeken of er kansen zijn binnen de grondexploitatie. Bij de inventarisatie is een drietal grondexploitatie waar de kansen groter zijn dan de geïnventariseerde risico's. In de kolom B is dit weergegeven als een negatief bedrag. In het kader van het voorzichtigheidsprincipe zijn de kansen niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente.

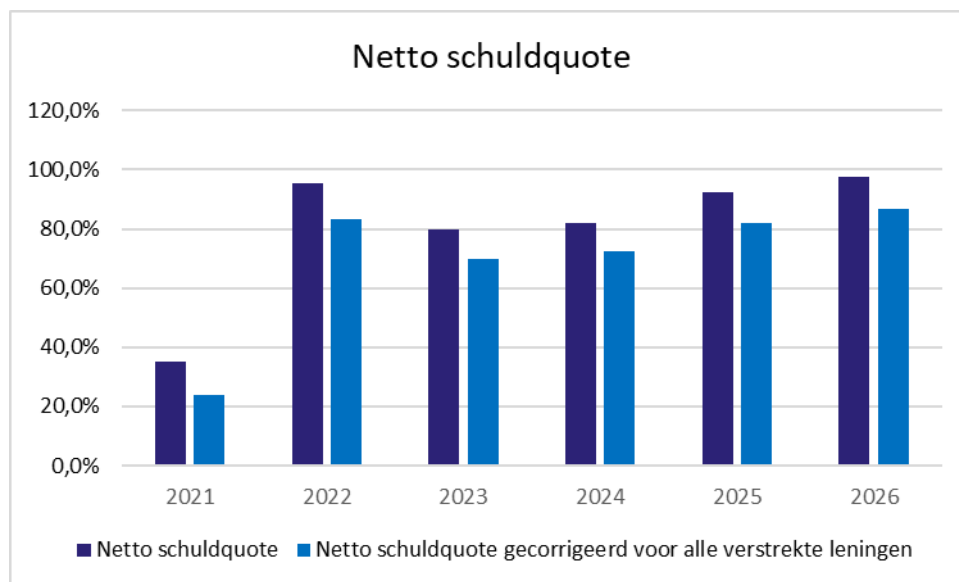
Bedragen x €	Realisatie			Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Kengetallen							
1a. Netto schuldquote	35,3%	95,4%	79,8%	81,8%	92,4%	97,7%	
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	23,6%	83,2%	69,6%	72,4%	81,8%	86,7%	
2. Solvabiliteitsratio	58,0%	43,7%	42,7%	40,5%	37,4%	35,4%	
3. Grondexploitatie	11,2%	14,4%	4,9%	-1,9%	0,0%	0,0%	
4. Structurele exploitatieruimte	6,7%	1,7%	0,6%	2,3%	0,5%	0,0%	
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	112,2%	112,4%	110,6%	112,4%	115,3%	116,0%	

De belangrijkste conclusie is dat de financiële positie van de gemeente solide is en dat de kengetallen in de laagste risicocategorie vallen. Een nadere toelichting op de kengetallen afzonderlijk is als volgt:

Netto schuldquote

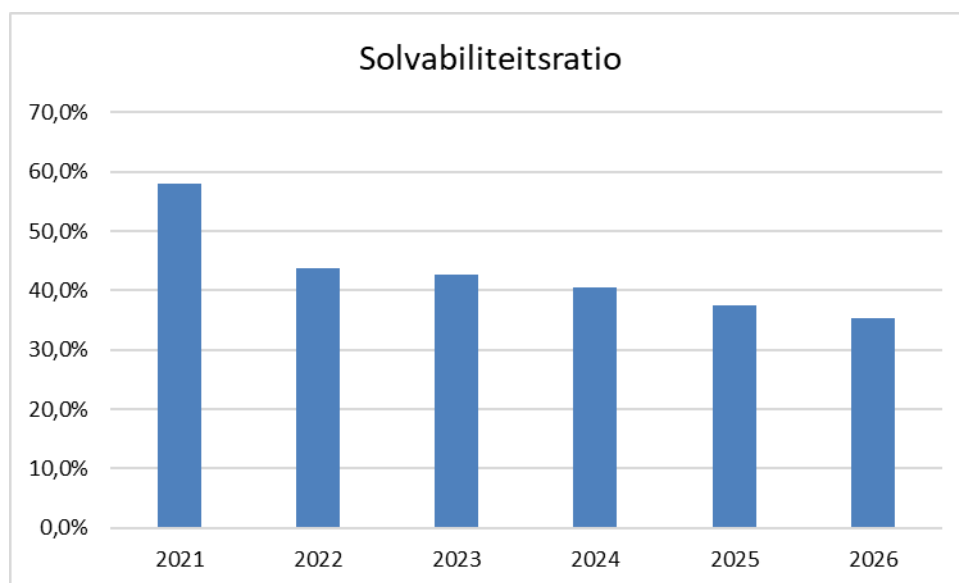
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen (baten). We zien dat de schuldquote stijgt ten opzichte van 2021. Dat komt door meer investeringen in vaste activa en daardoor meer benodigde externe middelen. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te

bouwen. Noordwijk valt nog ruim onder die norm. Daar komt bij dat het niet de bedoeling voor een gemeente is om zo veel mogelijk eigen vermogen dan wel middelen aan te houden en daar rendementen uit te halen, maar veel meer om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de inwoners. Zeker bij de huidige nog lage rentestanden kan het zeer effectief zijn om externe middelen aan te trekken om te kunnen investeren in voorzieningen waar inwoners nog jaren van profiteren. Voor de komende jaren zal de gemeente ook meer gaan investeringen in grote projecten. Gezien de huidige stand van de schuldquote is dat voor de gemeente aanvaardbaar.

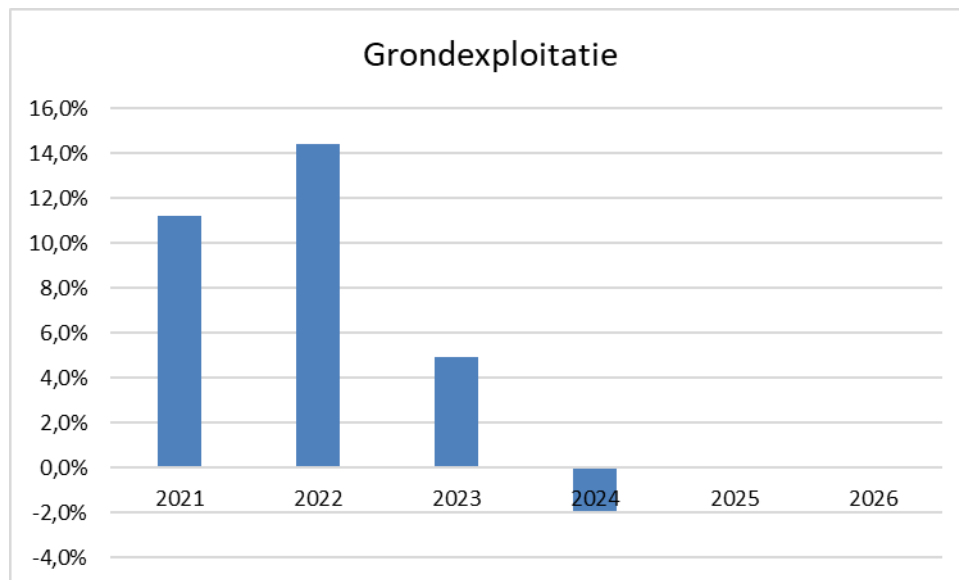
Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de bezittingen gefinancierd zijn door het eigen vermogen. Het geeft aan de mate waarin de gemeente de schulden kan terugbetalen. Dus hoe meer eigen vermogen, des te hoger de solvabiliteit. Door de toegenomen investeringen en daarmee de schulden daalt de solvabiliteit van de gemeente van 58% naar iets boven de 35%.

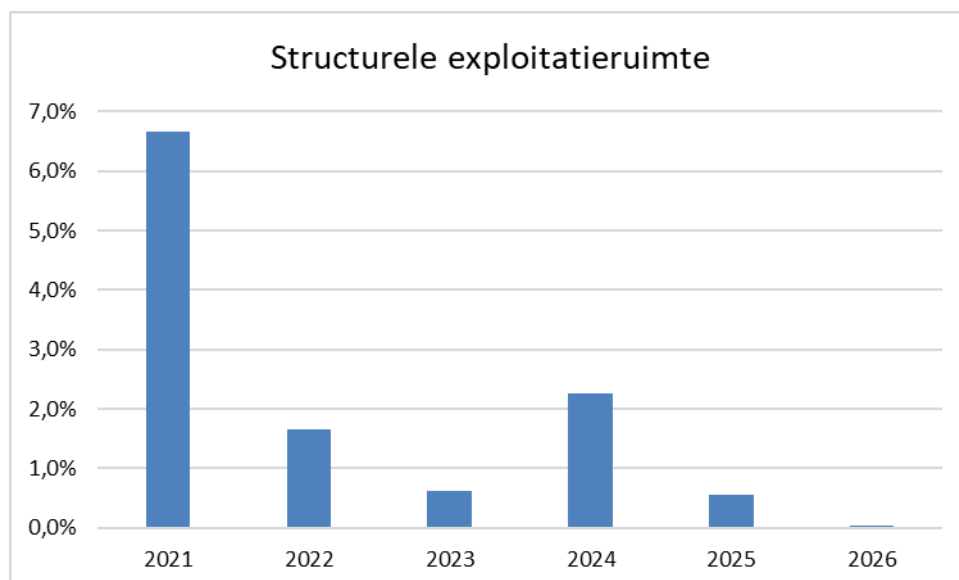
Grondexploitatie

Dit financiële kengetal geeft aan hoe groot de waarde van de grond is ten opzichte van de baten. Hoe minder grond een gemeente verkoopt, hoe hoger de grondpositie en hoe hoger de boekwaarde. Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. In de regel geldt: hoe lager de ratio, des te lager het risico dat investeringen in grondexploitaties niet zullen worden terugverdiend. We hebben de eerste jaren een kengetal grondexploitatie van rond de 10% wat beschouwd kan worden als minst risicovol (hoger dan 10% wordt kwetsbaar en hoger dan 35% meest risicovol).

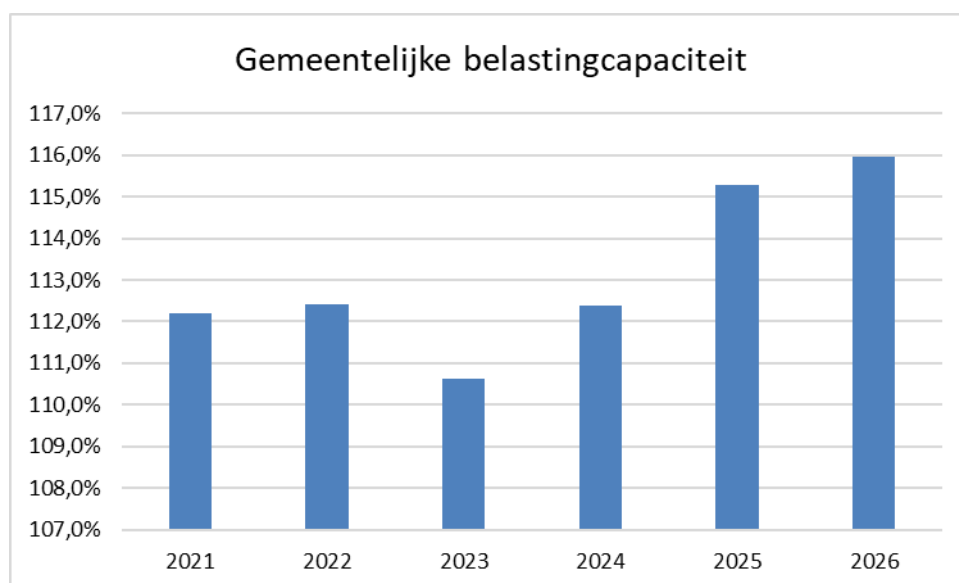
Structurele exploitatieruimte

Dit financiële kengetal helpt mee om te beoordelen welke ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Door het positieve structurele begrotingsresultaat is de structurele exploitatieruimte als minst risicovol aan te merken.

Woonlasten meerpersoonshuishouden

De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'gemiddeld' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De woonlasten in Noordwijk bevinden zich rond het landelijk gemiddelde en scoren binnen de normering van VNG 'gemiddeld'.

2.3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Noordwijk is verantwoordelijk voor de inrichting en beheer van de openbare ruimte binnen haar gemeentegrenzen. De samenhang en structuur in het ontwerpproces en de randvoorwaarden voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn vastgelegd in landelijke CROW-richtlijnen en specifiek voor de gemeente “oud” Noordwijk opgestelde kaders, te weten de Uitwerking Visie Openbare Ruimte (UVOR) en de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR), en voor de oude gemeente Noordwijkerhout in een Beleidsplan kwaliteit openbare ruimte.

Onder beheer van kapitaalgoederen wordt het reguliere- en periodieke onderhoud en vervanging verstaan van onder andere wegen, civiele kunstwerken, riolering, openbare verlichting, groen, water en gemeentelijke gebouwen. Voor het beheer wordt gewerkt met, beheerplannen. Het doel van deze beheerplannen is het adequaat en op het gewenst niveau onderhouden én in stand houden van alle kapitaalgoederen. De financiële gevolgen voortkomend uit de beheerplannen worden verwerkt in begroting.

Naast het reguliere beheer worden grootschalige reconstructies uitgevoerd. Deze worden afzonderlijk voor besluitvorming aan de raad aangeboden en worden als investering los van het reguliere beheer gefinancierd. Ook hiervoor is voor de komende jaren een globale planning beschikbaar en zijn de benodigde bedragen reeds in belangrijke mate opgenomen in het investeringsplan.

Met het opstellen van de beleidsplannen voor de openbare ruimte is er het streven om een integraal beleidsplan op te gaan stellen met richtlijnen en kaders voor de gewenste kwaliteit, het onderhoud en de inrichting van de gehele openbare ruimte. Voor de komende periode worden eerst de beleidsplannen voor de afzonderlijke beleidskaders (wegen, groen, riolering, water, et cetera) opgesteld. Die geven de beleidsmatige uitgangspunten en ambities aan, inzicht in de omvang en kwaliteit van het te beheren areaal, de onderhoudsstrategie en inzicht in de beschikbare en de benodigde financiële middelen.

De te actualiseren beleids- en beheerplannen van de gemeente Noordwijk worden in onderstaand overzicht weergegeven.

Overzicht beleidsplannen:

Naam beheerplan	Looptijd plan oud-Noordwijk	Looptijd plan Noordwijkerhout	Looptijd plan geharmoniseerd	Actualisatie/ vaststelling	Onderhouds-niveau plan
Openbare Verlichting			2021-2025	16-3-2021 vastgesteld	n.v.t.
Groen	2018-2021	2003-2013		2023 verwacht	p.m.
Riolering	2017-2021	2017-2021		2022 verwacht	n.v.t.
Wegen			2021-2024	28-9-2021 vastgesteld	B
Civiele kunstwerken			2021-2024	28-9-2021 vastgesteld	B
Baggeren			2020-2030	08-6-2021 vastgesteld	n.v.t.
Oeverbescherming	2017-2026	2017-2027	2022-2026	16-8-2022 vastgesteld	Basis
Grondstoffenbeleidsplan			2021-2025	21-4-2020 vastgesteld	n.v.t.
Gebouwen	2018-2022	2017-2026		2023 verwacht	n.v.t.

We streven naar passende kwaliteitsniveaus, waarbij differentiatie mogelijk is. Hierbij besteden we ook aandacht aan eventuele achterstanden, wat zal worden meegenomen bij de actualisatie en harmonisatie van de beleids- en beheerplannen.

Kapitaalgoederen

Wegen en civiele kunstwerken

De kwaliteit van de verhardingen binnen de gemeente Noordwijk is goed. Ook het kunstwerkenareaal is momenteel in goede staat.

Voor het onderhoud is er een onderhoudsstrategie opgesteld met daarbij de benodigde onderhouds- en vervangingsbudgetten. Voor de komende beleidsperiode geldt voor beide kapitaalgoederen een te handhaven kwaliteitsambitieniveau B (Basis), waarvoor het meerjarige budget voor verhardingen toereikend is.

Doordat er beter inzicht komt op de langetermijnplanning, ontstaat beter zicht op de te verwachten vervangingsopgave en kunnen vervangingsprojecten beter op elkaar afgestemd worden. De onderhoudsstrategie ziet erop toe dat de juiste afwegingen worden gemaakt voor het onderhoud in het kader van de veiligheid en de risico's en om de achteruitgang van de verhardingen te temporiseren.

Er wordt ingestoken op functioneel beheer en onderhoud. Met functioneel beheer wordt het onderhoud afgestemd op de functie en het gebruik van de verharding.

Om fluctuaties in de kosten per jaar te beperken wordt er gebruik gemaakt van een egalisatiereserve.

Het beleidsplan voor wegen en civiele kunstwerken zal nader uitgewerkt worden in jaarlijkse beheerplannen voor de te onderhouden verhardingen. Vanuit de beheerplannen is er een reëel en actueel inzicht in de daaruit voortvloeiende financiële consequenties, die telkens zullen worden meegenomen bij het eerstvolgende meerjarige investeringsplan van de Perspectiefnota 2023.

Uit een weginspectie is gebleken dat er verhardingen zijn waarbij de richtlijn is overschreden (kwaliteit D). Dit wordt op korte termijn (periode van 1-2 jaar) aangepakt om kapitaalvernietiging (met name bij asfalt) te voorkomen. De kosten van het herstellen van het onderhoudsachterstand bedragen € 600.000,- verdeeld over 2021 tot en met 2023, waarvoor een budget ter beschikking is gesteld gedekt door een bijdrage uit de Egalisatiereserve verhardingen.

Riolering

Het onderhoud en beheer van riolering is een wettelijke taak. De gemeente heeft een zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van het afvalwater binnen haar grondgebied. Ook het verminderen van vervuiling van het oppervlaktewater, bodem en grondwater en voorkomen van wateroverlast door zowel hemelwater als grondwater behoort tot deze zorgplicht.

De kaders waarbinnen het beheer en onderhoud van riolerings- en waterbeheerwerken voor de gemeente komen uit het regionale *Integraal Afvalwater Ketenplan (iAWKp)*. Dit plan is in 2017 geschreven door de waterpartners binnen het samenwerkingsverband Bollenstreek, de gemeenten Katwijk, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest en Teylingen en het hoogheemraadschap van Rijnland. Het planmatig onderhoud kent fluctuaties in het uitgavenpatroon. Om de lasten te egaliseren wordt er gebruikgemaakt van een voorziening riolering.

Het geactualiseerde iAWKp wordt in 2022 verwacht. Dit plan beschrijft ook het jaarlijks operationele onderhoud aan het gemeentelijke rioolstelsel. Dit omvat de reinigingswerkzaamheden en inspectie aan pompgemalen, kolken en gedeelten van het rioolstelsel. Voornoemde reiniging van leidingen wordt gecombineerd met een camera inspectie. Deze informatie vanuit de inspectie geeft ons kennis over de levensduur en incidenteel aanleiding tot plaatselijke reparaties.

Openbare verlichting

Noordwijk is een groeiende gemeente. Door uitbreiding en bouw van nieuwe wijken groeit ook het verlichtingsareaal. Ondanks de groei van het areaal neemt het jaarlijkse energieverbruik van de openbare verlichting in Noordwijk af. Dat komt omdat Noordwijk bij nieuwbouw of vervanging van verlichting kiest voor duurzame en energiezuinige verlichting waarbij met minder energieverbruik een vergelijkbare of betere lichtkwaliteit wordt gerealiseerd.

De leeftijdsopbouw van lichtmasten en armaturen is over alle kernen binnen de gemeente gezond. De gemeente Noordwijk heeft de afgelopen beleidsperiode een behoorlijke investering gedaan in het vervangen van lichtmasten. Hierdoor is het aantal lichtmasten dat aan vervanging toe is, nihil. De vervangingen komen ten goede aan de (verkeers)veiligheid en verlagen de jaarlijkse onderhoudskosten.

Ledverlichting vormt de standaard bij nieuwe verlichting en het vervangen van armaturen. Bovendien wordt openbare verlichting bij vervanging voorzien van de mogelijkheid om te dimmen waardoor er meer energie kan worden bespaard. De gemeente zet dit beleid de komende beleidsperiode van 5 jaren door. Daarmee is de verwachting dat in 2025 ongeveer 75% van de lampen binnen de openbare verlichting in Noordwijk zal bestaan uit ledlampen. Vanuit de huidige visie zal dit percentage na 2025 nog verder toenemen tot 89% in 2030.

Groen

Goed onderhouden openbaar groen draagt bij aan een prettig woon- en werkklimaat. Openbaar groen heeft door de zuiverende werking op de lucht een positief effect op gezondheid en welzijn van de inwoners. De uitgangspunten voor het groenonderhoud zijn vastgelegd in de beheerplannen en het bomenbeleidsplan van de voormalige gemeenten.

Het voornemen was om het geharmoniseerde beheerplan groen in 2022 aan de raad aan te bieden. Het in beeld brengen van het gehele groenareaal heeft meer tijd gekost. Het beheerplan groen wordt begin 2023 aan de raad voorgelegd. Vooruitlopend op dit beheerplan wordt alvast structureel budget in deze begroting meegenomen om het groen in de gemeente Noordwijk op goed niveau te krijgen. In 2023 wordt hiervoor € 150.000,- begroot en voor 2024 en verder € 300.000,-.

De afgelopen jaren zijn een groot aantal bomen uitgevallen. Het uitgangspunt is een duurzame herplant waarbij een boom in goede conditie minimaal 40 jaar oud wordt. Afgelopen jaar is de voorbereiding van de herplant van 325 bomen gestart. Op de locaties Oosterduinen, Victoriberg, Mossenest en Via Nova is nader onderzoek nodig om te komen tot een duurzame herplant. In 2023 wordt de uitwerking en aanplant voortgezet. Voor deze inhaalslag van het onderhoud van de groenvoorziening in Noordwijkerhout en De Zilk is reeds bij de begroting 2021 incidenteel budget beschikbaar gesteld met een bijdrage uit de reserve.

Naast de herplant van bomen is de ambitie om de gemeente te vergroenen en extra bomen te planten. In 2023 stellen wij een uitvoeringsplan voor het vergroenen van onze leefomgeving op.

Water

Belangrijke taken die nodig zijn voor een goed functionerend watersysteem zijn baggeren en het in standhouden van de oevers. De gemeente is op grond van de keur en legger van het Hoogheemraadschap Rijnland (HHR) verplicht watergangen te baggeren en vrijkomende bagger te verwerken. Primaire watergangen zijn in onderhoud bij het HHR. Echter het verwerken of afvoeren van de uitkomende bagger is wel voor rekening van de gemeente. Dit is de zogeheten ontvangstplicht.

De benodigde onderhoudswerkzaamheden voor de watergangen zijn opgenomen in het baggerplan 2020-2030. De voorbereiding van de baggerwerkzaamheden zijn in 2022 opgestart. De uitvoering hiervan zal in 2023/2024 plaatsvinden.

Voor het onderhoud van de oevers is er een beheerplan oevers 2021-2025 opgesteld. Hierin zijn de uitgangspunten voor het oeverbeheer opgenomen en is een meerjarenplanning voor het groot onderhoud en vervanging opgesteld. De voorbereiding van de oeververvangingen is gestart in 2022. De uitvoering van de werkzaamheden start in 2023.

De oevers aan de Haarlemmertrekvaart zijn in slechte staat. Onder andere vanwege de aanwezigheid van woonschepen vraagt deze vervanging een andere aanpak dan overige oevers. In het investeringsplan 2023-2026 is daarom een investeringsbedrag opgenomen voor de 'Vervanging van de oeverconstructie langs de Leidsevaart'. In 2023 leggen wij voor dit investeringsvoornemen een plan van aanpak voor deze oevers aan de raad voor. De oevers aan de Haarlemmertrekvaart zijn geen onderdeel van het oeverbeheerplan.

Gemeentelijke gebouwen

Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen geldt bij de gemeente "oud" Noordwijk het Meerjaren OnderhoudsPlan gemeentelijke gebouwen en bij de gemeente Noordwijkerhout een beheerplan onderhoud gebouwen.

In duurzaamheid, milieu en energiebeheer van het gemeentelijke gebouwen is in de voorbije jaren geïnvesteerd. Dit krijgt ook de komende jaren aandacht en is van invloed op onderhouds- en beheerkosten. Met de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen is rekening gehouden in het MJOP voor wat betreft de duurzame maatregelen die op een natuurlijk moment bij vervangingsonderhoud worden ingepland.

Het voornemen is om een uitvoeringsprogramma verduurzaming gemeentelijke gebouwen op te stellen met bijbehoren financiële onderbouwing. Hierin worden de aanvullende duurzame maatregelen opgenomen die niet voortvloeien uit de reguliere meerjarenonderhoudplanning (MJOP). Hierbij gaat het om het doen van investeringen die niet voortvloeien uit een natuurlijk moment of in nieuwe voorzieningen die momenteel helemaal nog niet aanwezig zijn.

Onderwijshuisvesting en Sportaccommodaties

Schoolgebouwen worden onderhouden door het betreffende schoolbestuur. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor voldoende ruimte. Afspraken over de gebouwen worden geregeld via het Integraal Huisvestingplan Onderwijs. Pas als een schoolgebouw terugvalt aan de gemeente, komt dit pand weer onder eigen beheer. Dit is op dit moment van toepassing voor het pand aan Uitvaltij 2 te Noordwijk.

De gemeente heeft een achttal gymnastieklocaties ten behoeve van het onderwijs. Deze zalen worden verhuurd aan het Sportbedrijf Noordwijk. In de huurovereenkomsten zijn de demarcatielijsten inzake het onderhoud opgenomen.

De gemeente heeft verder sporthallen op sportcomplexen Duinwetering, Lageweg, De Boekhorst, Wassenaar en de tijdelijke sporthal De Schelft. Vanwege het afgebrande sport- en evenementencomplex De Schelft is er besloten om een nieuw multifunctioneel centrum te bouwen. De uitkering van de verzekeringsgelden wordt in 2024 aangewend als dekking van de kosten van de herbouw. Derhalve laat het onderstaande financiële overzicht, dat het verband aangeeft tussen het beleidskader en begrote kosten, voor sportaccommodaties in dat jaar hogere kosten zien.

Onderhoudskosten kapitaalgoederen

In het hierna opgenomen overzicht is het verband tussen het beleidskader en de begrote kosten van klein en groot onderhoud inclusief kapitaallasten van de kapitaalgoederen weergegeven.

Bedragen x €					
Verband tussen beleidskader en begrote kosten					
Beleidskader	Programma	2022	2023	2024	2025
Wegen en civiele kunstwerken	PR03	4.760.773	4.876.068	5.070.372	5.145.270
Openbare verlichting	PR03	1.234.389	1.259.441	1.286.208	1.309.366
Water	PR08	792.270	808.631	863.180	841.803
Riolering	PR08	4.535.466	4.580.618	4.627.048	4.674.804
Groen en speelplaatsen	PR08	3.685.424	3.915.177	4.003.726	4.092.784
Sportaccomodaties	PR06	4.002.826	3.982.885	8.443.890	4.407.129
Onderwijshuisvesting	PR05	3.031.470	3.300.449	3.399.923	3.430.513
Gebouwen (gemeentehuis)	OVH	1.501.071	1.447.127	1.136.849	1.152.343
Gebouwen (overig)	PR08	1.615.755	1.634.520	1.665.867	1.701.889
		25.159.444	25.804.916	30.497.063	26.755.901

2.3.4 Financiering

De financieringsparagraaf geeft, conform artikel 13 van het BBV, inzicht in het risicobeheer van de financieringsportefeuille, de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

De kaders voor financiering zijn weergegeven in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido, 2000, laatstelijk gewijzigd in 2008)
- Wet houdbaarheid overheidsfinanciën (Wet Hof, 2013)
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
- Treasurystatuut
- Financiële verordening

De Regeling schatkistbankieren decentrale overheden heeft tot gevolg dat o.a. gemeenten hun overtollige liquide middelen en beleggingen moeten aanhouden bij het Rijk. Deze middelen mogen niet langer worden uitgezet bij private partijen buiten de schatkist. Het schatkistbankieren dient twee doelen. Ten eerste levert het een bijdrage aan de EMU-schuldverlaging. Daarnaast vermindert schatkistbankieren het financieel risico voor decentrale overheden.

Risicobeheer

Een van de doelstellingen is het beperken van risico's die de gemeente loopt op het gebied van financiering en liquiditeit. Risico's zijn in te delen naar rente en krediet.

Renterisico

Het renterisico is de mate waarin het saldo van de rentelasten en -baten verandert door wijzigingen in het rentepercentage. Het renterisico wordt bepaald door de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het doel van beide normen is de budgettaire risico's als gevolg van een rentestijging te beperken.

De kasgeldlimiet is het maximum bedrag waarmee de gemeente haar uitgaven mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen met een looptijd < 1 jaar. De kasgeldlimiet is gesteld op 8,5% van het begrotingstotaal van de lasten bij aanvang van het verslagjaar.

In de onderstaande tabel is de ruimte onder de kasgeldlimiet weergegeven.

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie			Begroting		
Liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto vlottende schuld						
Vlottende schulden	8.000	20.885	7.154	0	0	0
Vlottende middelen	18.424	8.915	8.915	11.576	29.323	37.810
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	-10.424	11.970	-1.761	-11.576	-29.323	-37.810
Toegestane kasgeldlimiet						
Begrotingstotaal	142.736	195.191	160.252	168.319	152.365	146.296
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Minimum bedrag	300	300	300	300	300	300
Toegestane kasgeldlimiet	12.133	16.591	13.621	14.307	12.951	12.435
Ruimte onder kasgeldlimiet	22.557	4.621	15.382	25.883	42.274	50.245
Overschrijding van de kasgeldlimiet						

De wens om te financieren met kort of lang geld is afhankelijk van de rentestand. Als de rente op kort geld lager is zal, zo lang als de kasgeldlimiet dit toestaat, met kort geld gefinancierd worden.

De renterisiconorm geeft een weergave van de spreiding van de renterisico's in de huidige leningenportefeuille over de komende jaren. Door deze spreiding werkt een verandering in de rente vertraagd door op de totale rentelasten. Het renterisico op de vaste leningen wordt bepaald door:

- het deel van de vaste leningen dat geherfinancierd moet worden door nieuwe vaste leningen;
- het deel van de vaste leningen waarvan de gemeente een wijziging van de rente niet kan beïnvloeden (renteherziening op basis van leningsvoorwaarden).

Het renterisico heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar (vaste schuld). Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet financiering decentrale overheden (Fido) berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen.

De renterisiconorm is volgens ministeriële regelingen voor gemeenten bepaald op 20% van het totale bedrag van de begroting met een minimumbedrag van 2.500.000 euro.

In de onderstaande tabel is de ruimte onder de renterisiconorm weergegeven. Hieruit blijkt dat de renterisiconorm niet wordt overschreden. Het renterisico van de leningenportefeuille is goed gespreid en er blijft de komende jaren sprake van voldoende ruimte onder de renterisiconorm.

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie			Begroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Toets renterisiconorm						
Variabelen Renterisico(norm)						
Renteherziening		1.668	1.529	1.385	1.235	1.079
Aflossingen	8.337	7.840	6.772	4.373	2.208	2.243
Renterisico	8.337	9.508	8.301	5.758	3.443	3.322
Renterisiconorm						
Begrotingstotaal	142.736	195.191	160.252	168.319	152.365	146.296
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Renterisiconorm	28.547	39.038	32.050	33.664	30.473	29.259
Ruimte onder renterisiconorm	20.210	29.531	23.749	27.906	27.030	25.937
Overschrijding van de renterisiconorm						

Kredietrisico

Een kredietrisico is het risico dat de tegenpartij (geldnemers) haar verplichtingen niet kan nakomen.

Overigens moet hierbij opgemerkt worden dat de gemeente verplicht is om uitzettingen te doen bij de schatkist of bij andere lichamen die geen toezichtrelatie hebben met de gemeente. Slechts 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 is uitgezonderd van het schatkistbankieren. Het kredietrisico doet zich dan ook in hoofdzaak voor bij het verstrekken van geldleningen en garanties uit hoofde van de publieke taak.

Het is niet de taak van de gemeente om gelden aan verenigingen of instellingen uit te lenen. Als toch wordt besloten een geldlening uit hoofde van de publieke taak te verstrekken, dan worden, op basis van het huidige Treasurystatuut, zekerheden of garanties geëist. Het kunnen aantrekken van voordelige geldleningen door verenigingen of instellingen uit hoofde van de publieke taak kan bereikt worden door garantstelling van leningen, te verstrekken aan reguliere banken. Het verstrekken van geldleningen en garanties uit hoofde van de publieke taak kan niet zonder toestemming van de gemeenteraad.

In het verleden zijn geldleningen verstrekt aan de Woningstichting Sint Antonius van Padua. Op 31 december 2022 betreft dit nog een bedrag van € 5.915.734. De gemeente kon destijds onder gunstiger leningsvoorwaarden geld aantrekken dan de woningstichting. In beginsel worden nu geen nieuwe geldleningen meer verstrekt. De verstrekte geldleningen aan de woningstichting zijn geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De gemeente treedt hierbij overigens weer op als achtervang. Gelet op de financiële situatie bij de woningstichting is dit verantwoord.

De gemeente Noordwijk staat garant voor een kredietfaciliteit die de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij Duin- en Bollenstreek (GOM) heeft bij de BNG van in totaal € 35 miljoen. Als zekerheid hebben de vijf aandeelhouders ieder daarvoor een bankgarantie ad € 7 miljoen gesteld. Hier is sprake van de uitoefening van de publieke taak.

Ten slotte worden, vanuit de publieke taak volkshuisvesting, sinds 2010 aan starters, zogenoemde startersleningen verstrekt om het kopen van een bestaande woning mogelijk te maken. De gemeente heeft hiervoor een geldlening verstrekt aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN), die de middelen beheert ten behoeve van het verstrekken van startersleningen. De starterslening overbrugt het verschil tussen de verwervingskosten van de woning en het bedrag dat de starter maximaal kan lenen volgens de normen van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). De starterslening is een lening waarover de eerste drie jaar geen rente en aflossing betaald wordt.

Rente

Rente speelt een belangrijke rol in de begroting. Door de omvang van deze bedragen is het wenselijk dit onderdeel inzichtelijk te maken. Daarbij gaat het zowel om de factoren die invloed op de rente hebben als het in beeld brengen van de keuzemogelijkheden die aanwezig zijn.

Onderscheid kan worden gemaakt tussen korte rente en lange rente. Korte rente geldt voor kort geld (leningen met looptijd korter dan een jaar) en lange rente voor lang geld (leningen met looptijd langer dan een jaar).

Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt worden nauwlettend gevolgd. Dit gebeurt onder andere door gebruik te maken van de informatie van banken (in hoofdzaak de BNG) en andere bemiddelaars op de geld- en kapitaalmarkt. Daardoor blijft de gemeente op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen. Al een aantal jaren is er sprake van een lage rente. Bij kort geld is er zelfs sprake van een negatieve rente.

Dit jaar is de inflatie enorm gestegen. Als de inflatie langdurig te hoog is, dan kan de centrale bank de rente verhogen. Daarmee wil de centrale bank de inflatie drukken en zo prijsstabiliteit bereiken. Gedachte is dat bij een hoge rente mensen minder geld lenen en uitgeven en bedrijven minder investeren en dat daardoor de inflatie omlaag gaat.

De inflatie is omhooggeschoten door de sterk gestegen energieprijzen, verstoringen in de levering van producten door de coronacrisis én de oorlog in Oekraïne. De vraag is nu dus hoger dan het aanbod en daardoor stijgen veel prijzen. De centrale bank verwacht dat de inflatie ook op de middellange termijn boven 2% uitkomt. Daarom wil de centrale bank de vraag afremmen met een renteverhoging. De centrale bank heeft de rente in juli 2022 met een 0,5 procentpunt verhoogd en vervolgens in september een tweede renteverhoging dit jaar met 0,75 procentpunt omhoog.

Als er sprake is van een liquiditeitstekort wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van kasgeldleningen (kort geld). Wordt de kasgeldnorm gedurende drie kwartalen overschreden dan dient volgens de voorschriften een langlopende geldlening te worden aangetrokken. Op basis van een over te leggen plan kan door de provincie hiervoor ontheffing verleend worden.

Voor de hoogte van een aan te trekken langlopende geldlening wordt gekeken naar de geldbehoefte voor de korte én middellange termijn (te verwachten grote projecten) en de hoogte van de rente.

Rentevisie

De rente voor de korte termijn is gestegen naar circa 2,5% (vorig jaar: -/0,5%) en is daarmee momenteel nagenoeg gelijk aan het rentepercentage voor een langlopende geldlening (10 jaar vast). Aangezien de verwachting is dat de rente voor de korte termijn de komende periode verder zal worden verhoogd, is ook voor een aan te trekken langlopende geldlening (10 jaar vast) in 2023 voor de renteomslag rekening gehouden met een verhoging van 0,75 procentpunt (dus 3,3% in 2023). Voor de jaren erna is voor de aan te trekken langlopende geldleningen (10 jaar vast) uitgegaan van weer 2,5% (het huidige rentepercentage), ervan uitgaande dat dan de inflatie voor de middellange termijn weer rond de 2% uit zal komen.

Financiering

Uit de financieringsplanning blijkt dat de gemeente een financieringsbehoefte heeft. De financieringsbehoefte ontstaat wanneer de gemeente meer uitgeeft dan ontvangt waardoor de schuld toeneemt.

Ontwikkeling investeringen

De onderstaande tabel laat de realisatie zien van de gemeentelijke investeringen. Het gaat hierbij zowel om de lopende als de nieuwe investeringen in (im)materiële vaste activa en financiële vaste activa van het verslagjaar. Onder de immateriële activa worden gerekend de kosten van onderzoek van niet exploitatie genomen bouwgronden. Tot de materiële vaste activa behoren onder andere de terreinen, gebouwen en vervoermiddelen van de gemeente. De financiële vaste activa bestaan uit gestort aandelenkapitaal en verstrekte geldleningen.

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie			Begroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Prognose meerjarenbalans						
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	2.324	2.038	1.874	1.712	1.704	1.704
Materiële vaste activa	176.157	230.016	237.390	260.379	254.641	253.050
Financiële vaste activa	23.700	26.256	26.256	26.256	26.256	26.256
Kapitaalverstrekkingen	1.585	4.141	4.141	4.141	4.141	4.141
Verstrekte leningen	15.399	15.399	15.399	15.399	15.399	15.399
Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	6.716	6.716	6.716	6.716	6.716	6.716
Totaal vaste activa	202.181	258.310	265.520	288.347	282.601	281.010

De materiële vaste activa stijgen in de komende jaren door de diverse investeringen zoals in o.a. sportpark De Boekhorst en Lageweg (beide gereed in 2022), onderwijshuisvesting, ICT, nieuwe raadzaal, tijdelijke multifunctionele hal voor de afgebrande Schelft, , reconstructie van de Parallel Boulevard en Duinweg, wijkrenovatie Zeeburg, vervangingen van de riolering, Parkeergarage Oude Zeeweg, etc. De investeringen die gepland staan in 2022 zullen afhankelijk van de uitvoering ervan mogelijk tot uitgaven kunnen leiden in latere jaren. Wanneer dat het geval is dan zal ook de benodigde externe financieringsmiddelen van die uitgaven in de planning doorschuiven.

De financiële vaste activa nemen toe door de verkrijging van een groter aandelenbelang in Meerlanden. Met de uitbreiding van de dienstverlening van Meerlanden voor afvalinzameling voor het gehele grondgebied van de gemeente Noordwijk (voorheen alleen Noordwijkerhout) heeft er een herijking van het aandelenbelang plaatsgevonden in 2022 wat ertoe leidde dat Noordwijk aandelen heeft bijgekocht in dat jaar.

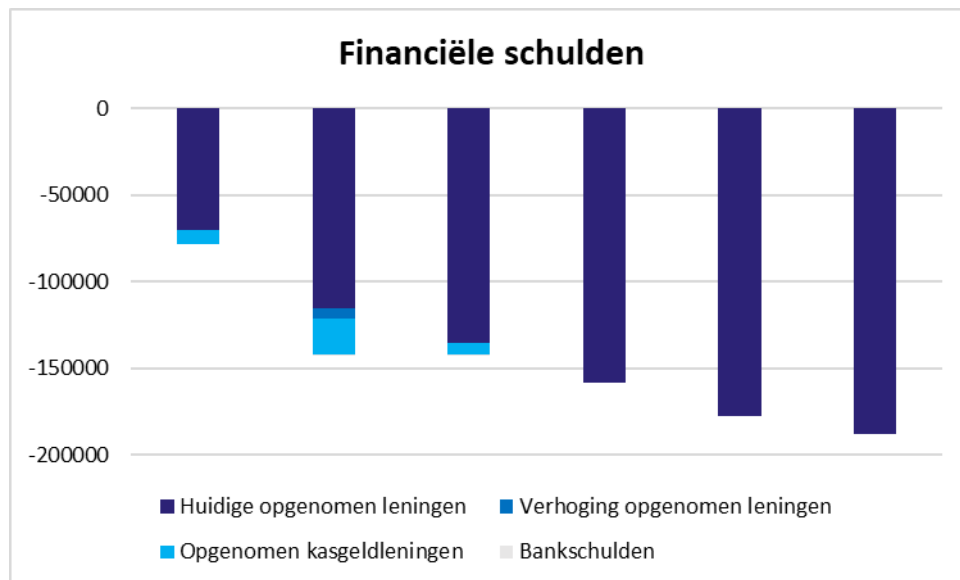
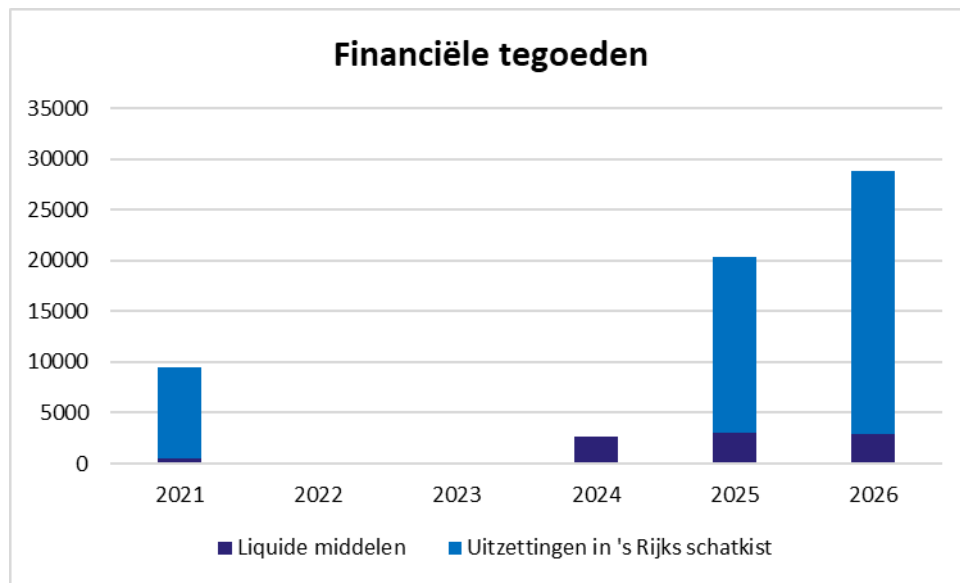
Ontwikkeling externe financieringsmiddelen

Tegenover de gemeentelijke investeringen staan de benodigde externe financieringsmiddelen. De financieringsmiddelen bestaan uit de financiële tegoeden en de kortlopende en langlopende leningen. De grens tussen kort en lang ligt voor de leningen op één jaar.

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie			Begroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Financiering						
Financiële tegoeden						
Liquide middelen	458	0	0	2.661	3.004	2.890
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	9.051	0	0	0	17.404	26.005
Financiële schulden						
Huidige opgenomen leningen	-70.277	-115.177	-135.529	-158.384	-177.332	-187.962
Verhoging opgenomen leningen	0	-6.279	0	0	0	0
Opgenomen kasgeldleningen	-8.000	-20.635	-6.904	0	0	0
Bankschulden	0	-250	-250	0	0	0
	-68.768	-142.341	-142.683	-155.723	-156.924	-159.067

De prognose van de benodigde externe financieringsmiddelen nemen toe van bijna € 69 miljoen naar ruim € 159 miljoen omdat er meer geïnvesteerd gaat worden.

De externe financiering kan als volgt grafisch worden weergegeven:

Het financiële tegoed wordt overeenkomstig de bepalingen voor schatkistbankieren uitgezet in 's Rijks schatkist.

Voor de financiële schuld wordt door de kasgeldlimiet bepaald welk deel kort en welk deel lang wordt gefinancierd. In het onderstaande overzicht zijn de kasgeldleningen kortlopend en de opgenomen leningen langlopend. Uit de grafiek blijkt een toename van de schulden. In de latere jaren blijft de schuldpositie ongeveer gelijk om in de jaren daarna geleidelijk weer te gaan afnemen door het doen van aflossingen.

Renteomslag

De renteomslag is het rentepercentage dat aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Dit rentepercentage is als volgt opgebouwd voor het begrotingsjaar:

Schema rentetoerekening

Bedragen x €			
Renteomslag			
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€		2.880.709
De externe rentebaten	-/-	€	533.440
Totaal door te rekenen externe rente		€	2.347.269
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€	305.922
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€	-
	-/-	€	305.922
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€	2.041.347
Rente over eigen vermogen			
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		€	-
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		€	2.041.347
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	€	2.041.485
Renteresultaat op het taakveld Treasury		€	138
Externe rente			2,30%
Rente % maximaal te berekenen over eigen vermogen			2,30%
Rente % maximaal toe te rekenen aan BIE			1,1768%
Rente % maximaal toe te rekenen aan taakvelden			0,8791%
Gegevens			
		<i>Leningbedrag</i>	<i>Rentelast</i>
Leningenportefeuille	€	62.436.820	€ 1.145.576
Voorzieningen	€	24.320.985	
Totale Vreemd Vermogen	€	86.757.805	€ 1.145.576
		<i>Bedrag</i>	
Algemene Reserves	€	28.287.744	
Bestemmingsreserves	€	96.389.798	
Overige reserves	€	7.575.295	
Totale Eigen Vermogen	€	132.252.837	
Totale Passiva		€	292.364.749
		<i>Bedrag</i>	<i>Toegerekende rente</i>
Boekwaarde BIE's	€	25.996.108	€ 305.922
		<i>Bedrag</i>	<i>Toegerekende rente</i>
Boekwaarde activa integraal gefinancierd	€	232.224.393	€ 2.041.485
Boekwaarde waar geen rente over wordt gerekend (Financiële Activa)	€	23.529.748	
Bankrekening	€	10.614.501	
Boekwaarde nieuwe investeringen (IP 2023-202) jaarschijf 2023	€	-	€ -
Boekwaarde Investeringsambities jaarschijf 2023	€	-	€ -
Totale boekwaarde activa	€	266.368.642	€ 2.041.485
Totale Activa		€	292.364.750
Financieringstekort	€	73.354.107	
Bankrekening schatkistbankieren	€	10.614.501	
Kasgeldlimiet	€	10.000.000	€ -
Nieuwe leningen 2022	€	52.739.606	€ 1.735.133
Totale rentelasten leningen			€ 2.880.709

2.3.5 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

We bouwen verder aan een robuuste, effectieve en efficiënte organisatie, aan de kwaliteit van onze dienstverlening, aan een goed partnerschap met onze inwoners en samenwerkingspartners én we werken aan goed werkgeverschap.

We blijven nadrukkelijk aandacht besteden aan de thema's integriteit en weerbaarheid. Integer werken is een belangrijke voorwaarde voor een geloofwaardige overheid; belangrijk in deze tijd. Wij blijven daarom hard werken aan bestuurlijke en ambtelijke integriteit en weerbaarheid. Integriteit en weerbaarheid willen we tot in de 'haarvaten' van de organisatie brengen. In 2022 zijn we gestart met de uitrol van de routekaart met stappen om het integriteitsbeleid te bewaken en de weerbaarheid van bestuur en organisatie te versterken.

We werken in 2023 verder vanuit het in 2022 in samenhang ontworpen strategiehuis. Daarnaast zetten we ook het versterken van het leiderschap op managementniveau voort met een voortgezet ontwikkelprogramma. De leiderschapontwikkeling is een continu proces. Een speerpunt daarbij is de verantwoordelijkheid hebben en nemen voor de afgesproken resultaten, waarbij de organisatiedoelen en het organisatiebelang boven het team- of individuele belang gaat. En we bevorderen het integraal en opgavegericht werken.

Op team- en individueel niveau ontwikkelen we leiderschap door te bouwen aan persoonlijk leiderschap van medewerkers en het nemen van eigenaarschap, verantwoordelijkheid en integraal werken.

De Noordwijk Academie, als platform waar we van en met elkaar leren, bouwen we verder uit. Dat is ook een continu proces. We ontwikkelen leerpaden voor instromende nieuwe medewerkers en rondom specifieke thema's die aansluiten bij onze organisatiedoelen en het strategiehuis.

In 2022 hebben we een talentprogramma opgezet waarin Jonge, net afgestudeerde talenten op cluster- en organisatie breed niveau aan de slag gaan met vraagstukken en bestuurlijke thema's. In augustus 2022 zijn er 9 jonge talenten, nieuwe collega's, gestart die de komende twee jaar (2023-2024) aan de slag gaan en geleidelijk instromen op vaste functies.

We gebruiken de uitkomsten van ons continue medewerkersbelevingsonderzoek om de organisatieontwikkeling én onze doelstelling van goed werkgeverschap te versterken.

Cao-ontwikkelingen

De huidige cao loopt tot en met 1 januari 2023. Ten tijde van het schrijven van deze paragraaf zijn de onderhandelingen over de nieuwe cao gestart.

Werkgevers willen graag een cao waarin de waardering voor de inzet van de medewerkers tot uiting komt. Tevens is er aandacht om de cao snel af te sluiten om de gemeentelijke arbeidsvoorwaarden op peil te houden.

De gemeentelijke organisatie wil voor iedereen een goede werkgever zijn. In de gemeentelijke sector is de werkgelegenheid een belangrijke constante, zeker in deze onzekere tijden. In het cao-overleg ligt de focus op goed werkgeverschap en daarom goede afspraken over inhoudelijke verbeteringen in de cao. Onderwerpen zijn hybride werken en duurzaam verplaatsen, de bovenwettelijke sociale zekerheid, toelagen en duurzame inzetbaarheid. Tenslotte is er oog voor een passende salarisverhoging.

De vakbonden zetten daarnaast in op het verlagen van werkdruk, loopbaan en ontwikkeling en werkzekerheid

De verwachting is dat de onderhandelingen zo spoedig mogelijk tot afspraken komen over een nieuwe cao met de duur van 1 jaar.

Dienstverlening

'Dienstverlening een 8' ofwel 'kwaliteit van onze dienstverlening' is één van de vijf doelen van onze organisatieontwikkeling. In 2023 vervolgen we het uitvoeringsprogramma dienstverlening. Het programma is in 2021 verbreed tot de opgave 'Dienstverlening een 8' waar ook onze interne dienstverlening en de "digitale transformatie van de organisatie" onderdeel van uitmaken. Daarnaast raken de in 2022 gestarte projecten 'werkprocessen' en 'versterken accounthouderschap op onze verbonden partijen' deze opgave direct. In 2023 loopt het programma dienstverlening af, en maken we een evaluatie én een plan van aanpak over hoe we deze collegeperiode verder gaan met het verbeteren van onze in- en externe dienstverlening.

In 2023 zijn, naast de evaluatie van het programma en het plan van aanpak, belangrijke mijlpalen:

- We introduceren een meer gebruiksvriendelijke website, waarbij 'gebruiksgemak', 'makkelijke vindbaarheid van informatie' en 'digitale toegankelijkheid' sleutelbegrippen zijn.
- We willen gaan werken met het doormeten van digitale klantreizen. Dat vraagt expertise en continue doorontwikkeling. Het helpt bij verbeteren van dienstverlening vanuit klantperspectief door inzicht in wat burgers en organisatie verwachten te vinden op noordwijk.nl. Hiervoor is extra budget nodig, onder meer om een digitale rapportage van de klantreizen in te richten. Dit nemen we mee in het plan van aanpak voor verdere verbetering van onze dienstverlening dat in 2023 wordt gemaakt.
- De derde brede klanttevredenheidsmeting over onze gemeente brede dienstverlening onder inwoners en ondernemers, welke inzicht geeft in het rapportcijfer dat inwoners en ondernemers ons geven over onze dienstverlening. Dit jaarlijks terugkerende rapport brengt focus aan in de dienstverleningsverbeteringen die we als eerste oppakken.
- Evaluatie van de pilot opening Noordwijkerhout.
- Het organisatie breed werken met dienstverlenende servicenormen (KPI s).
- De door ontwikkeling van onze dienstverlening dashboards met actuele sturingsinformatie over belangrijke onderdelen van onze dienstverlening: (telefonische) bereikbaarheid en werkvoorraad. Hierop prioriteren we continue verbetering van onze werkprocessen en servicenormen.
- We onderzoeken de invoering van een nieuw dienstverleningskanaal: 'WhatsApp' en mogelijk ook Live Chat;
- We werken verder aan het steeds beter krijgen van een "integraal klantbeeld". Dit houdt in dat we verder toewerken naar als inwoners of ondernemers met ons contact opnemen, we steeds beter weten welke contactmomenten er al zijn geweest en wat iemand heeft lopen aan (aan)vragen en wat de status daarvan is. Zo kunnen we inwoners en ondernemers beter en meer integraal te woord staan en verder helpen.
- Elk team (30) in onze organisatie formuleert voor 2023 concrete dienstverleningsdoelen/ verbeteringen in het teamplan waarop gestuurd gaat worden en waarbij het programma dienstverlening ondersteunt.
- Opleiding voor alle medewerkers aan de burgerzakenbalie. Hierdoor zorgen we voor gekwalificeerd personeel, wat zorgt voor verbetering van de dienstverlening.
- In 2023 introduceren we een nieuwe, moderne werkplek gebaseerd op Microsoft (office 365, MS Teams) die het samenwerken in- en buiten onze organisatie beter faciliteert en

ons meer flexibiliteit en vrijheid geeft om te werken hoe, waar en wanneer je wilt. Zie ook bij het kopje 'Digitale transformatie'.

Dashboards en datagedreven werken

We hebben inmiddels wat ervaring opgedaan met het ontwerpen en ontwikkelen van organisatie-brede dashboards. Dashboards voor telefonische bereikbaarheid en werkvoorraad zijn gereed. Dashboards voor klanttevredenheid en bedrijfsvoering zijn gepland voor 2023.

In 2021 een nulmeting gehouden datagedreven werken binnen de gemeente Noordwijk. Op basis daarvan gaan we in 2022 een advies en uitvoeringsplan opstellen 'Datagedreven werken'. Daaraan wordt verder uitvoering gegeven in 2023.

Werkprocessen

Bij de gemeentelijke fusie zijn onze processen opnieuw in beeld gebracht. In 2023 gaan we door met het verbeteren van onze werkprocessen. Ieder werkproces heeft een proceseigenaar die integrale verantwoordelijkheid heeft en neemt voor het hele proces. We kijken bij het verbeteren onder meer naar efficiency, of er adequate beheersmaatregelen zijn ingebouwd, naar de risico's rondom rechtmatigheid en doeltreffendheid en hoe het proces onze in- en externe dienstverlening helpt om een 8 te scoren. We richten voor het toetsen en inrichten van onze (belangrijkste) processen een werkprocessenatelier in waarin alle specialismen vertegenwoordigd zijn. De inrichtingsprincipes voor onze werkprocessen worden ook uitgewerkt in een processenhandboek. Daarbij kan niet alles tegelijk, we zijn gestart met 10 belangrijke processen en leiden intern ook processpecialisten op. De inrichtingsprincipes voor onze werkprocessen worden ook uitgewerkt in een processenhandboek.

Informatiebeveiliging en Privacy

Informatiebeveiliging is een permanent speerpunt van de gemeente. Onder informatiebeveiliging wordt verstaan: het treffen en onderhouden van een samenhangend pakket van maatregelen om de betrouwbaarheid van de informatievoorziening aantoonbaar te waarborgen. Kernpunten daarbij zijn beschikbaarheid, integriteit (juistheid) en vertrouwelijkheid van persoonsgegevens en andere informatie.

In 2023 zal verdere uitvoering gegeven worden aan het Strategisch Gemeentelijk Informatiebeveiligingsbeleid 2020-2023, met name voor wat betreft de verantwoordelijkheden van de belangrijke spelers binnen de organisatie. Extra aandacht is er voor het onderwerp 'cybercrime'. Want cybercrime is niet alleen bij ons maar in heel Nederland natuurlijk actueel. We nemen in 2023 verdere preventieve maatregelen om cybercrime te voorkomen. We doen dit in lijn met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Door middel van de jaarlijkse audit 'Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)' wordt er in 2022 ook weer verantwoording afgelegd over het jaar 2022 over onze informatiebeveiliging.

Per 28 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Door de komst van de AVG hebben organisaties die persoonsgegevens verwerken meer verplichtingen. Ook in 2023 zal doorlopend aandacht worden geschonken aan de verantwoordelijkheden met betrekking tot privacy in relatie tot het werk van de medewerkers.

Bewustwordingstrajecten ten behoeve informatieveiligheid en privacy zijn belangrijke aspecten om deze onderwerpen goed onder de aandacht te brengen bij medewerkers en bestuur. Deze trajecten zullen als e-learning (online) via de Noordwijk Academie worden aangeboden.

Rechtmatigheid

Het begrotingsjaar 2023 zal het eerste jaar zijn dat het college wettelijk verplicht is een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening. Tot 2022 behoort het tot de taak van de accountant dat de accountant een rechtmatigheidsoordeel afgeeft bij de jaarrekening. Door een wetswijziging komt deze verantwoordelijkheid nu bij het college te liggen. Dit is twee jaar later dan gepland. De oorspronkelijke ingangsdatum was boekjaar 2021, maar door vertraagde behandeling van de wetswijziging is dit steeds weer uitgesteld. In samenspraak met onze accountant zijn we bezig met de voorbereiding op de wetswijziging.

Hybride werken

Het langdurig thuiswerken als gevolg van de coronamaatregelen heeft onze manier van werken versneld en blijvend veranderd. Het is een verandering die, ook los van de coronacrisis, past in deze tijd van digitale mogelijkheden. Het deels thuis en deels op kantoor werken (hybride werken) blijft dus.

Net als alle organisaties denken wij ook na over hoe we onze kantoren en de ICT-voorzieningen daarin (voor bijv. het hybride vergaderen) het beste kunnen inrichten. Daarbij denken we ook na over welke werkvormen het beste thuis en welke het beste op kantoor kunnen plaatsvinden, daar hebben we afspraken over gemaakt met elkaar. We kijken ook naar hoe het hybride werken het bereiken van onze organisatiedoelen kan versterken. Een optimale dienstverlening is en blijft ons uitgangspunt. Daarbij kijken we natuurlijk ook hoe we alle medewerkers en bestuurders het beste kunnen faciliteren bij het hybride werken.

Om het hybride werken uit te werken is er in 2021 is een projectgroep Hybride werken gestart. Eind 2022 zullen verdere stappen worden ondernomen om het hybride werken verder in te regelen en te optimaliseren. Zodat we in 2023 volgens de nieuwe afspraken hybride werken.

Verbeteren Accounthouderschap op verbonden partijen

In 2021 is ambtelijk een project gestart om het accounthouderschap voor verbonden partijen en belangrijke subsidierelaties te verbeteren. Dit project kent vier uitgangspunten: Beleid; sterke partner in de regio; naar een 8 voor dienstverlening en financieel grip. In 2022 resulteert dit project in versterkt accounthouderschap en meer grip op onze verbonden partijen die een deel van onze dienstverlening voor ons uitvoeren. In 2022 is dit project door andere prioriteiten en vertrek van onder meer een strategisch partner vertraagt. In 2023 pakken we dit weer op.

Wet open overheid (Woo)

De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden. Op die datum is de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) door de Woo vervangen. De Wob-verzoeken worden Woo-verzoeken genoemd en de beslistermijn is verkort van zes naar vier weken.

Op 1 mei 2022 moeten elf informatiecategorieën actief openbaar gemaakt worden. Tot op heden is de fasering nog niet bekend gemaakt door het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hierdoor is het niet duidelijk op welke termijn welke informatiecategorieën actief openbaar gemaakt moeten worden.

De informatiecategorieën moeten gepubliceerd worden op het platform PLOOI. Dit platform is nog niet beschikbaar.

De speerpunten voor 2023 zijn:

- Nadere uitwerking van de nulmeting met een inventarisatie van de informatiecategorieën die nu actief openbaar gemaakt worden
- Het publiceren van de Woo-verzoeken via de internetsite van de gemeente
- Bewustwording creëren onder de medewerkers en informeren over de consequenties voor de werkprocessen

Nieuwe raadzaal

Op dit moment lopen er inventarisatie rondes met de architect en diverse belanghebbende binnen de gemeente en raad. Bedoeling is om zoveel mogelijk extra info op te halen voor de multifunctionele ruimte (atrium en raadzaal). Eind 2022 verwachten wij 2 schetsontwerpen vanuit de architect. In het tweede kwartaal van 2023 wordt aan de gemeenteraad een voorstel voorgelegd betreffende de uitgewerkte varianten inclusief bijbehorend budget. In het derde kwartaal van 2023 wordt start gemaakt met uitwerking van het gekozen plan (schetsontwerp) naar een definitief ontwerp. Hierna volgt aanbesteding en uiteindelijk uitvoering (doel 2024).

2.3.6 Verbonden partijen

Gemeentelijke taken worden in hoofdzaak op drie manieren uitgevoerd. Een mogelijkheid is om de uitvoering in eigen beheer door een gemeentelijke dienst uit te voeren. Er kan ook worden gekozen om een taak in te kopen bij een marktpartij. Als derde mogelijkheid is er uitbesteden aan een verbonden partij. In tegenstelling tot een marktpartij heeft de gemeente bij een verbonden partij naast een financieel ook een bestuurlijk belang. Dit kan zijn een gemeenschappelijke regeling, waarin gemeenten onderling samenwerken, zoals bij voorbeeld de sociale dienst ISD of de RDOG. Het kan ook gaan om een privaatrechtelijke organisatie. Zo is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), waar de gemeente Noordwijk aandeelhouder van is, ook een verbonden partij.

Conform artikel 15 uit het BBV, beschrijft deze paragraaf eerst de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen. Daarna wordt een lijst van verbonden partijen gepresenteerd waarin opgenomen de doelstelling, de financiële bijdrage van de gemeente, eigen vermogen en vreemd vermogen van de verbonden partij en de risico's die zich voor kunnen doen.

Visie op verbonden partijen

De gemeente Noordwijk zet in op een netwerkende en participatieve overheid. De samenwerkingen met verbonden partijen dienen een doeltreffende en efficiënte bijdrage te leveren aan de ontwikkeling of het realiseren van maatschappelijke, economische of ruimtelijke opgaven.

Over de invulling van de taken leggen de verbonden partijen inhoudelijke en financiële verantwoording af en vindt er een toetsing plaats op kwetsbaarheid, kwaliteit en kostenbesparing.

Accounthouderschap

Noordwijk is een project gestart om het accounthouderschap voor verbonden partijen en belangrijke subsidierelaties verder te verbeteren. Dit project kent vier uitgangspunten: Beleid; sterke partner in de regio; naar een 8 voor dienstverlening en financieel grip.

Lijst van verbonden partijen

Volgens het BBV-voorschrift is de indeling van de lijst van verbonden partijen opgenomen in deze begroting. De wijze waarop verbonden partijen een bijdrage leveren aan de doelstellingen is reeds in de programma's opgenomen.

In de lijst is de NV MAN (samenwerking tussen AVR en Noordwijk) verdwenen. Deze taken worden overgenomen door Meerlanden.

Nieuw in de lijst is de gemeenschappelijke regeling Service Organisatie Zorg (SOZ). Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor uitvoering van de Jeugdhulp en komt in de plaats van de Tijdelijke Werkorganisatie (TWO) die onderdeel was van de gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland.

De financiële informatie uit de lijst betreft het begrotingsjaar 2023 (volgens het BBV). Wanneer een verbonden partij deze informatie nog niet paraat heeft, is de meest recente informatie weergegeven.

In de paragraaf 'Weerstandstandsvermogen' zijn bij de totale risico-inschatting de financiële risico's van de verbonden partijen beschreven. In onderstaande toelichting zijn de risico's per verbonden partij opgesteld.

Gemeenschappelijke regelingen

Intergemeentelijke Sociale Dienst, Lisse (bedragen in x €)

Doel:

Doelmatige uitvoering van de wetten op het gebied van sociale zekerheid en sommige onderdelen van de Wmo (met name hulp bij het huishouden) w aarvan de uitvoering aan de gemeenten, al dan niet in medebew ind, is opgedragen. Voorts is de dienst belast met de uitvoering van algemene maatregelen van bestuur, uitvoeringsregelingen van de sociale w etten en andere gemeentelijke taken op het gebied van de sociale zekerheid. De taken w orden zoveel mogelijk uitgevoerd in samenw erking met arbeidsvoorziening, organisaties van zorginstellingen en instanties die met de uitvoering van sociale zekerheidsw etten zijn belast. De dienst is bovendien belast met de opvang en verzorging van slachtoffers in het kader van de rampenplannen van de vier aangesloten gemeenten. Tekorten of overschotten w orden met de deelnemende gemeenten verrekend.

Openbaar belang:

Individuele voorzieningen op het gebied van w erk, inkomen en zorg.

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Zeggenschap: Tw ee collegeleden in het Algemeen Bestuur; collegelid in Dagelijks Bestuur

Financieel belang/bijdrage 2023: 21.026.000

Eigen vermogen 01-01-2023: 0 **Eigen vermogen 31-12-2023:** 0

Vreemd vermogen 01-01-2023: 0 **Vreemd vermogen 31-12-2023:** 0

Resultaat 2023: 0

Risico's:

De ISD Bollenstreek kent enkele 'openeinderegelingen', w aarbij een overschrijding van de budgetten resulteert in een hogere bijdrage van de gemeente. Voor de ISD Bollenstreek ligt het risico voor onze gemeente enerzijds in de bijdrage in de exploitatielasten en anderzijds in de uitvoering van openeinderegelingen.

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek, Voorhout (bedragen in x €)

Doel:

Doelmatige verw ijdering van afvalstoffen (service, kosten en milieu), beheren en exploiteren van gemeenschappelijke vuilafvoerinrichting(en) en het tot stand brengen van economische bedrijfsvoering. De exploitatie w ordt uitgevoerd door De Meerlanden Holding te Aalsmeer.

Openbaar belang:

De zorg voor op doelmatige en milieuhygiënisch verantw oorde w ijze verw erken, vernietigen en afvoeren van afvalstoffen.

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Zeggenschap: Collegelid in het Algemeen Bestuur.

Financieel belang/bijdrage 2023: 332.069

Eigen vermogen 1-1-2023: 31.200 **Eigen vermogen 31-12-2023:** 31.200

Vreemd vermogen 1-1-2023: 116.667 **Vreemd vermogen 31-12-2023:** 18.150.000

Resultaat 2023: 0

Toelichting financiën:

Voor de komende jaren is een projectteam opgestart die tot doel heeft een VAB terrein in te richten zodat voor de toekomst een bestendig afvalstation w ordt ingericht.

Met de toekomstvisie zal een investering in het terrein gemoed zijn van ongeveer € 18,15 miljoen.

In de begroting is voorlopig een bedrag opgenomen voor deze investering, w aarbij de mogelijkheid

aanw ezig zal zijn dat een Publiek Private Samenw erking ook tot de mogelijkheden behoort.

Als van een PPS constructie gebruik gemaakt gaat w orden, zal dit tot een lagere investering voor de G.R. zijn.

Risico's:

Eventueel onvoorzene kosten in onderhoud van de overslaginstallatie.

Veiligheidsregio Holland Midden, Leiden (bedragen in x €)

Doel:

Hoogwaardige brandweerzorg en adequate crisisorganisatie. Versterken van de generieke crisisorganisatie en in het bijzonder de reactiekracht op alle soorten incidenten en het uitvoeren van de taken die in de Wet veiligheidsregio's aan de bestuursorganen van de gemeente zijn opgedragen.

Openbaar belang:

Het behartigen van de belangen van de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de politie, brandweer, rampenbestrijding en het realiseren van een gecoördineerde inzet bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Zeggenschap: Collegelid heeft zitting in het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Financieel belang/bijdrage 2023: 3.140.716

Eigen vermogen 01-01-2023: 5.037.132

Eigen vermogen 31-12-2023: 5.037.132

Vreemd vermogen 01-01-2023: 58.710.560

Vreemd vermogen 31-12-2023: 62.984.000

Resultaat 2023: 150.000

Toelichting financieel belang:

Eigen en vreemd vermogen is gebaseerd op de geprognosticeerde balans uit de begroting 2019.

Risico's:

De risico's staan beschreven in de programmabegroting van de Veiligheidsregio Hollands Midden onder de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. De risico's hebben onder andere betrekking op de aanwezigheid van gekwalificeerd of boventalig personeel, de indexpercentages, veranderende wet- en regelgeving en de afschrijving van bedrijfsmiddelen.

Holland Rijnland, Leiden (bedragen in x €)

Doel:

Holland Rijnland is de samenwerkingsorganisatie van 13 gemeenten die gelegen zijn tussen de metropoolregio's Amsterdam en Rotterdam Den Haag. In de domeinen maatschappij, economie en leefomgeving faciliteert Holland Rijnland regionale samenwerking. Daarnaast voert hij taken uit op het gebied van leerplicht, jeugdhulp, woonruimteverdeling en doelgroepenvervoer. Daartoe is een inhoudelijke Agenda 2016-2020 vastgesteld, die in de komende tijd tot uitvoering gebracht wordt.

Openbaar belang:

Een evenwichtige ontwikkeling van de regio en het zo goed mogelijk op elkaar afstemmen van de belangen van de deelnemende gemeenten en hun inwoners.

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Zeggenschap: Collegelid en raadslid in het Algemeen Bestuur.

Financieel belang/bijdrage 2023: 510.396

Eigen vermogen 01-01-2023: 1.667.000

Eigen vermogen 31-12-2023: 1.667.000

Vreemd vermogen 01-01-2023: 58.808.000

Vreemd vermogen 31-12-2023: 58.808.000

Resultaat 2022: 0

Risico's: de deelnemende gemeenten zijn op grond van de gemeenschappelijke regeling geheel gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiële situatie bij het samenwerkingsorgaan en voor mogelijke tekorten of financiële tegenvallers. Dit betekent dat Holland Rijnland in principe geen weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit hoeft te hebben. Holland Rijnland mag een algemene reserve aanhouden van € 250.000 om kleine tegenvallers in de bedrijfsvoering op te kunnen vangen. De risico's liggen op het gebied van: Benodigde inhuur, ontwikkelingen in wet- en regelgeving, rechtmatigheid (fraude, onbevoegd gedrag), aansprakelijkheid en juridische ondersteuning, sociaal/medische ondersteuning, technische incidenten, aanspraken op personele regelingen en IKB (verkoop verlofuren).

Werkvoorzieningschap Kust-, Duin- en Bollenstreek (de Maregroep) (bedragen in x €)**Doel / openbaar belang:**

Deze regeling zorgt ervoor dat inwoners met een beperking of belemmering kunnen blijven werken in een sociale werkvoorziening. Onderling worden afspraken gemaakt over plaatsing van de inwoners en daarvoor wordt naar rato een geldbedrag per gemeente gerekend. Er worden afspraken gemaakt over de verantwoording van de rechtmatigheidsaspecten.

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Zeggenschap: Collegelid in het Algemeen Bestuur.

Financieel belang/bijdrage 2023: 3.180.034

Eigen vermogen 01-01-2023: 4.596.000 **Eigen vermogen 31-12-2023:** 3.500.000

Vreemd vermogen 01-01-2023: 0 **Vreemd vermogen 31-12-2023:** 0

Resultaat 2023: 0

Toelichting financieel belang:

Dit inclusief het budget voormalig

Risico's:

Voor de Maregroep geldt een bijdrage van de gemeente in het tekort via een bonus/malusregeling terwijl er vanwege rijksbezuinigingen vanaf 2011 een gemeentelijke bijdrage geldt.

HECHT, Leiden (bedragen in x €)**Doel:**

HECHT (tot 2021 bekend als Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden), met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, bureau GHOR Hollands Midden en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden, geeft uitvoering aan de Wet Publieke Gezondheid en taken op het terrein van de gezondheidszorg en aan de geneeskundige hulpverlening bij rampen. Daarnaast heeft de HECHT tot taak: het instellen, in stand houden en continu paraat hebben van een centrale post ten dienste van het ambulancevervoer.

Openbaar belang:

HECHT bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere omstandigheden als crisissituaties.

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Zeggenschap: Collegelid in het Algemeen Bestuur.

Financieel belang/bijdrage 2023: 2.819.000

Eigen vermogen 01-01-2023: 9.080.000 **Eigen vermogen 31-12-2023:** 9.298.000

Vreemd vermogen 01-01-2023: 75.687.000 **Vreemd vermogen 31-12-2023:** 81.987.000

Resultaat 2023: 0

Risico's:

De risico's staan beschreven in de programmabegroting van de HECHT onder de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, subsectie Risicomanagement. De risico's hebben onder andere betrekking op de implementatie digitaal dossier JGZ, beperkingen in de formatie, afhankelijkheid van externe expertise bij automatisering, positionering MZVT, onvoldoende kennis over wet- en regelgeving en het functioneren van het nieuwe Portefeuilleoverleg Publieke Gezondheid

Service Organisatie Zorg (bedragen in x €)**Doel / openbaar belang:**

De Service Organisatie Zorg (SOZ) is vanaf 2023 belast met de regionale uitvoering van Jeugdhulp in de regio Holland Rijnland. Deze nieuwe gemeenschappelijke regeling komt in de plaats van de Tijdelijke Werkorganisatie (TWO) Jeugdhulp.

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Zeggenschap: Collegelid in het Algemeen Bestuur en lid AVA.

Financieel belang/bijdrage 2023: 282.930

Eigen vermogen 01-01-2023: 0 **Eigen vermogen 31-12-2023:** 0

Vreemd vermogen 01-01-2023: 0 **Vreemd vermogen 31-12-2023:** 0

Resultaat 2023: 0

Toelichting financieel belang:

De Service Organisatie Zorg gaat op 1 januari 2023 van start.

Risico's: Zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Omgevingsdienst West Holland (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:

Ondersteuning van de belangen van de deelnemers op het gebied van omgeving en milieu, met name ter behartiging van het gemeentelijk belang van de beleidsontwikkeling op het gebied van omgeving en milieu, alsmede gericht op een efficiënte en doelmatige uitvoering van de gemeentelijke taken en bevoegdheden

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid in het Algemeen Bestuur en lid AVA.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	5.052.000		
Eigen vermogen 01-01-2023:	1.710.543	Eigen vermogen 31-12-2023:	2.078.543
Vreemd vermogen 01-01-2023:	7.500.000	Vreemd vermogen 31-12-2023:	7.500.000
Resultaat 2023:	368.000		

Toelichting financieel belang:

Risico's: Zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Gemeentelijke regeling belastingen Lisse-Noordwijk-Teylingen (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:

Beperken van de kwetsbaarheid, het behalen van efficiencyvoordelen en de verbetering van de continuïteit en kwaliteit van de uitvoering van de belastingheffing en invordering.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid in het Algemeen Bestuur en lid AVA.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	1.130.971		
Eigen vermogen 01-01-2023:	0	Eigen vermogen 31-12-2023:	0
Vreemd vermogen 01-01-2023:	0	Vreemd vermogen 31-12-2023:	0
Resultaat 2023:	0		

Toelichting financieel belang

Risico's: Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Vennootschappen en corporaties

BNG, Den Haag (bedragen in x €)

Doel / (openbaar) belang:

De NV Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Met het deelnemen in het maatschappelijk kapitaal van de NV wordt beoogd te voorzien in het (gemeenschappelijk) behartigen van de belangen rondom de kapitaalbehoefte van onder meer de lagere overheden.

Rechtsvorm:	Structuur Vennootschap
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.
Aantal aandelen:	21.411
Dividend:	18.000

Risico's:

Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen; de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De gemeente ontvangt jaarlijks dividend. De resultaten van deze deelneming fluctueren en daarmee ook de dividenuitkering.

Dunea, Zoetermeer (bedragen in x €)**Doel:**

Excellente dienstverlening, leveringsbetrouwbaarheid en aandacht voor natuur-, recreatie- en waterkwaliteit. Dunea produceert en levert drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.

Openbaar belang:

De productie en levering van goed en betrouwbaar drinkwater, 24 uur per dag, met zo min mogelijk storingen.

Rechtsvorm:	NV
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.
Aantal aandelen:	130.755
Dividend:	0

Risico's:

De gemeente is aandeelhouder. Het risico voor de aandeelhouder beperkt zich tot de wettelijke risico's.

Alliander, Arnhem (bedragen in x €)**Doel:**

Het snel, innovatief en betrouwbaar leveren van (energie)diensten en deze continu verbeteren.

Openbaar belang:

Alliander beheert elektriciteits- en gasnetwerken (in Zuid-Holland, Gelderland, Flevoland en delen van Friesland) en is verantwoordelijk voor het transport van betaalbare, duurzame en veilige energie.

Rechtsvorm:	NV
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.
Aantal aandelen:	1.011.302
Dividend:	675.000

Meerlanden (bedragen in x €)**Doel:**

De Meerlanden Holding NV is een overheids NV die zich richt op het verzamelen, verwerken en recyclen van de afvalstoffen en aanverwante taken voor onze en enkele omliggende gemeenten. In een dienstverleningsovereenkomst van 5 jaar zijn de aard en omvang van de te leveren diensten en de vergoeding vastgelegd. Deze vergoeding wordt zo laag mogelijk gehouden. Marktconform, tegen een goede prijs en kwaliteitsverhouding. Op 24 november 2020 heeft de raad gekozen voor Meerlanden als toekomstige organisatie voor het beheer en uitvoering van de inzameling van huishoudelijk afval voor gemeente Noordwijk. Ook verzorgt Meerlanden voor Noordwijk komend jaar de uitvoering op het gebied van beheer van de openbare ruimte waaronder straatreiniging en onderhoud groenvoorzieningen.

Openbaar belang:

Rechtsvorm:	NV		
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.		
Aantal aandelen:	19.870		
Dividend:	22.000		
Financieel belang/bijdrage 2022:	4.150.000		
Eigen vermogen 01-01-2022:	30.229.000	Eigen vermogen 31-12-2022:	31.310.000
Vreemd vermogen 01-01-2022:	39.782.000	Vreemd vermogen 31-12-2022:	45.478.000

Risico's:

In verband met overheveling van de uitvoering van de afvalinzameling van AVR-MAN naar Meerlanden is de genoemde bijdrage voor 2022 een schatting.

GOM, Noordwijk (bedragen in x €)

Doel:

Het daadwerkelijk realiseren van de herstructurering en gebiedsontwikkeling van de Greenport Duin- en Bollenstreek d.m.v. het zelfstandig realiseren van ruimtelijke projecten en door het maken van afspraken of het aangaan van overeenkomsten met derden over de uitvoering van ruimtelijke projecten.

Het verrichten van alle overige handelingen op commercieel en financieel gebied, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Openbaar belang:

De herstructurering van het buitengebied van de Duin- en Bollenstreek en de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen en kwaliteitsverbetering.

Rechtsvorm:	BV
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.
Aantal aandelen:	65.000
Dividend:	0

Risico's:

De vijf Greenportgemeenten hebben hiervoor ieder een garantstelling van € 7.000.000, verstrekt. Ons risico is dus beperkt tot die garantstelling.

Stichtingen en verenigingen

Stichting RIJK, Heemstede (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK) is een samenwerkingsorganisatie tussen een aantal gemeenten in Noord-Holland en sinds kort 3 gemeenten in Zuid-Holland. Het doel van de stichting is om financiële, kwalitatieve en procesmatige inkoopvoordelen voor haar leden te behalen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Rechtsvorm:	Stichting		
Zeggenschap:	Gemeentesecretaris is lid Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2023	373.231		
Eigen vermogen 01-01-2023:	1.308.182	Eigen vermogen 31-12-2023:	1.308.182
Vreemd vermogen 01-01-2023:	179.291	Vreemd vermogen 31-12-2023:	179.291
Resultaat 2022:	0		

Toelichting financieel belang**Risico's:**

Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Vereniging van Nederlandse Gemeente (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:

De VNG behartigt de belangen van de gemeenten, voert gemeenschappelijke diensten voor gemeenten uit.

Rechtsvorm:	Vereniging		
Zeggenschap:	1 lid gemeente in ALV		
Financieel belang/bijdrage 2021:	83.718		
Eigen vermogen 01-01-2021:	62.379.000	Eigen vermogen 31-12-2021:	63.912.000
Vreemd vermogen 01-01-2021:	94.719.000	Vreemd vermogen 31-12-2021:	115.955.000
Resultaat 2020:	624.000		

Toelichting financieel belang**Risico's:**

Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Stichting Greenport Duin en Bollenstreek (bedragen in x €)**Doel / openbaar belang:**

De Stichting heeft tot doel te komen tot een regionale aanpak van de ruimtelijke ordening.

Rechtsvorm: Stichting

Zeggenschap:

Financieel belang/bijdrage 2023: pm

Eigen vermogen 01-01-2023: pm

Eigen vermogen 31-12-2023: pm

Vreemd vermogen 01-01-2023: pm

Vreemd vermogen 31-12-2023: pm

Resultaat 2023: pm

Toelichting financieel belang**Risico's:**

Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing

Stichting Economic Board Duin- en Bollenstreek (bedragen in x €)**Doel :**

Het verbeteren van de economische prestaties van de Duin- en Bollenstreek met behoud van de woonattractiviteit.

Openbaar belang: het versterken en stimuleren van de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven – en kennisinstellingen (hierna tezamen ook te noemen: "triple helix") op de sectoren Greenport, Toerisme, Zorg en Space/Tech en de crossovers daartussen.

Rechtsvorm: Stichting

Zeggenschap: Burgemeester in de Raad van Toezicht

Financieel belang/bijdrage 2023: 36.000

Eigen vermogen 31-12-2023: 56.319

Eigen vermogen 31-12-2023: 56.319

Vreemd vermogen 31-12-2023: pm

Vreemd vermogen 31-12-2023: pm

Resultaat 2023: pm

Risico's: daar de begroting van de Economic Board is opgesteld vanuit de jaarlijkse exploitatiebijdrage van de deelnemende gemeenten en halfjaarlijkse voortgangsrapportages worden aangeleverd zijn de financiële risico's beperkt.

2.3.7 Grondbeleid

De gemeente Noordwijk voert sinds jaren een actief grondbeleid. Dat uitgangspunt is leidend in de Nota Grondbeleid 2017-2018 die in februari 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit actief grondbeleid zal voorgesteld worden aan de gemeenteraad met een nieuwe Nota Grondbeleid. Momenteel wordt de nieuwe Nota Grondbeleid opgesteld voor 2023-2026. Bij actief grondbeleid begeeft de gemeente zich als ondernemer op de grondmarkt. Ze verwerft grond, maakt deze bouw- en woonrijp en geeft ze weer uit. In het Boek Grondbedrijf wordt de (financiële) stand van zaken van de projecten gepresenteerd.

Het meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG), bestaande uit een overzicht van de financiële resultaten van alle Bouwgronden In Exploitatie (BIE's) geeft inzicht in de grote invloed van het grondbeleid op de financiële positie van de gemeente Noordwijk.

BBV

Het BBV de regelgeving voor het opstellen van de jaarlijkse begroting en jaarrekening.

De commissie BBV geeft onder meer richtlijnen over:

- De systematiek voor het berekenen van de interne rekenrente: gemiddelde van de leningenportefeuille keer de verhouding eigen vermogen – vreemd vermogen;
- Het startpunt van een BIE: het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief de grondexploitatiebegroting;
- De looptijd van een grondexploitatiecomplex: maximaal 10 jaar;
- Wat kan worden gerekend tot de vervaardigingskosten die aan de BIE mogen worden toegerekend: aansluiting op de kostensoortenlijst artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening;
- 'Warme gronden', gronden waar de gemeente een voornemen heeft om te ontwikkelen.

Deze regels zijn gehanteerd bij het maken van de herzieningen van de grondexploitaties, die zijn vastgesteld in het boek Grondbedrijf 2022. Het financieel effect daarvan is in de Programmabegroting 2023-2026 verwerkt.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1-1-2016 is de gemeente verplicht om vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen over de activiteiten die gekenmerkt kunnen worden als activiteiten van een onderneming. De activiteiten binnen het grondbedrijf vallen hieronder.

Samengevat komt het op het volgende neer: alle BIE's moeten worden gewaardeerd. Deze waardering vormt per 1-1-2016 de zogenaamde 'openingsbalans'. Vervolgens wordt per jaar bekeken of er –ten opzichte van deze openingsbalans– winst gerealiseerd is. Over deze winst moet Vpb worden betaald. Overigens geldt dit voor de winst op het totaal van de grondexploitaties; eventuele verliezen op projecten kunnen met winsten op andere projecten worden verrekend. Nieuw te openen BIE's worden in 2023 aan de openingsbalans toegevoegd.

Snippergroen

Het project snippergroen is behoudens een beperkt aantal juridische dossiers afgerond voor de dorpskernen Noordwijk Binnen en Noordwijk Zee. Het project voor de kernen Noordwijkerhout en de Zilk is in 2021 gestart en loopt door tot en met het jaar 2023.

Relaties

Het grondbeleid heeft een aantoonbare relatie met de volgende programma's en hun relevante doelstellingen, per programma wordt de verwachte bijdrage vanuit het grondbedrijf aangegeven:

Verkeer en Parkeren (Programma 3)

Nieuwe ruimtelijke structuren dienen hoogwaardig, duurzaam en waar mogelijk multifunctioneel ingericht te zijn. Bij gebiedsontwikkelingen hoort ook de inrichtingsopgave van de openbare ruimte. De investeringen in ruimtelijke structuur (water, groen en verharding) dienen kwalitatief hoogwaardig en duurzaam te zijn. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is het realiseren van voldoende parkeerplaatsen (waar mogelijk ondergronds). In principe geldt dit voor alle ruimtelijke projecten. Binnen het programma Noordwijk Zeewaardig, waar huidige parkeerterreinen ontwikkeld worden met een nieuwe functie en het parkeren ondergronds wordt gecompenseerd, is de realisatie van een hoogwaardige openbare ruimte één van de speerpunten.

Economie (Programma 4)

Het grondbedrijf zal ten aanzien het bedrijventerrein Space Business Park de gronduitgifte begeleiden en wordt hier een verdere invulling aan de Space Campus gegeven. Hiernaast, om de Duin- en Bollenstreek bloeiend te houden door de m2 bollenareaal te handhaven, participeert de gemeente actief in de Greenport Ontwikkelings Maatschappij (GOM).

Gronden worden verworven, die vervolgens worden ingebracht bij de GOM.

Sport en Cultuur (Programma 6)

Noordwijk is een cultureel en sportief dorp met een rijk evenementen- en verenigingsleven, met actieve betrokkenheid van de vrijwilligers. Het is de ambitie om in samenwerking met het bedrijfsleven de kwaliteit van de sportvoorzieningen zodanig te verbeteren dat ook topsportverenigingen hier willen trainen en hun sport bedrijven.

Onder andere door gerealiseerde exploitatiewinsten op ruimtelijke projecten wordt getracht middelen vrij te maken om investeringen in deze voorzieningen mogelijk te maken.

Wonen en Ruimte (Programma 9)

Vanuit de huidige structuurvisie is een beleid ingezet waarbij Noordwijk een gematigde en beheerste groei kent. De omgevingsvisie geeft het nieuwe kader voor realisatie van ruimtelijke opgaven. Waar nodig verwerft de gemeente hiervoor (strategisch) grond en wordt deze in latere instantie als bouwrijpe grond verkocht. Grondbeleid is daarbij dienstbaar aan het realiseren van volkshuisvestelijke en ruimtelijke opgaven.

De woningmarkt is de afgelopen jaren aangetrokken en de verwachting is dat dit zich de komende jaren doorzet. In 2023 zullen verschillende projecten vanuit de planvorming overgaan in de uitvoering. Dit betekent vanuit het grondbedrijf dat er onderhandelingen moeten worden gevoerd met grondeigenaren dan wel ontwikkelaars/bouwers, overeenkomsten moeten worden gemaakt en grondexploitaties moeten worden opgesteld. De ruimtelijke projecten waar vandaan aan het grondbedrijf de meeste aandacht wordt gevraagd zijn waarschijnlijk:

Complex	Naam
1.23	Space Business Park
1.25	Bronsgeest
1.51	Offem Zuid
1.61	Duineveld
	Projecten binnen het programma Noordwijk Zeewaardig

De complexen in het Grondbedrijf

De onderstaande complexen zijn in 2022 een BIE. De beschrijving van de complexen zijn opgenomen in het boek Grondbedrijf 2022, alsmede in de Programma's 4 Economie en 9 Wonen en Ruimte.

Complex	Naam
1.14	Van de Mortelstraat
1.23	Space Business Park
1.25	Bronsgaest
1.44	Maarten Kruytstraat
1.51	Offem-Zuid
1.56	Restgronden Boechorst
1.61	Duineveld
1.75	Johanna van Hoornstraat e.o.
1.78	t Zilt
1.79	Schippersvaartweg

In 2022 worden de GREXEN Restgronden Boechorst en Johanna van Hoornstraat e.o. afgesloten. Voor het complex Jan Kroonsplein wordt er in de loop van 2023 (mogelijk) een besluit genomen om een grondexploitatiebegroting vast te stellen, waarmee dit complex eveneens de status van BIE krijgt.

Faciliterende grondexploitatieprojecten

Bij faciliterende grondexploitatieprojecten heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit en voert niet zelf de grondexploitatie, maar gebeurt dit door een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij. In verreweg de meeste gevallen is er bij faciliterend grondbeleid sprake van een anterieure overeenkomst.

Bij de gemeente Noordwijk is dat onder andere het geval bij de herontwikkeling van Landgoed in den Houte (voormalige Bavo-terrein) en op de locatie Sancta Maria.

Risico paragraaf

Risicobeleid en risicomanagement strekken zich ook uit tot het grondbeleid. In grondexploitaties doen zich vele risico's voor. In het proces van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft het risicomanagement een vaste plaats gekregen. Iedere herziening of nieuwe grondexploitatie bevat een risicoanalyse, waarbij volgens een vast format per risico de mogelijke financiële consequenties worden aangegeven. Hierbij wordt ook aangegeven of er in het weerstandsvermogen een reservering moet worden gemaakt en/of er beheersmaatregelen kunnen worden getroffen. Alle risico's bij elkaar vormen de basis voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Deze risicoanalyses én het bepalen van de weerstandscapaciteit worden geactualiseerd bij het opstellen van de jaarrekening en de begroting.

Meerjarenprognose Grondbedrijf (MPG)

De meerjarenprognose van het grondbedrijf is opgenomen in het boek Grondbedrijf 2022. De geüpdatete versie van het MPG is gebruikt voor de begroting van 2023.

Financiële begroting

3.1 Inleiding

De financiële begroting heeft de volgende doelen:

1. Autorisatie: na vaststelling door de gemeenteraad goedkeuring geven aan het doen van uitgaven;
2. Allocatie: keuzes maken voor welke taken de middelen worden ingezet;
3. Inzicht: verschaffen van inzicht in de financiële begroting, ook op lange termijn.

Hoewel in het programmaplan eveneens meerjarige cijfers per programma zijn opgenomen, heeft dit deel tot doel daar een nadere toelichting op te geven.

In het BBV zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële begroting.

De bedoeling is om de transparantie van de gemeentelijke begroting te verhogen. Deze verplichte onderwerpen zijn uitgangspunten voor de structuur van de programmabegroting.

3.2 Uitgangspunten

In dit hoofdstuk staan de financiële uitgangspunten die zijn gebruikt bij de totstandkoming van de ramingen in de financiële begroting. In het volgende overzicht staan de belangrijkste uitgangspunten weergegeven.

Uitgangspunten Perspectiefnota 2023-2026 (op basis van Septembercirculaire 2022)				
Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Algemene uitkering	September-circulaire 2022	September-circulaire 2022	September-circulaire 2022	September-circulaire 2022
Lonen/premies	8,5%	3,7%	3,7%	3,7%
Prijzen (algemeen)	7,5%	2,3%	2,3%	2,3%
Subsidies	7,5%	2,3%	2,3%	2,3%
Leges en rechten	7,5%	2,3%	2,3%	2,3%
OZB opbrengsten woningen	7,5%	2,3%	2,3%	2,3%
OZB opbrengsten niet-woningen	7,5%	2,3%	2,3%	2,3%
Afvalstoffenheffing	Meerjarig kostendekkend	Meerjarig kostendekkend	Meerjarig kostendekkend	Meerjarig kostendekkend
Rioolheffing	Meerjarig kostendekkend	Meerjarig kostendekkend	Meerjarig kostendekkend	Meerjarig kostendekkend
Rente reserves	Op basis van de BBV regels wordt geen rente meer toegerekend aan de reserves.			
Kapitaallasten (omslagpercentage)	circa 0,5%	circa 0,5%	circa 0,5%	circa 0,5%
Aantal inwoners	44.327	44.602	44.870	45.131

3.3 Totaaloverzicht lasten en baten per programma

Bedragen in € Naam programma	Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Bestuur en Dienstverlening	11.590.648	4.009.352	12.576.575	3.573.528	13.780.345	3.504.511	14.086.736	3.181.980	13.737.001	3.095.461
2. Veiligheid	5.152.619	387.881	5.766.849	416.972	5.789.550	426.562	5.867.657	436.373	5.884.053	446.410
3. Verkeer en Parkeren	9.355.889	360.090	10.786.297	495.824	10.869.293	504.054	11.142.864	650.474	11.281.379	659.086
4. Economie	4.109.911	851.269	4.526.280	845.645	4.212.690	865.095	4.090.552	884.992	4.178.526	905.346
5. Onderwijs	4.951.881	1.080.985	5.548.830	930.248	5.659.662	733.781	5.803.403	743.856	5.886.561	754.159
6. Sport en Cultuur	9.195.531	1.355.499	9.273.555	1.142.916	9.342.428	1.169.202	13.927.792	1.196.095	10.018.080	1.223.604
7. Sociaal Domein en Volksgezondheid	42.481.163	9.089.611	47.513.684	11.268.170	46.607.513	10.865.849	46.062.906	10.356.166	45.852.837	9.933.707
8. Duurzaamheid en Leefomgeving	18.708.801	15.099.012	20.600.494	16.752.134	21.747.415	18.215.959	22.317.410	18.698.450	22.745.544	19.069.228
9. Women en Ruimte	20.732.238	19.603.719	19.796.389	19.180.180	27.583.530	26.447.030	8.384.436	5.552.801	5.735.920	2.393.228
Subtotaal Programma's	126.278.681	51.837.418	136.387.953	54.605.617	145.592.426	62.732.043	131.683.756	41.701.187	125.319.901	38.480.229
Algemene dekkingsmiddelen		87.830.475		96.561.271		100.722.389		104.277.877		101.717.394
Overhead	15.876.603		18.854.925		18.193.057		18.152.724		18.791.858	
Vennootschapsbelasting	127.000		30.000		46.000		0		0	
Onvoorzien	206.111		256.111		306.111		356.111		406.111	
Totaal baten en lasten	142.488.395	139.667.893	155.528.989	151.166.888	164.137.594	163.454.432	150.192.591	145.979.064	144.517.870	140.197.623
Totaal saldo van baten en lasten	-2.820.502		-4.362.101		-683.162		-4.213.527		-4.320.247	
Toevoeging/Onttrekking aan Reserves:										
Toevoegingen	52.703.406		4.722.560		4.182.003		2.172.988		1.777.821	
Onttrekkingen		56.630.478		9.206.352		6.979.334		9.233.340		4.531.061
Subtotaal Mutaties Reserves	52.703.406	56.630.478	4.722.560	9.206.352	4.182.003	6.979.334	2.172.988	9.233.340	1.777.821	4.531.061
Resultaat	195.191.801	196.298.371	160.251.549	160.373.240	168.319.597	170.433.766	152.365.579	155.212.404	146.295.691	144.728.684
	1.106.570		121.691		2.114.169		2.846.825		-1.567.007	

3.4 Structureel en reëel evenwicht

Het overzicht van het structureel en reëel evenwicht van deze begroting ziet er als volgt uit:

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten en lasten				
<u>Baten en lasten</u>				
Lasten	155.528.989	164.137.594	150.192.591	144.517.870
Baten	151.166.888	163.454.432	145.979.064	140.197.623
Saldo van baten en lasten	-4.362.101	-683.162	-4.213.527	-4.320.247
Toevoegingen aan reserves	4.722.560	4.182.003	2.172.988	1.777.821
Onttrekkingen aan reserves	9.206.352	6.979.334	9.233.340	4.531.061
Mutatie reserves	4.483.792	2.797.331	7.060.352	2.753.240
Resultaat	121.691	2.114.169	2.846.825	-1.567.007
<u>Incidentele baten en lasten</u>				
Incidentele lasten	4.695.058	3.052.218	2.037.268	945.055
Incidentele baten	3.232.246	2.519.000	415.906	0
Incidenteel saldo van baten en lasten	-1.462.811	-533.218	-1.621.361	-945.055
Incidentele toevoegingen aan de reserves	4.722.560	4.182.003	2.172.988	1.777.821
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	5.385.575	3.131.959	5.839.267	1.110.431
Incidentele mutatie reserves	663.015	-1.050.044	3.666.279	-667.390
Incidenteel resultaat	-799.796	-1.583.262	2.044.918	-1.612.445
Structureel resultaat	921.487	3.697.431	801.907	45.438
Structureel evenwicht	Ja	Ja	Ja	Ja

3.5 Geprognosticeerde balans

Voor de uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente wordt de geprognosticeerde balans weergegeven. Dit geeft onder meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen en het meerjarig verloop van de reserves en voorzieningen. Deze balans bevat de posten om het EMU-saldo en de financiële kengetallen te kunnen berekenen.

Bedragen x € 1.000,-	Realisatie			Begroting		
Prognose meerjarenbalans	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	2.324	2.038	1.874	1.712	1.704	1.704
Materiële vaste activa	176.157	230.016	237.390	260.379	254.641	253.050
Financiële vaste activa	23.700	26.256	26.256	26.256	26.256	26.256
Totaal vaste activa	202.181	258.310	265.520	288.347	282.601	281.010
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	14.817	18.154	7.462	-3.164	0	0
Uitzettingen	26.260	17.209	17.209	17.209	34.613	43.214
Liquide middelen	458	0	0	2.661	3.004	2.890
Overlopende activa	11.658	11.658	11.658	11.658	11.658	11.658
Totaal vlottende activa	53.193	47.021	36.329	28.364	49.275	57.762
Totaal activa	255.374	305.331	301.849	316.711	331.876	338.772
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Reserves	143.900	132.253	128.876	126.200	121.254	121.348
Resultaat boekjaar	4.248	1.106	121	2.114	2.847	-1.567
Voorzieningen	15.429	16.111	16.649	16.493	16.923	17.509
Vaste schuld	70.356	121.535	135.608	158.463	177.411	188.041
Totaal vaste passiva	233.933	271.005	281.254	303.270	318.435	325.331
<u>Vlottende passiva</u>						
Vlottende schuld	13.388	26.273	12.542	5.388	5.388	5.388
Overlopende passiva	8.053	8.053	8.053	8.053	8.053	8.053
Totaal vlottende passiva	21.441	34.326	20.595	13.441	13.441	13.441
Totaal passiva	255.374	305.331	301.849	316.711	331.876	338.772

Toelichting op de balans

Bedragen x € 1.000,-						
Prognose meerjarenbalans	Realisatie			Begroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	2.324	2.038	1.874	1.712	1.704	1.704
Materiële vaste activa	176.157	230.016	237.390	260.379	254.641	253.050
Financiële vaste activa	23.700	26.256	26.256	26.256	26.256	26.256
Kapitaalverstrekingen	1.585	4.141	4.141	4.141	4.141	4.141
Verstrekte leningen	15.399	15.399	15.399	15.399	15.399	15.399
Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	6.716	6.716	6.716	6.716	6.716	6.716
Totaal vaste activa	202.181	258.310	265.520	288.347	282.601	281.010
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	14.817	18.154	7.462	-3.164	0	0
Onderhanden werk: Bouwgrond in exploitatie	22.903	25.996	14.974	-3.164	0	0
Voorziening: Bouwgrond in exploitatie	8.086	7.842	7.512	0	0	0
Overige grond- en hulpstoffen	0	0	0	0	0	0
Gereed product en handelsgoederen	0	0	0	0	0	0
Vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen	26.260	17.209	17.209	17.209	34.613	43.214
Vorderingen (o.a. debiteuren)	8.294	8.294	8.294	8.294	8.294	8.294
Verstrekte kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0
Rekening-courant tegoeden	14	14	14	14	14	14
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1	9.051	0	0	0	17.404	26.005
Overige uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	8.901	8.901	8.901	8.901	8.901	8.901
Liquide middelen	458	0	0	2.661	3.004	2.890
Overlopende activa	11.658	11.658	11.658	11.658	11.658	11.658
Totaal vlottende activa	53.193	47.021	36.329	28.364	49.275	57.762
Totaal activa	255.374	305.331	301.849	316.711	331.876	338.772
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Reserves	143.900	132.253	128.876	126.200	121.254	121.348
Resultaat boekjaar	4.248	1.106	121	2.114	2.847	-1.567
Voorzieningen	15.429	16.111	16.649	16.493	16.923	17.509
Vaste schuld	70.356	121.535	135.608	158.463	177.411	188.041
Opgenomen leningen	70.277	121.456	135.529	158.384	177.332	187.962
Waarborgsommen	79	79	79	79	79	79
Overige vaste schulden	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	233.933	271.005	281.254	303.270	318.435	325.331
<u>Vlottende passiva</u>						
Vlottende schuld	13.388	26.273	12.542	5.388	5.388	5.388
Opgenomen kasgeldleningen	8.000	20.635	6.904	0	0	0
Bankschulden	0	250	250	0	0	0
Rekening courant schulden	0	0	0	0	0	0
Overige opgenomen gelden met een looptijd < 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Vlottende schulden (o.a. crediteuren)	5.388	5.388	5.388	5.388	5.388	5.388
Overlopende passiva	8.053	8.053	8.053	8.053	8.053	8.053
Totaal vlottende passiva	21.441	34.326	20.595	13.441	13.441	13.441
Totaal passiva	255.374	305.331	301.849	316.711	331.876	338.772

1. Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaat uit de boekwaarde van reeds gedane investeringen (zoals grond en terreinen, gebouwen, grond-, weg- en waterbouwkundige werken, vervoermiddelen, machines, apparaten en installaties) en die in de toekomst zullen worden gedaan op basis van het investeringsplan.

De komende jaren worden een aantal grote investeringen gedaan in o.a. multifunctionele hal met basaal zwembad, onderwijshuisvesting, ICT, nieuwe raadzaal, reconstructie van de Parallel Boulevard en Duinweg, wijkrenovatie Zeeburg, vervangingen van de riolering, etc. De investeringen die gepland staan in 2023 zullen afhankelijk van de uitvoering ervan mogelijk tot uitgaven kunnen leiden in latere jaren. Wanneer dat het geval is dan zal ook de benodigde externe financieringsmiddelen (schulden) van die uitgaven in de planning doorschuiven. In eerste instantie leiden de investeringen tot een toename van de benodigde externe middelen, maar daarna zal dit redelijk constant blijven.

Financiële vaste activa : kapitaalverstrekkingen

Hieronder is opgenomen de waarde van aandelen in bezit van de gemeente Noordwijk. Het betreft aandelen van BNG, AVR, Nuon, BNG, De Meerlanden en GOM.

De financiële vaste activa nemen toe door de verkrijging van een groter aandelenbelang in Meerlanden. Met de uitbreiding van de dienstverlening van Meerlanden voor afvalinzameling voor het gehele grondgebied van de gemeente Noordwijk (voorheen alleen Noordwijkerhout) heeft er een herijking van het aandelenbelang plaatsgevonden in 2022 wat ertoe leidde dat Noordwijk aandelen heeft bijgekocht in dat jaar.

Financiële vaste activa: leningen

Leningen die verstrekt zijn in het kader van zonnepanelen, starters en leningen aan de woningbouwvereniging.

Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar

Gelden die in het verleden zijn ontvangen door de verkoop van Nuon aandelen welke voor een langere periode zijn weggezet bij de Rabobank.

Vlottende Activa

Vorraden: Onderhanden werk & overige grond- en hulpstoffen

Bouwgronden in exploitatie met grondexploitatie (Space Business Park, Bronsgeest, Offem Zuid, Duineveld).

Uitzettingen < 1 jaar

Dit betreft nog niet ontvangen bedragen van debiteuren overheid en niet overheid. Daarnaast is hierin opgenomen het overtollige saldo op onze bankrekeningen welke wij verplicht zijn uit te zetten bij het ministerie van Financiën in het kader van schatkistbankieren.

Liquide Middelen

Positieve saldi op de verschillende bankrekeningen.

Overlopende Activa

Vooruitbetaalde bedragen aan crediteuren waarvan de dienst/levering nog moet plaatsvinden en nog contractueel te ontvangen bedragen.

2. Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen loopt de komende 4 jaar terug met ruim € 10 miljoen.

Bedragen x € 1.000,-				
Eigen Vermogen	2023	2024	2025	2026
<u>Uitname ten laste van eigen vermogen</u>				
Ter dekking van kapitaallasten	3.821	3.847	3.394	3.421
Incidentele onttrekkingen	5.386	3.132	5.839	1.110
	9.206	6.979	9.233	4.531
<u>Toevoegingen ten gunste van eigen vermogen</u>				
Stortingen in reserves	4.723	4.182	2.173	1.778
Resultaat vorig boekjaar naar reserves	1.106	122	2.114	2.847
	5.829	4.304	4.287	4.625
Per saldo afname eigen vermogen per jaar	3.378	2.675	4.946	-94
Afname eigen vermogen na vier jaar				10.906

Voorzieningen

De voorzieningen zijn getroffen voor o.a. toekomstige pensioenen c.q. waardeoverdrachten van de voormalige wethouders en riolering. Deze blijven redelijk constant in de loop der jaren.

Vaste schuld

Onder de vast schuld wordt verstaan: leningen bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen (gebonden aan de wet FIDO, waarin geregeld is bij wie je leningen mag afsluiten). De gemeente Noordwijk verwacht het onderstaande verloop van de boekwaarde van de leningenportefeuille. We zien dat de stand van de vaste schuld aanvankelijk sterk toeneemt maar daarna redelijk constant zal blijven.

Bedragen x € 1.000,-						
Prognose meerjarenbalans	Realisatie			Begroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste schuld						
Opgenomen leningen	70.277	121.456	135.529	158.384	177.332	187.962

Vlottend passiva

Vlottende schuld

Vlottende schulden zijn korte aangegane kasgeldleningen voornamelijk bij Nederlandse banken (voor het grootste gedeelte bij de Bank Nederlandse Gemeenten, BNG). We zien dat de vlottende schuld over de jaren constant blijft.

Overlopende passiva

Dit zijn ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. Daarnaast zijn overlopende passiva kosten die betrekking hebben op een andere periode dan wanneer ze worden geboekt. Overlopende passiva zijn vaak bedragen die pas in een volgend jaar tot betaling komen.

Verloopstaat Eigen vermogen

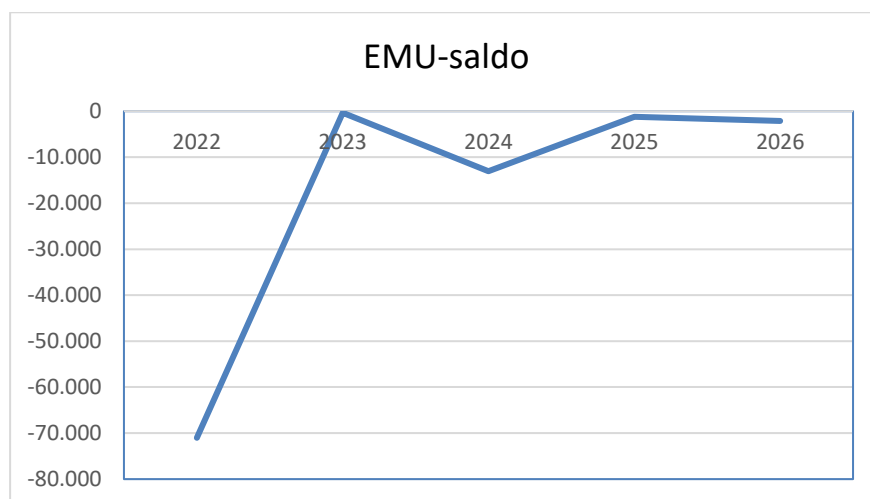
Bedragen x € 1.000,-				
Verloopstaat Eigen Vermogen	2023	2024	2025	2026
Eigen Vermogen, begin	132.253	127.769	124.972	117.911
Uitgaven Programma's				
1. Bestuur en Dienstverlening	12.757	15.915	16.224	16.585
2. Veiligheid	5.767	5.790	5.868	5.884
3. Verkeer en Parkeren	10.785	10.869	11.143	11.281
4. Economie	4.526	4.213	4.091	4.179
5. Onderwijs	5.549	5.660	5.803	5.887
6. Sport en Cultuur	9.274	9.342	13.928	10.018
7. Sociaal Domein en Volksgezondheid	47.514	46.608	46.063	45.853
8. Duurzaamheid en Leefomgeving	20.600	21.747	22.317	22.746
9. Wonen en Ruimte	19.796	27.584	8.384	5.736
Overhead	18.675	16.058	16.016	15.943
Vennootschapsbelasting	30	46	0	0
Onvoorzien	256	306	356	406
Totaal	155.529	164.138	150.193	144.518
Inkomsten Programma's				
1. Bestuur en Dienstverlening	3.574	3.505	3.182	3.095
2. Veiligheid	417	427	436	446
3. Verkeer en Parkeren	496	504	650	659
4. Economie	846	865	885	905
5. Onderwijs	930	734	744	754
6. Sport en Cultuur	1.143	1.169	1.196	1.224
7. Sociaal Domein en Volksgezondheid	11.268	10.866	10.356	9.934
8. Duurzaamheid en Leefomgeving	16.752	18.216	18.698	19.069
9. Wonen en Ruimte	19.180	26.447	5.553	2.393
Parkeren	5.733	5.851	5.972	6.095
Dividend	832	832	832	832
OZB	14.602	14.937	15.279	15.629
Overige belastingen	5.309	5.431	5.556	5.683
Algemene Uitkering	70.086	73.671	76.639	73.478
Totaal inkomsten	151.167	163.454	145.979	140.198
Begrotingsresultaat	122	2.114	2.847	-1.567
Eigen Vermogen, eind	127.769	124.972	117.911	115.158
Bij: cumulatief resultaat vorige boekjaren naar reserve	1.106	1.228	3.342	6.189
Totale Eigen Vermogen, eind	128.875	126.200	121.253	121.347

3.6 Ontwikkeling EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. De cijfers over het EMU-saldo worden gecontroleerd door de Europese Commissie. Door het CBS wordt verantwoording afgelegd aan de Europese Commissie. Gemeenten dienen het geraamde EMU-saldo op te nemen in de begroting.

EMU-saldo in vergelijking met vorig en volgend begrotingsjaar

Het EMU-saldo wordt vergeleken met de individuele referentiewaarde voor de gemeente. Het geraamde saldo van de ontvangsten en uitgaven (EMU-saldo) van de gemeente Noordwijk wordt als volgt ten opzichte van de referentiewaarde weergegeven:

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het EMU-saldo van de gemeente met name in het begrotingsjaar 2022 negatief uitkomt en de individuele referentiewaarde dan overschrijdt. Dat komt door de investeringen in dat jaar in vaste activa. Ná 2022 is het EMU-saldo van de gemeente weliswaar nog negatief maar geen overschrijdingen meer van de referentiewaarde, zij het met uitzondering nog van 2024 wanneer geïnvesteerd wordt vooral in onderwijshuisvesting en wegen.

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)

Bedragen x € 1.000,-		Begroting				
EMU-saldo		2022	2023	2024	2025	2026
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-14.789	-4.362	-683	-4.213	-4.320
2.	(-) Mutatie (im)materiële vaste activa	53.573	7.210	22.827	-5.746	-1.591
3.	(+) Mutatie voorzieningen	682	538	-156	430	586
4.	(-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	3.337	-10.692	-10.626	3.164	0
5.	(-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-71.017	-342	-13.040	-1.201	-2.143

Ontwikkeling EMU-saldo op transactiebasis

Het EMU-saldo kan ook op transactiebasis worden berekend en dit ziet er dan als volgt uit:

Berekening EMU-saldo via mutaties in de financiële activa en financiële passiva van de balans

Bedragen x € 1.000,-		Begroting				
EMU-saldo	2022	2023	2024	2025	2026	
1. <u>Mutaties financiële activa</u>						
1a. (+) Financiële vaste activa	2.556	0	0	0	0	
1b. (+) Uitzettingen	-9.051	0	0	17.404	8.600	
1c. (+) Liquide middelen	-458	0	2.661	343	-113	
1d. (+) Overlopende activa	0	0	0	0	0	
2. <u>Mutaties financiële passiva</u>						
2a. (-) Vaste schuld	51.179	14.073	22.855	18.948	10.630	
2b. (-) Vlottende schuld	12.885	-13.731	-7.154	0	0	
2c. (-) Overlopende passiva	0	0	0	0	0	
3. <u>Verwachte boekwinst</u>						
3a. (-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0	
Berekend EMU-saldo	-71.017	-342	-13.040	-1.201	-2.143	

Toelichting op het EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Om een indicatie te geven van het aandeel dat een provincie of gemeente in dat gezamenlijke saldo heeft, publiceert het Ministerie van BZK jaarlijks individuele EMU-referentiewaarden. De individuele referentiewaarden voor 2022 zijn gepubliceerd in de septembercirculaire 2022 van het Gemeentefonds. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

Vergelijking EMU-saldo met individuele referentiewaarde

Bedragen x € 1.000,-		Begroting				
EMU-saldo referentiewaarde	2022	2023	2024	2025	2026	
EMU-saldo volgens berekening	-71.017	-342	-13.040	-1.201	-2.143	
EMU-saldo referentiewaarde	-4.938	-4.938	-4.938	-4.938	-4.938	
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde		4.596		3.737	2.795	
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde	-66.079		-8.102			

Voor de gemeente Noordwijk geldt een referentiewaarde van negatief € 4,9 miljoen. Pas als het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) constateert dat het plafond voor het EMU-tekort van alle gezamenlijke gemeenten in Nederland wordt overschreden, kan aan gemeenten worden "gevraagd" de begroting (en dan vooral het investeringsvolume) in dat jaar bij te stellen. Een eventuele EMU-instructie van het Rijk kan dus effect hebben op de investeringsplanning en de financieringsplanning.

De conclusie is dat de gemeente met het EMU-saldo alleen in begrotingsjaar 2022 en -zij het in mindere mate- in 2024 de individuele referentiewaarde overschrijdt met name als gevolg van investeringen in die jaren in vaste activa. De jaren erna zijn er geen overschrijdingen meer van de referentiewaarde. Maar er is ook vaak gebleken bij het opmaken van de jaarrekeningen dat bepaalde investeringsuitgaven later plaatsvinden dan vooraf gepland, wat dan een positief effect heeft op het EMU-saldo c.q. overschrijding van de individuele EMU-referentiewaarde.

3.7 Stand en verloop van reserves en voorzieningen

Reserves	Begroting				
	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027
Algemene reserve	7.188.764	4.640.434	3.766.410	3.540.978	3.500.046
Reserve weerstandsvermogen	6.424.989	6.424.989	6.424.989	6.424.989	6.424.989
Reserve verkoop Nuon aandelen	14.673.991	15.013.513	15.381.535	15.778.057	16.203.079
Totaal Algemene Reserves	28.287.744	26.078.936	25.572.934	25.744.024	26.128.114
Bestemmingsreserves					
Parkeerreserve	218.878	218.878	218.878	218.878	218.878
Reserve volkshuisvesting	2.025.320	2.025.320	2.025.320	2.025.320	2.025.320
Reserve ICT instandhouding	2.478.893	2.022.458	1.649.425	1.266.086	981.966
Egalisatiereserve strandveiligheid (bijdrage aan investeringen NRB)	154.509	133.615	147.108	152.450	89.334
Reserve Personeelskosten	1.024.019	520.969	260.969	260.969	260.969
Reserve exploitatiekosten zwembad Binnenzee 1-20jr	3.421.433	3.180.047	2.808.155	2.594.796	2.346.683
Reserve exploitatiekosten zwembad Binnenzee 20-40jr	270.847	330.847	396.847	468.847	546.847
Reserve Sociaal Domein	3.215.477	2.831.327	2.786.327	2.786.327	2.786.327
Reserve Innovatiefonds	98.000	98.000	98.000	98.000	98.000
Reserve exploitatiekosten Sancta Maria	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Reserve Sociale Huurwoningen	872.100	872.100	872.100	872.100	872.100
Reserve onderhoud De Muze	386.650	443.350	500.050	556.750	613.450
Reserve Ontwikkeling Space Campus	691.000	691.000	691.000	691.000	691.000
Egalisatiereserve riool	38.477	38.477	38.477	38.477	38.477
Reserve uitvoering verkeersplan	12.247	12.247	12.247	12.247	12.247
Subtotaal	15.107.849	13.618.634	12.704.902	12.242.246	11.781.597
Reserves ter dekking van kapitaallasten					
Reserve onderwijshuisvesting	4.656.393	4.749.213	4.889.000	5.076.615	5.238.705
Reserve KL Sportaccommodatie Duinwetering	7.927.109	7.686.894	7.446.679	7.206.464	6.966.249
Reserve kapitaallasten zwembad Binnenzee	8.481.507	8.216.460	7.951.413	7.686.366	7.421.319
Reserve kapitaallasten SJC/Poppodium	13.696.083	13.297.521	12.898.959	12.500.397	12.101.835
Reserve nieuwe Investerings	5.993.382	5.450.097	4.906.812	4.683.440	4.469.292
Reserve sportpark De Boekhorst	15.421.029	14.696.820	13.972.611	13.402.097	12.831.583
Reserve De Duinpan	1.242.784	1.198.682	1.154.580	1.110.478	1.066.376
Reserve kapitaallasten tijdelijke multifunctionele hal	1.646.222	1.237.407	828.592	419.777	10.962
Reserve Oosterduinse Meer	558.667	558.667	558.667	558.667	558.667
Reserve kapitaallasten Raadzaal	2.006.953	1.956.779	1.906.605	1.856.431	1.806.257
Reserve kapitaallasten Nieuwe Schelft	12.042.448	12.042.448	12.042.448	7.542.448	7.542.448
Subtotaal	73.672.576	71.090.987	68.556.365	62.043.179	60.013.692
Beheerreserves					
Egalisatiereserve Verharding	843.849	843.849	843.849	843.849	843.849
Egalisatiereserve onderhoud gymnastieklokalen	522.454	522.454	522.454	522.454	522.454
Egalisatiereserve onderhoud overige gebouwen	2.262.801	2.262.801	2.262.801	2.262.801	2.262.801
Egalisatiereserve onderhoud interne gebouwen	1.172.512	1.172.512	1.172.512	1.172.512	1.172.512
Reserve onderhoud Tunnel N451	480.165	480.165	480.165	480.165	480.165
Reserve B&O Noordwijkerduin	481.361	481.361	481.361	481.361	481.361
Reserve Openbare Verlichting	853.726	853.726	853.726	853.726	853.726
Reserve Baggeren	829.133	829.133	829.133	829.133	829.133
Reserve projecten gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek	163.371	163.371	163.371	163.371	163.371
Subtotaal	7.609.372	7.609.372	7.609.372	7.609.372	7.609.372
Totaal bestemmingsreserves	96.389.798	92.318.994	88.870.640	81.894.798	79.404.662
Reserve winst uit grondbedrijf	7.575.295	9.371.116	10.528.142	10.272.543	9.625.350
Totaal overige reserves	7.575.295	9.371.116	10.528.142	10.272.543	9.625.350
Totaal Reserves	132.252.837	127.769.046	124.971.716	117.911.365	115.158.126

Toelichting op staat van reserves

Algemene Reserves

Algemene Reserve

Het doel van deze reserve is de vorming van een financiële buffer voor het opvangen van incidentele financiële tegenvallers. De reserve heeft een financieringsfunctie.

Bedragen in €				
Algemene reserve	2023	2024	2025	2026
Stand reserve per 1 januari	7.199.726	4.401.396	3.527.372	3.301.940
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Kademota Wabo/RO: handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied	177.498			
Handhaving huisvestingsregelgeving	175.000	175.000		
Retail- en Horecavisie	361.400			
Stichting Bloemencorso Bollenstreek		36.092		
Jaarlijkse exploitatielasten multifunctionele hal (tot en met 2026)	21.000	21.000	21.000	21.000
Jaarlijkse rentelasten multifunctionele hal (tot en met 2026)	19.932	19.932	19.932	19.932
Talentenprogramma 2022-2023	500.000			
Beheerplan oevers kosten van inspectie en planvorming			37.500	
Kwartiermaker uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek	50.000			
B2023-2026 nieuw beleid-visie vastgoed	50.000			
B2023-2026 nieuw beleid-flexibel cameratoezicht	10.000			
B2023-2026 nieuw beleid-mobiliteitsplan	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid-alzijdige aansluiting N206	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid-ontsluiting Boechorst	15.000			
B2023-2026 nieuw beleid-onderzoek nachtbus		60.000		
B2023-2026 nieuw beleid-campingpendel	15.000			
B2023-2026 nieuw beleid-onderzoek parkeren arbeidsmigranten	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid-verkeersonderzoek Nw Binnen	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid-herinrichting Langevelderweg	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid-kruising Duinweg/Zeeweg			25.000	
B2023-2026 nieuw beleid-Noordelijke Duin- en Bollenstreek	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid-toeristische ontsluiting	25.000	25.000		
B2023-2026 nieuw beleid-evenementenbeleid	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid-inhuur voorschoolse vz	7.500			
B2023-2026 nieuw beleid plan klimaatadaptieve leefomgeving	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid pilot duurzaamheidsadvies	40.000			
B2023-2026 nieuw beleid projectleider energietransitie	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid afnamebod warmte-aanbieders	25.000			
B2023-2026 nieuw beleid plannen transitievisie warmte	100.000	50.000		
B2023-2026 nieuw beleid capaciteit elektriciteitsnetwerk	50.000			
B2023-2026 nieuw beleid uitvoeringsplan vergroening	50.000			
B2023-2026 nieuw beleid actualisatie woningbouwprogramma	40.000			
B2023-2026 nieuw beleid projectleider internationale werkers	25.000			
B2023-2026 formatie KCC medewerker	77.000	77.000		
B2023-2026 formatie bestuursondersteuner wethouders	100.000	100.000		
B2023-2026 formatie BOA's	122.000	122.000	122.000	
B2023-2026 formatie Voor Ieder1	41.000			
B2023-2026 formatie Wet Inburgering beleidsadviseur	19.000			
B2023-2026 formatie Beleidsadviseur WGS	19.000			
B2023-2026 formatie regelanalist dienstverlening Omgevingswet	88.000	88.000		
B2023-2026 formatie projectleider maatschappelijke vraagstukken	100.000	100.000		
B2023-2026 formatie incidentele verhoging budget inhuur derden	250.000			
Stand per reserve per 31 december	4.401.396	3.527.372	3.301.940	3.261.008

Reserve weerstandsvermogen

De reserve weerstandsvermogen wordt gebruikt voor de financiering van de kosten als gevolg van noodsituaties op de korte termijn. De reserve heeft op 01-01-2023 een omvang van € 6.424.989,- en voldoet aan het vereiste niveau.

Bedragen in €				
Reserve weerstandsvermogen	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	6.424.989	6.424.989	6.424.989	6.424.989
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	6.424.989	6.424.989	6.424.989	6.424.989

Reserve verkoop Nuon-aandelen

De gelden die verkregen zijn uit de verkoop van Nuon aandelen zijn nog voor € 6,7 miljoen weggezet bij verschillende banken. De hieruit ontvangen rentebaten worden ingezet als dekkingsmiddel binnen de begroting. Op 01-01-2023 heeft deze reserve een omvang van € 14.673.991,-.

Doordat de reserves kapitaallasten SJC / Poppodium, zwembad Binnensee en sportaccommodatie Duinwetering volgestort zijn met de boekwaarden zijn de toevoegingen (het sparen) niet nodig meer voor deze reserves. Deze (structurele) toevoegingen uit deze bovengenoemde drie kapitaallastenreserves zullen worden toegevoegd aan de Reserve verkoop Nuon-aandelen om de onttrekking van € 16,5 miljoen op termijn te compenseren en te kunnen sparen voor toekomstige investeringen en onderwerpen. In 2023 bedraagt de omvang van deze toevoegingen € 339.522,-.

Bedragen in €				
Reserve verkoop Nuon aandelen	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	14.673.991	15.013.513	15.381.535	15.778.057
<i>De toevoegingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Jaarlijkse storting sportaccommodatie Duinwetering (9910056)	61.500	66.000	70.500	75.000
Jaarlijkse toevoeging zwembad Binnensee (9910062)	133.022	147.022	161.022	175.022
Ingroeimodel SJC (9910068)	70.000	80.000	90.000	100.000
Ingroeimodel SJC - extra storting kapitaallastenniveau (9910068)	75.000	75.000	75.000	75.000
Stand per reserve per 31 december	15.013.513	15.381.535	15.778.057	16.203.079

Bestemmingsreserves

Parkeerreserve

Hierin worden middelen gereserveerd ten behoeve van de financiering van de aanleg voor parkeervoorzieningen. De in deze reserve gestorte middelen vinden hun oorsprong in de "parkeerreisovereenkomst". Vooralsnog wordt er in 2023 geen beslag gelegd op deze reserve. De reserve heeft op 01-01-2023 een stand van € 218.878,-.

Bedragen in €				
Parkeerreserve	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	218.878	218.878	218.878	218.878
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	218.878	218.878	218.878	218.878

Reserve volkshuisvesting

De aanwending van de volkshuisvestingsreserve moet gebaseerd zijn op een subsidieverordening of een beleidsnota, zodat een objectief beoordelingskader wordt geschapen. De besteding van middelen dient gekoppeld te zijn aan plannen en projecten die binnen de gemeentegrens van Noordwijk worden uitgevoerd.

Vooralsnog wordt er in 2023 geen beslag gelegd op deze reserve. De reserve heeft op 01-01-2023 een stand van € 2.025.320,-.

Bedragen in €				
Reserve volkshuisvesting	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	2.025.320	2.025.320	2.025.320	2.025.320
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	2.025.320	2.025.320	2.025.320	2.025.320

Reserve ICT-instandhouding

Deze reserve is via een raadsbesluit op 29 oktober 2002 gevormd om budgetten te reserveren die jaarlijks via de begroting vrij gemaakt worden voor grootschalige projecten betreffende instandhouding, migratie en vervanging van informatie- en automatiseringstechnologie. Hiermee wordt voorkomen dat cyclisch grote claims gelegd worden op het investeringsplan en/of het eigen vermogen door kostendragers die normaliter thuishoren in de begroting.

Er wordt jaarlijks een bedrag ter hoogte van de gemiddelde kapitaallasten gestort vanuit de ICT-exploitatie in deze reserve. Daarnaast wordt er jaarlijks tot en met 2025 een bedrag van € 125.000,- onttrokken uit deze reserve ter dekking van de begroting en worden ook de kapitaallasten van informatisering en automatisering ten laste gebracht van deze reserve.

Bedragen in €				
Reserve ICT instandhouding	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	2.478.893	2.022.458	1.649.425	1.266.086
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Uitname voor regulier investeringsplan	125.000	125.000	125.000	
Afschrijvingslasten Staat C Automatisering	594.869	546.685	474.379	257.068
Afschrijvingslasten Staat C Informatisering	531.566	428.365	293.043	248.307
Investeringsplan		177.983	405.917	703.745
B2023-2026 formatie inhuur nieuwe werkplek	100.000			
<i>De toevoeging aan deze reserve betreft:</i>				
Storting vanuit product Informatisering/Automatisering	895.000	905.000	915.000	925.000
Stand per reserve per 31 december	2.022.458	1.649.425	1.266.086	981.966

Egalisatiereserve strandveiligheid

Deze reserve is bestemd ter dekking van de kosten van noodzakelijke vervanging van reddingsmateriaal van de Noordwijkse Reddingsbrigade (NRB). De gemeente Noordwijk doet een bijdrage aan deze kosten. Op basis van een meerjarenraming vindt een jaarlijkse onttrekking en storting in de reserve plaats.

Bedragen in €				
Reserve strandveiligheid	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	154.509	133.615	147.108	152.450
<i>De onttrekking aan deze reserve betreft:</i>				
Investerings Noordwijkse Reddingsbrigade	59.894	26.507	35.658	105.116
<i>De toevoeging aan deze reserve betreft:</i>				
Strandveiligheid	39.000	40.000	41.000	42.000
Stand per reserve per 31 december	133.615	147.108	152.450	89.334

Reserve startersleningen

Er is een bedrag van € 2,5 miljoen beschikbaar in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN). Uit dit fonds worden leningen aan koopstarters verstrekt. Het systeem van de startersleningen is een revolverend fonds waarbij het uitgeleend geld opnieuw beschikbaar wordt gesteld voor nieuwe leningen. Deze reserve is ingesteld voor de risico's voor startersleningen. De risico's zijn nihil waardoor de vorming van deze reserve overbodig is en kan worden opgeheven.

Reserve personeelskosten

Deze reserve is ervoor om de kosten van bovenformatief geplaatst personeel te dekken. De overschotten op het totale personeelsbudget van de jaarrekening worden gestort in deze reserve.

Bedragen in €				
Reserve Personeelskosten	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	1.024.019	520.969	260.969	260.969
<i>De onttrekking aan deze reserve betreft:</i>				
Personeelskosten 2023-2026	503.050	260.000		
Stand per reserve per 31 december	520.969	260.969	260.969	260.969

Reserve exploitatiekosten zwembad Binnensee 1-20jr

Deze reserve is gevormd om de jaarlijkse exploitatie en onderhoudskosten van het zwembad Binnensee gedurende de eerste 20 jaar te dekken. Daarnaast worden de huurinkomsten jaarlijks gestort in deze reserve.

Bedragen in €				
Reserve exploitatiekosten zwembad Binnensee 1-20jr	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	3.421.433	3.180.047	2.808.155	2.594.796
<i>De onttrekking aan deze reserve betreft:</i>				
Exploitatie en onderhoud	278.145	409.386	251.603	287.122
<i>De toevoegingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Huurinkomsten	36.759	37.494	38.244	39.009
Stand per reserve per 31 december	3.180.047	2.808.155	2.594.796	2.346.683

Reserve exploitatiekosten zwembad Binnensee 20-40jr

Deze reserve is gevormd om de jaarlijkse exploitatie en onderhoudskosten van het zwembad Binnensee gedurende de laatste 20 jaar te dekken. Om deze kosten te dekken wordt er vanaf 2014 (€ 6.000,-) cumulatief in de reserve gestort. Het saldo in deze reserve is € 270.847,- op 1 januari 2023. De storting in 2023 bedraagt € 60.000,-.

Bedragen in €				
Reserve exploitatiekosten zwembad Binnensee 20-40jr	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	270.847	330.847	396.847	468.847
<i>De toevoegingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Jaarlijkse storting	60.000	66.000	72.000	78.000
Stand per reserve per 31 december	330.847	396.847	468.847	546.847

Reserve sociaal domein

Wanneer bij het opmaken van de jaarrekening blijkt dat in een jaar minder geld is besteed dan werd ontvangen aan jeugd, zorg en werk, dan zal deze onderbesteding worden toegevoegd aan de reserve. De reserve is beschikbaar voor diverse taken op het terrein van jeugd, zorg en werk en voor de dekking van de mogelijke tekorten op de drie decentralisaties.

Bedragen in €				
Reserve sociaal domein	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	3.215.477	2.831.327	2.786.327	2.786.327
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Project integrale toegang	200.000			
Jongeren op gezond gewicht 2020-2023	32.150			
Gelijke kansen voor kinderen	30.000	30.000		
Maatschappelijk programma 2022 - 2025	107.000			
B2023-2026 nieuw beleid-Sociale Kaart	15.000	15.000		
Stand per reserve per 31 december	2.831.327	2.786.327	2.786.327	2.786.327

Reserve economische ontwikkeling en innovatiefonds

In 2023 wordt er vooralsnog geen beroep gedaan op de reserve economische ontwikkeling en innovatiefonds. Deze reserve financiert collectieve initiatieven van ondernemers. Deze reserve heeft een stand van € 98.000,-.

Bedragen in €				
Reserve economische ontwikkeling en innovatiefonds	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	98.000	98.000	98.000	98.000
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	98.000	98.000	98.000	98.000

Reserve exploitatiekosten Sancta Maria

Deze reserve is gevormd om de exploitatiekosten en onderhoudskosten in de openbare ruimte van de locatie Sancta Maria te dekken. Vooralsnog wordt er in 2023 geen beslag gelegd op deze reserve. Deze reserve heeft een stand van € 200.000,-.

Bedragen in €				
Reserve exploitatiekosten Sancta Maria	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	200.000	200.000	200.000	200.000
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	200.000	200.000	200.000	200.000

Reserve sociale huurwoningen

De gemeenteraad heeft op 18 mei 2017 besloten om een bestemmingsreserve Sociale Huurwoningen te Noordwijk in te stellen met als doel het bevorderen van sociale huurwoningen. Vooralsnog wordt er vanaf 2023 geen beslag gelegd op deze reserve. De reserve heeft op 01-01-2023 een stand van € 872.100,-.

Met het vaststellen van de geactualiseerde nota reserves en voorzieningen 2023 zal deze reserve worden opgeheven en opgaan in de nieuwe bestemmingsreserve ter bevordering van sociale en middeldure huurwoningen.

Bedragen in €				
Reserve Sociale Huurwoningen	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	872.100	872.100	872.100	872.100
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	872.100	872.100	872.100	872.100

Reserve onderhoud de Muze

Er is in het college van 13 oktober 2015 besloten om met ingang van 2017 jaarlijks € 56.700,- te storten in de reserve grootschalig onderhoud de Muze. In 2023 beschikt deze reserve over een bedrag van € 386.650,-.

Bedragen in €				
Reserve onderhoud De Muze	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	386.650	443.350	500.050	556.750
<i>De toevoegingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Jaarlijkse storting	56.700	56.700	56.700	56.700
Stand per reserve per 31 december	443.350	500.050	556.750	613.450

Reserve ontwikkeling Space Campus

Noordwijk heeft een regiodeal gesloten om gezamenlijk te investeren in de gebiedsontwikkeling en doorontwikkeling van Space Business Park. Met het reserveren van middelen kan de regiodeal gebiedsontwikkeling ESTEC daadwerkelijk met Rijk en Provincie worden gesloten.

De gemeenteraad heeft op 12 juni 2018 besloten om € 3.000.000,- te storten in een reserve Ontwikkeling Space Campus. In 2019 is € 809.000,- beschikbaar gesteld voor financiering van de campusorganisatie en in 2020 is € 1,4 miljoen beschikbaar gesteld voor gebiedsvisie, spelregels en financiële strategie. In 2023 beschikt deze reserve nog over een bedrag van € 691.000,-. Vooralsnog wordt er in 2023 geen beslag gelegd op deze reserve.

Bedragen in €				
Reserve ontwikkeling Space Campus	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	691.000	691.000	691.000	691.000
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	691.000	691.000	691.000	691.000

Egalisatiereserve riool

Deze egalisatiereserve is bedoeld om het overschot en/of tekort van het product riolering op rekeningbasis in deze reserve te storten respectievelijk te onttrekken. Dat geldt niet voor opgehaalde gelden die per balansdatum (bij de rekening) nog niet zijn besteed door onder andere het uitstellen van investeringen (lagere kapitaallasten dan begroot). Dit bedrag moet immers in de voorziening voor riolering ex artikel 44, lid 2 BBV worden opgenomen. De egalisatiereserve is bedoeld voor de budgettaire afwijkingen in de exploitatiekosten en jaarlijks onderhoud van de riolering (een andere optie is om dit in het gerealiseerde resultaat van de jaarrekening op te nemen). In 2023 zit er een bedrag van € 38.477,- in deze reserve.

Bedragen in €				
Egalisatiereserve riool	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	38.477	38.477	38.477	38.477
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	38.477	38.477	38.477	38.477

Reserve uitvoering verkeersplan

Deze reserve wordt ingezet voor de realisering van voorstellen die opgenomen worden in verkeerscirculatieplannen, verkeersveiligheidsplannen en verkeersonveilige situaties Schoolomgeving. De stand per 1 januari 2023 is € 12.247,-.

Bedragen in €				
Reserve uitvoering verkeersplan	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	12.247	12.247	12.247	12.247
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	12.247	12.247	12.247	12.247

Reserves ter dekking kapitaallasten

Reserve onderwijshuisvesting

Om te voorkomen dat de algemene reserve wordt belast met fluctuaties in uitgaven voor onderwijs, is een 'bestemmingsreserve onderwijshuisvesting' gevormd, waarin structureel stortingen worden gedaan ten laste van het product onderwijshuisvesting. De toevoeging in 2023 op basis van IHP bedraagt € 142.820,-. Daarnaast wordt er € 50.000,- onttrokken uit deze reserve voor de huur tijdelijke huisvesting Prinsenhof.

Bedragen in €				
Reserve onderwijshuisvesting	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	4.656.393	4.749.213	4.889.000	5.076.615
<i>De onttrekking aan deze reserve betreft:</i>				
Huur tijdelijke huisvesting Prinsenhof	50.000	50.000	50.000	50.000
<i>De toevoeging aan deze reserve betreft:</i>				
Integraal Huisvestingsprogramma (IHP)	142.820	189.787	237.615	212.090
Stand per reserve per 31 december	4.749.213	4.889.000	5.076.615	5.238.705

Reserve peuters: GOA en huisvesting

Deze reserve is bestemd met als doel het nader te ontwikkelen Gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid op basis van de nieuwe wetgeving en de verplaatsing van een groep van peuterspeelzaal Pippeloentje bij oplevering van het nieuwe te bouwen multifunctioneel gebouw in Boechorst. Inmiddels zijn de kapitaallasten opgenomen binnen de lopende begroting en kan deze reserve opgeheven worden.

Reserve kapitaallasten sportaccommodatie Duinwetering

Deze reserve is bestemd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de sporthal.

Bedragen in €				
Reserve kapitaallasten sportaccommodatie Duinwetering	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	7.927.109	7.686.894	7.446.679	7.206.464
<i>De onttrekking aan deze reserve betreft:</i>				
Afschrijving sporthal	240.215	240.215	240.215	240.215
Stand per reserve per 31 december	7.686.894	7.446.679	7.206.464	6.966.249

Reserve kapitaallasten zwembad Binnensee

Deze reserve is bestemd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van het zwembad.

Bedragen in €				
Reserve kapitaallasten zwembad Binnensee	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	8.481.507	8.216.460	7.951.413	7.686.366
<i>De onttrekking aan deze reserve betreft:</i>				
Afschrijving zwembad	265.047	265.047	265.047	265.047
Stand per reserve per 31 december	8.216.460	7.951.413	7.686.366	7.421.319

Reserve kapitaallasten SJC/Poppodium

Deze reserve is bestemd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de complex SJC en Poppodium. In 2022 is een bedrag van € 176.486,- in deze reserve gestort in verband met inflatie. Definitieve besluitvorming hierover zal plaatsvinden in de Najaarsnota 2022.

Bedragen in €				
Reserve kapitaallasten SJC/ Poppodium	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	13.696.083	13.297.521	12.898.959	12.500.397
<i>De onttrekking aan deze reserve betreft:</i>				
Afschrijving SJC/Poppodium	398.562	398.562	398.562	398.562
Stand per reserve per 31 december	13.297.521	12.898.959	12.500.397	12.101.835

Reserve nieuwe investeringen

Deze reserve is gevormd om kapitaallasten van toekomstige investeringsambities te dekken. In 2022 is een bedrag van € 17.022,- in deze reserve gestort in verband met inflatie. Definitieve besluitvorming hierover zal plaatsvinden in de Najaarsnota 2022. De stand per 1 januari 2023 is € 5.993.382,-.

Reserve nieuwe investeringen	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	5.993.382	5.450.097	4.906.812	4.683.440
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Kapitaallasten Kustsurfvereniging Noordwijk (KSN)	16.970	16.970	16.970	16.970
Kapitaallasten parkeerterrein Nicolaas Barnhoornweg	20.459	20.459	20.459	20.459
Kapitaallasten uitstraling winkelstraten en KW boulevard	10.917	10.917	10.917	10.917
Kapitaallasten herinrichting Jeroensplein	11.326	11.326	11.326	11.326
Kapitaallasten verlengde Beeklaan (groen)	48.009	48.009	48.009	48.009
Kapitaallasten reconstructie verlengde Beekln (verhardingen)	20.811	20.811	20.811	20.811
Kapitaallasten verplaatsen weekmarkt Kloosterplein	16.588	16.588	16.588	16.588
Kapitaallasten facilitaire voorzieningen	62.798	62.798	62.798	62.798
Kapitaallasten tijdelijke huisvesting gem. organisatie 2020	9.224	9.224	9.224	
Kapitaallasten tijdelijke huisvesting	319.913	319.913		
Kapitaallasten parkeerplaatsen Noordwijk aan Zee	6.270	6.270	6.270	6.270
Stand per reserve per 31 december	5.450.097	4.906.812	4.683.440	4.469.292

Reserve kapitaallasten activa Noordwijkerhout

Deze reserve kan worden opgeheven.

Reserve kapitaallasten sportpark De Boekhorst

Per 1 januari 2022 is er aparte reserves gevormd voor sportpark De Boekhorst. De onttrekkingen stonden voorheen in de reserve kapitaallasten activa Noordwijkerhout maar sinds 2022 in deze reserve

Bedragen in €				
Reserve kapitaallasten sportpark De Boekhorst	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	15.421.029	14.696.820	13.972.611	13.402.097
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Voorbereiding Boekhorst	153.695	153.695		
Kapitaallasten sportpark De Boekhorst	570.514	570.514	570.514	570.514
Stand per reserve per 31 december	14.696.820	13.972.611	13.402.097	12.831.583

Reserve kapitaallasten De Duinpan

Om de lasten beter te kunnen monitoren is er een aparte reserve gevormd voor De Duinpan. De onttrekkingen stonden voorheen in de reserve kapitaallasten activa Noordwijkerhout maar sinds 2022 in deze reserve.

Bedragen in €				
Reserve kapitaallasten De Duinpan	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	1.242.784	1.198.682	1.154.580	1.110.478
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Kapitaallasten De Duinpan	44.102	44.102	44.102	44.102
Stand per reserve per 31 december	1.198.682	1.154.580	1.110.478	1.066.376

Reserve kapitaallasten tijdelijke multifunctionele hal

Deze reserve is door middel van een raadsbesluit in 2021 gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de tijdelijke multifunctionele hal. In 2022 is een bedrag van € 51.630,- in deze reserve gestort in verband met inflatie. Definitieve besluitvorming hierover zal plaatsvinden in de Najaarsnota 2022. De afschrijvingstermijn is 5 jaar.

Bedragen in €				
Reserve kapitaallasten tijdelijke multifunctionele hal	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	1.646.222	1.237.407	828.592	419.777
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Kapitaallasten tijdelijke multifunctionele hal	408.815	408.815	408.815	408.815
Stand per reserve per 31 december	1.237.407	828.592	419.777	10.962

Reserve Oosterduinse Meer

De provincie heeft in 2021 een eenmalige beheervergoeding aan de gemeente ter beschikking gesteld ter hoogte van € 555.667,- gebaseerd op de normkosten voor recreatiegebieden in Zuid-Holland. Het bedrag wordt ontvangen voor de komende 10 jaar.

Bedragen in €				
Reserve Oosterduinse Meer	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	558.667	558.667	558.667	558.667
<i>Geen onttrekkingen of toevoegingen in deze reserve.</i>				
Stand per reserve per 31 december	558.667	558.667	558.667	558.667

Reserve kapitaallasten De Schelft

Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de multifunctionele hal met basaal zwembad. De ontvangen verzekeringsgelden 2021 voor de afgebrande Schelft van € 4.889.249,- zijn gestort in deze reserve en in 2022 is een bedrag van € 6,5 miljoen gestort ten laste van zes andere reserves. Tenslotte is in 2022 een bedrag van € 653.199,- in deze reserve gestort in verband met inflatie. Definitieve besluitvorming hierover zal plaatsvinden in de Najaarsnota 2022. Voor de extra benodigde gelden voor de bouw van een multifunctionele hal met basaal zwembad wordt een separaat voorstel ingediend.

Bedragen in €				
Reserve kapitaallasten De Schelft	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	12.042.448	12.042.448	12.042.448	7.542.448
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Uitname verzekeringsgeld De Schelft			4.500.000	
Stand per reserve per 31 december	12.042.448	12.042.448	7.542.448	7.542.448

Reserve kapitaallasten nieuwe raadzaal

In de raadsvergadering van 13 juli 2021 is het raadsvoorstel Nieuwe raadzaal 2021 behandeld. Conform het voorstel heeft de gemeenteraad gekozen om het college te vragen het scenario van een nieuwe raadzaal in de binnentuin van het gemeentehuis in Noordwijk verder uit te werken (variantenstudie centrale huisvesting). In de begroting 2022 zijn hiervoor de benodigde middelen gereserveerd van totaal € 1.907.750,-. In 2022 is een bedrag van € 99.203,- in deze reserve gestort in verband met inflatie. Definitieve besluitvorming hierover zal plaatsvinden in de Najaarsnota 2022. In 2023 worden de eerste kapitaallasten ad € 50.174,- uit deze reserve gedekt.

Bedragen in €				
Reserve kapitaallasten nieuwe raadzaal	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	2.006.953	1.956.779	1.906.605	1.856.431
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Kapitaallasten nieuwe raadzaal	50.174	50.174	50.174	50.174
Stand per reserve per 31 december	1.956.779	1.906.605	1.856.431	1.806.257

Beheerreserves

Egalisatiereserve groen

Het doel van deze reserve is om de jaarlijkse begroting niet onevenredig te belasten met grote schommelingen van de onderhoudskosten. Overschotten binnen het product groen in de begroting zullen worden gestort in deze reserve. Het saldo van de reserve is nihil. Bij de actualisatie van het nieuw geharmoniseerd groenbeheerplan zal gedefinieerd worden hoe om te gaan met deze reserve.

Egalisatiereserve verhardingen

Om fluctuaties over een reeks van begrotingsjaren op te kunnen vangen wordt er gebruik gemaakt van een egalisatiereserve verhardingen. Voorheen werd deze alleen voor het kapitaalgoed wegen gebruikt. Met de vaststelling van het beleidsplan Civiele Kunstwerken 2021-2024 op 28 september 2021 heeft de gemeenteraad besloten om deze reserve ook voor civiele kunstwerken -een brug is een onderdeel van de weg- te gaan inzetten. De onderhoudskosten van bruggen kunnen net als van wegen namelijk sterk fluctueren afhankelijk van gebruiks- en weersinvloeden (zoals veranderende verkeersbelasting, vorst, strooizout). De stand van deze reserve is op 01-01-23 € 843.849,-.

Egalisatiereserve onderhoud gymlokalen

Het doel van deze reserve is om de jaarlijkse begrotingen niet onevenredig te belasten met grote schommelingen van de onderhoudskosten. De stand van deze reserve op 01-01-23 is € 522.454,-.

Egalisatiereserve onderhoud overige gebouwen

Het doel van deze reserve is om de jaarlijkse begrotingen niet onevenredig te belasten met grote schommelingen van de onderhoudskosten. De stand van deze reserve op 01-01-23 is € 2.262.801,-.

Egalisatiereserve onderhoud interne gebouwen

Het doel van deze reserve is om de jaarlijkse begrotingen niet onevenredig te belasten met grote schommelingen van de onderhoudskosten. De stand van deze reserve op 01-01-23 is € 1.172.512,-.

Reserve overdracht N451

Deze reserve is gevormd vanuit een incidentele bijdrage van de provincie met als doel het herstellen van de tunnelbak in de Achterweg. De stand van deze reserve op 01-01-23 is € 480.165,-.

Reserve beheer en onderhoud Noordwijkerduin

Bij het raadsbesluit van 1 februari 2012 is besloten om een reserve beheer en onderhoud Noordwijkerduin in te stellen met als doel; de ongedekte beheerskosten te dekken. Met deze reserve zijn de kosten voor een groot deel gedekt voor een periode van 10 jaar. Na 10 jaar is inzichtelijk te maken wat de kosten definitief zullen zijn. De stand van deze reserve op 1 januari 2023 is € 481.361,-.

Reserve openbare verlichting

De vervangingen en het beheer en onderhoud van openbare verlichting kunnen de komende vier jaar binnen de bestaande budgetten uitgevoerd worden. Dit blijkt uit het door de gemeenteraad op 16 maart 2021 vastgestelde beleids- en beheerplan Openbare Verlichting 2021-2025. De fluctuaties in de kosten over de begrotingsjaren kunnen via de Egalisatiereserve openbare verlichting opgevangen worden (de begrote stand van deze reserve op 01-01-2023 is € 853.726,-).

Om de openbare verlichting ook op lange termijn goed te kunnen laten functioneren zodat mensen op een veilige manier gebruik kunnen blijven maken van de openbare ruimte, moet rekening worden gehouden met jaarlijkse vervangingsinvesteringen. Hierdoor zal in de toekomst een jaarlijkse cumulatie van kapitaallasten gaan optreden waardoor uiteindelijk een hoger budget voor openbare verlichting nodig zal zijn. Ook zien we dat de kosten van het vervangen van drivers op termijn gaan toenemen. Dat komt omdat drivers onderdeel zijn van ledverlichting, die de standaard is bij het vervangen van bestaande conventionele verlichting. De komende jaren zal ook voor de lange termijn een vervangingsplan voor openbare verlichting opgesteld gaan worden, waarbij dan ook wordt bekeken hoe het huidige saldo van de Reserve openbare verlichting bestemd kan gaan worden.

Egalisatiereserve baggeren

Het baggeren van de watergangen wordt uitgevoerd om een goede opslag, afvoer van water, waterkwaliteit, uitstraling en gebruik te borgen. Het strategische en operationele beheer van de watergangen is in het door college van burgemeester en wethouders op 8 juni 2021 vastgestelde beheerplan onderhoud watergangen 2020-2030 beschreven. De gemeenteraad is met een brief (ID 2238) op 10 juni 2021 hierover door het college geïnformeerd.

De uitgaven fluctueren per jaar waardoor jaarlijks het overschot of tekort voor de baggerwerkzaamheden wordt gestort respectievelijk onttrokken aan de reserve baggeren. De reserve is met een stand op 01-01-23 van € 829.133,- toereikend om de fluctuaties op te vangen.

Reserveprojecten Gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek

Het doel van deze reserve is om de schommelingen in de onderhoudskosten en de bijdrage ten behoeve van projecten uit het gebiedsprogramma op te vangen. De stand van deze reserve op 01-01-23 is € 163.371,-.

Overige reserves

Reserve winst uit grondbedrijf

Het doel van de reserve winst uit grondbedrijf is het dekken van mogelijke exploitatieverliezen uit grondexploitaties. De reserve wordt gevoed uit positieve grondexploitaties en aangewend ter dekking van het verlies bij afsluiting van een complex. Daarnaast zijn de verwachte winsten vanuit de complexen wel meegenomen in het overzicht reserves en voorzieningen, maar niet meegenomen in de exploitatie.

Bedragen in €				
Reserve winst uit grondbedrijf	2023	2024	2025	2026
Stand per reserve per 1 januari	7.575.295	9.371.116	10.528.142	10.272.543
<i>De onttrekkingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Vennootschapsbelasting	30.000	46.000		
Uren Grondbedrijf	361.010	374.368	388.219	402.584
Overhead over uren	196.750	153.491	106.760	56.362
Rente Gronden (min Wilhelminastraat)/rente voormalige NIEGG's	131.900	150.837	176.527	188.247
Bijdrage Regionaal Investeringsfond (RIF)	637.278	637.278		
<i>De toevoegingen aan deze reserve betreffen:</i>				
Tussentijdse winstneming Space Business Park	1.490.000	1.810.000	221.455	
Boek Grondbedrijf 1.25 Bronsgeest	250.000	460.000	194.452	
Boek Grondbedrijf 1.61 Duineveld (vm Centraal Park 1e fase)	921.962			
Boek Grondbedrijf 1.14 van der Mortelstraat	92.972			
Afboeken voorbereidingskosten voormalige nieggs	126.825			
Anterieure overeenkomst BAVO-RIF	271.000	249.000		
Stand per reserve per 31 december	9.371.116	10.528.142	10.272.543	9.625.350

Voorzieningen

Totaaloverzicht van de voorzieningen

Bedragen x € Voorzieningen	Begroting				
	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027
Voorziening afvalinzameling en -verwerking	454.309	644.832	84.554	8.179	7.354
Voorziening riolering	9.421.086	9.744.291	10.114.424	10.560.793	11.087.860
Voorziening pensioenen wethouders	6.180.906	6.160.906	6.140.906	6.120.906	6.100.906
Voorziening dubieuze debiteuren	234.878	234.878	234.878	234.878	234.878
Voorzienbare verliezen Grondbedrijf	7.975.402	7.645.000	0	0	0
Voorziening begraafplaats	54.404	25.452	0	0	0
Voorziening verlofsparen	0	80.000	160.000	240.000	320.000
Totaal voorzieningen	24.320.985	24.535.359	16.734.763	17.164.757	17.750.998

Toelichting op staat van voorzieningen

Voorziening afvalinzameling en -verwerking

Het doel van deze voorziening is om de middelen beschikbaar te hebben om grote schommelingen of tariefstijgingen van de afvalstoffenheffingen te voorkomen. In 2023 wordt er in de voorziening een bedrag toegevoegd van € 183.766,-.

Voorziening riolering

De financiering van de aanleg, het beheer, het onderhoud, de vervanging en de verbetering van riolering dienen als middel om te voldoen aan de gemeentelijke zorgplicht tot inzameling en transport van afvalwater. Het uitgangspunt bij de tariefstelling van de rioolheffing is om de geraamde lasten waarvoor de heffing wordt geheven volledig te dekken uit de geraamde baten van de heffing (100% kostendekkendheid). Aanvankelijk zijn de jaarlijkse lasten van riolering hoger dan de opbrengsten uit de rioolheffing, maar is dat in latere jaren omgekeerd het geval wanneer de rioolheffing geleidelijk is gestegen. Derhalve wordt in 2023 een bedrag van € 1.355.241,- onttrokken aan de voorziening riolering. In het riooltarief worden ook spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen meegenomen. Voor 2023 wordt hiervoor een bedrag van € 1.678.445,- in de voorziening gestort.

Voorziening pensioenen wethouders

De voorziening is getroffen voor de mogelijk toekomstige pensioenen en/of waardeoverdrachten van de voormalige wethouders. Op basis van de actuariële waarde berekening wordt in 2023 een bedrag van € 140.000,- aan de voorziening toegevoegd. Daarnaast wordt er een bedrag aan de voorziening onttrokken van € 160.000,- voor pensioenpremies.

Voorziening dubieuze debiteuren

Deze voorziening is bedoeld ter bekostiging van eventueel af te boeken debiteuren. Vooralsnog zijn er nog geen debiteuren oninbaar verklaard.

Voorzienbare verliezen Grondbedrijf

Deze voorziening is getroffen op basis van het BBV. Als gevolg hiervan zijn bij de voorgaande jaarrekeningen enkele bedragen gestort in deze voorzieningen voor voorzienbare verliezen grondbedrijf. In 2023 wordt € 333.402,- onttrokken in verband met Leefbaarheidsimpuls De Zilk.

Voorziening begraafplaats

Deze voorziening is bestemd voor de dekking van kosten van het ruimen van graven op de algemene begraafplaats, het plegen van groot onderhoud en toekomstige uitbreiding. Ten einde de tarieven zo veel mogelijk te stabiliseren is deze voorziening ingesteld. Voor 2023 wordt er € 28.985,- onttrokken in het kader van de kostendekkendheid van de tarieven begraafplaats.

Voorziening verlofsparen

Deze voorziening is getroffen op basis van het BBV. Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden. Inschatting is dat bij een storting van jaarlijks € 80.000,- de voorziening voldoende toereikend is om aan toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

3.8 Overzicht incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Omschrijving (bedragen in €)	2023	2024	2025	2026	S/I
Toevoegingen					
Programma 1					
Jaarlijkse toevoeging aan ICT instandhoudingsreserve	895.000	905.000	915.000	925.000	Incidenteel
Anterieure overeenkomst BAVO- RIF	271.000	249.000			Incidenteel
Afhandeling transactie GOM	126.825				Incidenteel
Programma 2					
Jaarlijkse toevoeging aan reserve strandveiligheid	39.000	40.000	41.000	42.000	Incidenteel
Programma 5					
IHP Noordwijk	142.820	189.787	237.615	212.090	Incidenteel
Programma 6					
Huur inkomsten Zwembad Binnensee	36.759	37.494	38.244	39.009	Incidenteel
Jaarlijkse toevoeging exploitatie zwembad Binnensee	60.000	66.000	72.000	78.000	Incidenteel
Jaarlijkse toevoeging onderhoud de Muze	56.700	56.700	56.700	56.700	Incidenteel
Jaarlijkse toevoeging kapitaallasten Sporthal Duinwetering	61.500	66.000	70.500	75.000	Incidenteel
Jaarlijkse toevoeging kapitaallasten zwembad	133.022	147.022	161.022	175.022	Incidenteel
Jaarlijkse toevoeging kapitaallasten Sint Jeroen Club (SJC)	70.000	80.000	90.000	100.000	Incidenteel
Extra jaarlijkse toevoeging kapitaallasten Sint Jeroen Club (SJC)	75.000	75.000	75.000	75.000	Incidenteel
Programma 9					
Boek Grondbedrijf 1.14 Vd Mortelstraat	92.972				Incidenteel
Boek Grondbedrijf 1.23 TWN Space Business Park	1.490.000	1.810.000	221.455		Incidenteel
Boek Grondbedrijf 1.25 TWN Bronsgeest	250.000	460.000	194.452		Incidenteel
Boek Grondbedrijf 1.61 Duineveld (vm Centraal Park 1e fase)	921.962				Incidenteel
Totaal toevoegingen reserves	4.722.560	4.182.003	2.172.988	1.777.821	

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	S/I
Onttrekkingen					
Programma 1					
Personeelskosten 2023-2026	503.050	260.000			Incidenteel
Kapitaallasten facilitaire voorzieningen gemeente Noordwijk	62.798	62.798	62.798	62.798	Structureel
Kapitaallasten huisvesting gemeentelijke organisatie 2019	319.913	319.913			Structureel
Kapitaallasten huisvesting gemeentelijke organisatie 2020	9.224	9.224	9.224		Structureel
Uren grondbedrijf (product 249)	361.010	374.368	388.219	402.584	Incidenteel
Overhead uren grondbedrijf (product 249)	196.750	153.491	106.760	56.362	Incidenteel
Rente Gronden staat C min Wilhelminastr (product 249)	131.900	150.837	176.527	188.247	Incidenteel
Bijdrage Regionaal InvesteringsFonds (RIF)	637.278	637.278			Incidenteel
Uitname voor regulier investeringsplan conform ICT instandhoudingsplan	125.000	125.000	125.000		Incidenteel
Kapitaallasten Automatisering	594.869	546.685	474.379	257.068	Structureel
Kapitaallasten Informatisering	531.566	428.365	293.043	248.307	Structureel
Kapitaallasten Investeringsplan ICT		177.983	405.917	703.745	Structureel
Kapitaallasten De Duinpan	44.102	44.102	44.102	44.102	Structureel
Talentenprogramma 2022-2023	500.000				Incidenteel
Kapitaallasten Nieuwe Raadzaal	50.174	50.174	50.174	50.174	Structureel
B2023-2026 nieuw beleid-visie vastgoed	50.000				Incidenteel
B2023-2026 formatie KCC medewerker	77.000	77.000			Incidenteel
B2023-2026 formatie bestuursondersteuner wethouders	100.000	100.000			Incidenteel
B2023-2026 formatie inhuur nieuwe werkplek	100.000				Incidenteel

omschrijving (bedragen in €)	2023	2024	2025	2026	S/I
Onttrekkingen					
Programma 2					
Bijdragen aan investeringen Noordwijkse Reddingsbrigade (NRB)	59.894	26.507	35.658	105.116	Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-flexibel cameratoezicht	10.000				Incidenteel
B2023-2026 formatie BOA's	122.000	122.000	122.000		Incidenteel
Programma 3					
Kapitaallasten parkeerterrein Nicolaas Barnhoornweg	20.459	20.459	20.459	20.459	Structureel
Kapitaallasten herinrichting Jeroensplein	11.326	11.326	11.326	11.326	Structureel
Kapitaallasten reconstructie Verlengde Beeklaan (verhardingen)	48.009	48.009	48.009	48.009	Structureel
Kapitaallasten parkeerplaatsen Noordwijk aan zee	6.270	6.270	6.270	6.270	Structureel
B2023-2026 nieuw beleid-mobiliteitsplan	25.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-alzijdige aansluiting N206	25.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-ontsluiting Boechorst	15.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-onderzoek nachtbus		60.000			Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-campingpendel	15.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-onderzoek parkeren arbeidsmigranten	25.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-verkeersonderzoek Nw Binnen	25.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-herinrichting Langevelderweg	25.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-kruising Duinweg/Zeeweg			25.000		Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-Noordelijke Duin- en Bollenstreek	25.000				Incidenteel
Programma 4					
Kapitaallasten verplaatsen weekmarkt	16.588	16.588	16.588	16.588	Structureel
Kapitaallasten winkelstraten en Koningin Wilhelmina Boulevard	10.917	10.917	10.917	10.917	Structureel
Retail- Horecavisie	361.400				Incidenteel
Stichting Bloemencorso Bollenstreek		36.092			Incidenteel
Kwartiermaker uitvoeringsagenda D&B streek	50.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-toeristische ontsluiting	25.000	25.000			Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-evenementenbeleid	25.000				Incidenteel
Programma 5					
Huur tijdelijke huisvesting Prinsenhof	50.000	50.000	50.000	50.000	Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid-inhuur voorschoolse voorziening	7.500				Incidenteel
Programma 6					
Exploitatie en onderhoud zwembad	278.145	409.386	251.603	287.122	Incidenteel
Jongeren op gezond gewicht 2020-2023	32.150				Incidenteel
Kapitaallasten sporthal Duinwetering	240.215	240.215	240.215	240.215	Structureel
Kapitaallasten zwembad BinnenZee	265.047	265.047	265.047	265.047	Structureel
Kapitaallasten Sint Jeroens Club (SJC)	398.562	398.562	398.562	398.562	Structureel
Kapitaallasten accommodatie Kustsurfvereniging Noordwijk (KSN)	16.970	16.970	16.970	16.970	Structureel
Kapitaallasten voorbereiding sportpark De Boekhorst	153.695	153.695			Structureel
Kapitaallasten sportpark De Boekhorst (gebouw, velden, etc.)	570.514	570.514	570.514	570.514	Structureel
Jaarlijkse exploitatielasten tijdelijke multifunctionele hal De Schelft	21.000	21.000	21.000	21.000	Incidenteel
Jaarlijkse rentelasten multifunctionele hal (t/m 2026)	19.932	19.932	19.932	19.932	Structureel
Kapitaallasten tijdelijke multifunctionele hal De Schelft	408.815	408.815	408.815	408.815	Structureel
Bijdrage uit reserve De Schelft (verzekeringsgeld)			4.500.000		Incidenteel
Programma 7					
Project integrale toegang	200.000				Incidenteel
Maatschappelijk programma 2022-2025	107.000				Incidenteel
Gelijke kansen voor kinderen	30.000	30.000			Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid Sociale Kaart	15.000	15.000			Incidenteel
B2023-2026 formatie Voor Ieder1	41.000				Incidenteel
B2023-2026 formatie Wet Inburgering beleidsadviseur	19.000				Incidenteel
B2023-2026 formatie Beleidsadviseur WGS	19.000				Incidenteel
B2023-2026 formatie projectleider maatschappelijke vraagstukken	100.000	100.000			Incidenteel
Programma 8					
Handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied/ODWH	177.498				Incidenteel
Kapitaallasten Verlengde Beeklaan (groen)	20.812	20.812	20.812	20.812	Structureel
Beheerplan oevers: kosten van inspectie en planvorming			37.500		Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid plan klimaatadaptieve leefomgeving	25.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid pilot duurzaamheidsadvies	40.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid projectleider energietransitie	25.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid afnamebod warmte-aanbieders	25.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid plannen transitievisie warmte	100.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid capaciteit elektriciteitsnetwerk	50.000	50.000			Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid uitvoeringsplan vergroening	50.000				Incidenteel
B2023-2026 formatie regelanalist dienstverlening Omgevingswet	88.000	88.000			Incidenteel
Programma 9					
Handhaving huisvestingsregelgeving	175.000	175.000			Incidenteel
Vennootschapsbelasting	30.000	46.000			Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid actualisatie woningbouwprogramma	40.000				Incidenteel
B2023-2026 nieuw beleid projectleider internationale werkers	25.000				Incidenteel
Totaal onttrekkingen reserves	9.206.352	6.979.334	9.233.340	4.531.061	

3.9 Overzicht overhead

De overhead wordt centraal begroot en verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen. De geraamde kosten van de overhead komen voor het begrotingsjaar 2023 uit op een bedrag van € 18.854.925,-.

Het percentage overhead wordt conform de Financiële Verordening Noordwijk 2021 artikel 14 eens in de vier jaar berekend. Voor 2021 kwam dit percentage uit op 14% en dit percentage wordt ook voor het komende begrotingsjaar gehanteerd voor de kostentoerekening en het bepalen van de tarieven. De berekening van dit percentage overhead is als volgt: de totale kosten overhead / totale omzet begroting exclusief reserves.

Er wordt één uitzondering gemaakt op het centraal begroten van overhead. Er wordt overhead toegerekend aan de grondexploitaties, waarbij de opslag van overhead op het (directe) uurtarief 68% was in voorgaande jaren. Deze uitzondering is opgenomen in artikel 14.6 van de financiële verordening. Door de verwachte terugloop van het aantal ruimtelijke projecten de komende jaren en hiermee ook met het aantal toe te rekenen uren is in de berekening van de toerekening van overhead aan het grondbedrijf rekening gehouden met een stapsgewijze terugloop van 13,5% per jaar. Om het uiteindelijke toe te rekenen overheadpercentage ook op 14% uit te laten komen. Voor 2023 wordt een bedrag van € 456.521,- (54,5 % over de toe te rekenen uren grondbedrijf) toegerekend aan de grondexploitaties voor het begrotingsjaar.

Voor het bepalen van de kostendekkende tarieven van de heffingen en leges (afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) worden overheadkosten extracomptabel toegerekend. Dat gebeurt op basis van een opslagpercentage (14 %) over de kosten van het betreffende taakveld.

De indeling van de overhead is gebaseerd op de definitie uit Vensters voor bedrijfsvoering en omvat PIJOFACH-kosten: Personeel, Informatievoorziening, Juridisch, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting. In de toelichting in het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV en in de BBV-notitie Overhead wordt nader toegelicht welke kosten hier precies onder vallen.

3.10 Investerings

Investerings hebben als kenmerk dat zij duurzaam zijn. Een investering gaat meerdere jaren mee. Op het moment dat een investering plaatsvindt (aanschaf, bouw) worden uitgaven gedaan. Deze uitgaven leiden echter niet direct tot lasten in de exploitatiebegroting. Op de investering wordt afgeschreven. Toerekening van de kapitaallasten (rente en afschrijving) aan de exploitatie vindt voor de eerste maal plaats in het jaar, nadat de investering is opgeleverd.

Investeringsplan

Het Investeringsplan 2023–2026 is opgesteld vanuit de investeringsplanning voor de periode 2022–2025 met daaraan toegevoegd de jaarschijf 2026. De jaarschijf 2026 is gevuld met nieuwe plannen. Ook in de jaren 2023 tot en met 2025 zijn nieuwe investeringen toegevoegd en investeringen in tijd verschoven.

Bedragen x €				
Investerings per programma	2023	2024	2025	2026
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning				
Instandhouding Automatisering 2023 3 jaar	84.000	132.000	535.000	89.000
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>	<i>-84.000</i>	<i>-132.000</i>	<i>-535.000</i>	<i>-89.000</i>
Instandhouding Automatisering 2023 4 jaar	0	0	0	115.000
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-115.000</i>
Instandhouding Automatisering 2023 5 jaar	531.000	182.000	280.000	89.000
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>	<i>-531.000</i>	<i>-182.000</i>	<i>-280.000</i>	<i>-89.000</i>
Instandhouding Automatisering 2023 15 jaar	0	0	56.000	0
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-56.000</i>	<i>0</i>
Instandhouding Informatisering 2023 1/2 jaar	3.000	19.000	3.000	19.000
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>	<i>-3.000</i>	<i>-19.000</i>	<i>-3.000</i>	<i>-19.000</i>
Instandhouding Informatisering 2023 3 jaar	46.000	22.000	16.000	49.000
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>	<i>-46.000</i>	<i>-22.000</i>	<i>-16.000</i>	<i>-49.000</i>
Instandhouding Informatisering 2023 4 jaar	63.000	82.000	84.000	800.000
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>	<i>-63.000</i>	<i>-82.000</i>	<i>-84.000</i>	<i>-800.000</i>
Instandhouding Informatisering 2023 5 jaar	56.000	551.000	95.000	12.000
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>	<i>-56.000</i>	<i>-551.000</i>	<i>-95.000</i>	<i>-12.000</i>
Instandhouding Informatisering 2023 7 jaar	0	0	101.000	0
<i>Dekking uit reserve ICT-instandhouding</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-101.000</i>	<i>0</i>
Subtotaal	783.000	988.000	1.170.000	1.173.000
<i>Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden</i>	<i>-783.000</i>	<i>-988.000</i>	<i>-1.170.000</i>	<i>-1.173.000</i>
Programma 2 Veiligheid				
Cameratoezicht op openbare plaatsen	11.000	0	0	0
Subtotaal	11.000	0	0	0

Bedragen x €				
Investerings per programma	2023	2024	2025	2026
Programma 3 Verkeer en Parkeren				
Parkeerautomaten	391.000	0	0	0
Reconstructie Duinweg*	0	2.745.000	0	0
Wijkrenovatie Zeeburg	1.881.000	2.328.000	0	0
Bestratingsmaterialen cfm Uvor	339.000	346.000	353.000	360.000
Vervanging van oeverconstructies	161.000	253.000	163.000	200.000
Beschoeiing oevers	75.000		50.000	74.000
Vervanging van de oeverconstructie langs de Leidsevaart*	1.236.000	439.000	0	0
Lichtbeleid (kernen Noordwijk/Noordwijkerhout)	444.000	412.000	469.000	432.000
Vervanging wegen elementen cfm beleidsplan	0	0	373.000	381.000
Vervanging wegen asfalt cfm beleidsplan	0	0	155.000	159.000
Vervanging betonnen kades en bruggen	0	264.000	0	0
Vervanging bruggen (kleine constructies/hout)	0	71.000	87.000	0
Parallel Boulevard (fase 4)*	0	549.000	0	0
Subtotaal	4.527.000	7.407.000	1.650.000	1.606.000
<i>Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Programma 4 Economie				
Afvalbakken langs strand	0	27.000	0	
Renovatie strandafritten (vervangen stelconplaten, verlichting, afrastering paaltjes)	188.000	55.000	0	
Subtotaal	188.000	82.000	0	0
<i>Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Programma 5 Onderwijs				
IHP, Noordwijkse School*	2.372.000	4.714.000		
<i>Dekking uit reserve onderwijshuisvesting</i>	<i>-2.372.000</i>	<i>-4.714.000</i>		
IHP, Uitvalrij 2*	269.000			
<i>Dekking uit reserve onderwijshuisvesting</i>	<i>-269.000</i>			
IHP, Schapendel*	54.000	1.043.000		
<i>Dekking uit reserve onderwijshuisvesting</i>	<i>-54.000</i>	<i>-1.043.000</i>		
IHP, Het Duin*		55.000	2.004.000	
<i>Dekking uit reserve onderwijshuisvesting</i>		<i>-55.000</i>	<i>-2.004.000</i>	
IHP, Duinpieper*	54.000	837.000		
<i>Dekking uit reserve onderwijshuisvesting</i>	<i>-54.000</i>	<i>-837.000</i>		
IHP, Bronckhorst*		55.000	56.000	1.988.000
<i>Dekking uit reserve onderwijshuisvesting</i>		<i>-55.000</i>	<i>-56.000</i>	<i>-1.988.000</i>
Subtotaal	2.749.000	6.704.000	2.060.000	1.988.000
<i>Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden</i>	<i>-2.749.000</i>	<i>-6.704.000</i>	<i>-2.060.000</i>	<i>-1.988.000</i>
Programma 6 Sport en Cultuur				
Sportpark Duinwetering, zorgplicht kunstgrasvelden	80.000			
Sportpark Duinwetering, Veld 1 topplaagrenovatie		516.000		
Sportpark Duinwetering, natuurgrasveld 4/5 renovatie	250.000			
Sportpark Van Nispen, veld 2 topplaagrenovatie			426.000	
Sportpark Van Nispen, topplaagrenovatie halve veld 3			213.000	
Sportpark Nieuwe Zeeweg, nat.grasveld ren.Korfbal	0	55.000	0	0
Duurzaamheidsmaatregelen NW sportverenigingen	108.000	110.000	0	0
Speelvoorzieningen	591.000	253.000	471.000	355.000
Subtotaal	1.029.000	934.000	1.110.000	355.000
<i>Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Bedragen x €				
Investerings per programma	2023	2024	2025	2026
Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving				
Aanleg verhardingen rondom brandkranen	108.000	0	0	0
Aanplanting bomen	0	200.000	200.000	200.000
Afalcontainers	398.000	0	266.000	271.000
Maatregelen afvalscheiding	256.000	665.000	214.000	0
<i>Dekking uit voorziening afvalinzameling en -verwerking</i>	<i>-654.000</i>	<i>-665.000</i>	<i>-480.000</i>	<i>-271.000</i>
Verbetering riolering	2.472.500	2.690.100	1.121.000	1.430.000
<i>Dekking uit voorziening riolering</i>	<i>-2.472.500</i>	<i>-2.690.100</i>	<i>-1.121.000</i>	<i>-1.430.000</i>
Vervanging riolering	1.881.000	1.482.000	1.569.000	686.000
Renoveren rioolgemaal	161.000	165.000	168.000	172.000
Parallel Boulevard (fase 4)*		549.000		
<i>Dekking uit voorziening riolering</i>	<i>-2.042.000</i>	<i>-2.196.000</i>	<i>-1.737.000</i>	<i>-858.000</i>
Subtotaal	5.276.500	5.751.100	3.538.000	2.759.000
<i>Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden</i>	<i>-5.168.500</i>	<i>-5.551.100</i>	<i>-3.338.000</i>	<i>-2.559.000</i>

Totaal Investerings	14.563.500	21.866.100	9.528.000	7.881.000
<i>Waarvan gedekt binnen reserve/voorziening/tarieven/bijdrage van derden</i>	<i>-8.700.500</i>	<i>-13.243.100</i>	<i>-6.568.000</i>	<i>-5.720.000</i>

* Voor de investeringsbedragen genoemd in de jaarschijf 2023 van het investeringsplan wordt aan de raad voorgesteld om die beschikbaar te stellen. Voor investeringen die met een * zijn aangemerkt, zal een apart voorstel aan de raad worden voorgelegd.

Investeringsambities

Het reguliere investeringsplan is in omvang begrensd tot een jaarlijks gemiddeld kapitaallastenniveau van circa € 4,2 miljoen. De kapitaallasten van oude investeringen en van de in het investeringsplan 2023-2026 opgenomen investeringen worden binnen dit kapitaallastenniveau gedekt, welke is opgenomen in de (meerjaren)begroting.

Een aantal investeringsambities staan nog in de planning, zoals: Herinrichting Hoofdstraat, Gebiedsuitwerking Koningin Wilhelmina Boulevard en Aansluiting Beeklaan-N206. In het reguliere plan -en daarmee in de exploitatiebegroting- kan voor deze investeringsambities geen ruimte worden gevonden. In het coalitieakkoord is opgenomen dat deze collegeperiode het Wantveld niet bebouwd gaat worden, de hiermee gemoeide gelden ad. € 4,7 miljoen zijn daarom uit de investeringsambities gehaald. De ambitie, die vanaf 2021 bestaat, voor het upgraden van het Vuurtorenplein en het hiermee gemoeide bedrag van € 4,6 miljoen passen hierdoor nu wel in de ruimte die er nog beschikbaar is in de Reserve verkoop Nuon-aandelen.

In de dekking van de lasten van die investeringenambities moet op een andere manier worden voorzien. Om die reden zijn deze objecten niet opgenomen in het reguliere investeringsplan 2023-2026.

Over deze ambities/voornemens wordt de gemeenteraad in de volgende korte beschouwing geïnformeerd. Uitdrukkelijk wordt hierbij gemeld, dat vaststelling van de Programmabegroting 2023-2026 niet van invloed is op het traject van besluitvorming van de onderstaande ambities/voornemens. Deze plannen, inclusief de financierings-/dekkingsvoorstellen daarbij, worden allemaal afzonderlijk aan de gemeenteraad voorgelegd.

Financiering van deze ontwikkelingen

De huidige in de programmabegroting opgenomen investeringsambities kunnen de komende jaren vanuit de reserve nieuwe investeringen gedekt worden. Deze reserve is gevormd in 2017 vanuit verschillende reserves en tot en met 2021 werd deze nog gevoed met een storting van € 559.000,- vanuit de reserve grondbedrijf. Vanaf 2021 wordt deze reserve ook gevoed met het surplus op het benodigde gemiddelde kapitaallastenniveau.

In 2022 is op basis van herziene regels van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een bedrag van € 13,2 miljoen uit de Reserve verkoop Nuon-aandelen onttrokken en in aparte reserves Sport Jeroens Club (SJC), Duinwetering en Zwembad Binnensee gezet. Deze reserves zijn gevormd voor de dekking van de kapitaallasten van deze investeringen. Onze huidige werkwijze, waarbij we jaarlijks een oplopend bedrag terugstorten in reserves, blijft gehandhaafd. In plaats van storting in de kapitaallastenreserves zullen deze bedragen nu worden toegevoegd aan de Reserve verkoop Nuon-aandelen, waarmee de reservering van € 13,2 miljoen op termijn weer wordt gecompenseerd. Daarnaast zijn nog bedragen van € 1,25 miljoen voor de Multifunctionele hal met zwembad en € 1.817.750,- voor de multifunctionele vergaderzaal uit deze reserve onttrokken in 2022.

De huidige stand (peildatum 1 januari 2023) van de Reserve verkoop Nuon-aandelen bedraagt € 14,7 miljoen.

De totale investeringsbehoefte vanuit de Programmabegroting 2023-2026 bedraagt circa € 13,47 miljoen. De stand van de Reserve verkoop Nuon-aandelen is voldoende om deze investeringsbehoefte te dragen.

Uit deze investeringen vloeien ook weer beheerskosten voort, die in de lopende exploitatiebegrotingen van de jaren daarna worden opgenomen. Ook daarvoor is dekking nodig.

En na verloop van jaren zal het noodzakelijk blijken om groot onderhoud, dan wel vervanging van deze kapitaalwerken te begroten. Om in die middelen te kunnen voorzien wordt in de loop van de komende jaren een financieel totaalplan opgezet.

Bedragen in €	Jaar van investering				
	Totaal	2023	2024	2025	2026
Bedragen investeringsambities					
Gebiedsuitbreiding Koningin Wilhelmina Boulevard	1.145.000	1.145.000			
Hoofdstraat: herinrichting	725.000	725.000			
Aansluiting Beeklaan-N206	7.000.000	500.000	6.500.000		
Upgraden Vuurtorenplein	4.600.000			4.600.000	
Totaal bedragen investeringsambities	13.470.000	2.370.000	6.500.000	4.600.000	0

De stand van de Reserve verkoop Nuon-aandelen ziet er dan als volgt uit.

Bedragen in €	
Investeringsambities vs Ruimte Reserve verkoop Nuon aandelen	
Stand Reserve verkoop Nuon aandelen	30.113.217
Mutaties in de Begroting 2022-2025	
Mutaties conform Begroting 2022-2025	15.439.226
Stand Reserve verkoop Nuon aandelen na Begroting 2022-2025	14.673.991
Investeringsambities in de Begroting 2023-2026	
Gebiedsuitwerking Koningin Wilhelmina Boulevard	1.145.000
Herinrichting Hoofdstraat	725.000
Aansluiting Beeklaan op N206 (voorbereidingskrediet)	500.000
Aansluiting Beeklaan op N206 (investeringsbedrag)	6.500.000
Upgraden Vuurtorenplein	4.600.000
Totaal investeringsambities in de Begroting 2023-2026	13.470.000
Stand Reserve verkoop Nuon aandelen na Begroting 2023-2026	1.203.991

De uitname in 2022 van € 15.439.226,- (voor € 13 miljoen als storting in kapitaallastenreserves om te voldoen aan de BBV) wordt gecompenseerd door een jaarlijkse toevoeging aan deze reserve. De werkwijze die tot 2022 werd gehanteerd, waarbij we jaarlijks een oplopend bedrag terugstorten in reserves, blijft gehandhaafd. In plaats van storting in de kapitaallastenreserves worden deze bedragen nu toegevoegd aan de Reserve verkoop Nuon-aandelen, waarmee de reservering van € 13,2 miljoen op termijn weer wordt gecompenseerd. In 2023 bedraagt deze toevoeging € 339.000,- en loopt jaarlijks met € 28.000,- op conform het ingroeimodel van de kapitaallasten in de exploitatie.

Reeds opgenomen investeringsambities vanuit de Perspectiefnota 2023

1. Economie

Bedragen in €	Werkelijk		Begroot		
	t/m 2022	2023	2024	2025	2026
Investeringsplannen Economie					
Gebiedsuitbreiding Koningin Wilhelmina Boulevard	130.000	1.145.000			
Hoofdstraat: herinrichting		725.000			

Op het gebied van economie staan we voor de ontwikkeling en uitvoering van een aantal belangrijke projecten als:

De gebiedsuitwerking aan de Koning Wilhelmina Boulevard (Totaal € 1.275.000,- waarvan € 130.000,- tot en met 2022 en € 1.145.000,- in 2023)

Er wordt gewerkt aan plannen voor de gebiedsuitwerking. Hier is nog € 1.145.000,- voor gereserveerd.

De revitalisering van de Hoofdstraat (€ 725.000,-)

Verdere herinrichting en het voldoen aan de in de Uitwerking Visie Openbare Ruimte (UVOR) opgenomen criteria maken van de Hoofdstraat zal nog eens een financiële impuls van naar schatting € 725.000,- vergen.

2. Revitalisering

Bedragen in €	Werkelijk		Begroot		
Revitaliseringplannen	t/m 2022	2023	2024	2025	2026
Aansluiting Beeklaan-N206		500.000	6.500.000		

Aansluiting Beeklaan–N206

In het kader van het Regionaal Investeringsfonds is hiervoor een bijdrage gereserveerd. Bestuurlijke besluitvorming met betrekking tot dit project heeft nog niet plaatsgevonden. Zodra een en ander concretere vormen aanneemt zal financiële inpassing dus nog moeten plaatsvinden. Rekening dient te worden gehouden met een netto investeringsbedrag van € 7 miljoen (zeer grove indicatie). In 2023 wordt een voorbereidingskrediet verwacht van € 500.000,- en in 2024 wordt een bedrag van € 6.500,000,- verwacht. In 2023 en 2024 zal de nodige afstemming plaatsvinden met alle benodigde stakeholders en eventuele benodigde nadere onderzoeken.

3. Overige ambities

Bedragen in €	Werkelijk		Begroot		
Nieuwe investeringsambities 2022	t/m 2022	2023	2024	2025	2026
Upgraden Vuurtorenplein				4.600.000	

Upgraden Vuurtorenplein

Het upgraden van het Vuurtorenplein bestaat uit een parkeergarage en de inrichting van de openbare ruimte. Op dit moment wordt gedacht aan een Duinpark maar dit zal uiteindelijk verder uitgewerkt worden middels een participatietraject met de omgeving.

3.11 Overzicht taakvelden

Bedragen x €			
Overzicht lasten en baten per taakveld		Lasten	Baten
0. Bestuur en Dienstverlening			
0.1	Bestuur	3.746.207	
0.2	Burgerzaken	1.585.463	483.754
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	819.686	657.868
0.4	Overhead, Ondersteuning organisatie	18.854.925	
0.5	Treasury	533.302	1.365.040
0.61	Onroerend Zaakbelasting (OZB) woningen	1.647.540	11.488.237
0.62	Onroerend Zaakbelasting (OZB) niet-woningen		4.318.505
0.63	Parkeerbelasting		5.732.886
0.64	Belasting overig	26.575	223.727
0.7	Algemene uitkering gemeentefonds		70.086.326
0.8	Overige baten en lasten	2.158.889	
0.9	Vennootschapsbelasting	30.000	
0.10	Mutaties reserve (980)	4.722.560	9.206.352
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	121.691	
		34.246.838	103.562.695
1. Veiligheid			
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	4.493.587	637.723
1.2	Openbare orde en veiligheid	2.563.452	64.500
		7.057.039	702.223
2. Verkeer, Vervoer en Waterstaat			
2.1	Verkeer en wegen	8.570.014	210.573
2.2	Parkeren	1.698.858	
2.3	Recreatieve havens		
2.4	Economische havens en waterwegen		
2.5	Openbaar vervoer		
		10.268.872	210.573
3. Economische Zaken			
3.1	Economische ontwikkeling	1.493.483	20.918
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
3.3	Bedrijfsloket en -bedrijfsregelingen	56.253	36.243
3.4	Economische promotie	643.187	5.010.781
		2.192.923	5.067.942

Bedragen x €			
Overzicht lasten en baten per taakveld		Lasten	Baten
4. Onderwijs			
4.1	Openbaar basisonderwijs	662.786	
4.2	Onderwijshuisvesting	2.886.434	239.370
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.701.141	502.156
		5.250.361	741.526
5. Sport, Cultuur en Recreatie			
5.1	Sportbeleid en activering	115.448	
5.2	Sportaccommodaties	7.107.554	914.031
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.548.504	194.265
5.4	Musea		
5.5	Cultureel erfgoed	288.504	
5.6	Media	1.111.593	203.162
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.149.347	796.712
		17.320.950	2.108.170
6. Sociaal Domein			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	6.092.171	791.428
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.291.438	
6.3	Inkomensregelingen	11.366.657	7.833.474
6.4	WSW en beschut werk	3.233.135	
6.5	Arbeidsparticipatie		
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	1.747.175	
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+		
6.71a	Huishoudelijke hulp (Wmo)	3.454.000	279.000
6.71b	Begeleiding (Wmo)		
6.71c	Dagbesteding (Wmo)	2.927.862	6.254
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	1.591.718	
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	1.519.924	
6.72b	Jeugdhulp behandeling	117.728	
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	1.220.360	
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	1.381.851	
6.73a	Pleegzorg	220.359	
6.73b	Gezinsgericht	166.148	
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	1.472.674	
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	25.162	
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	2.250.030	
6.74c	Gesloten plaatsing	160.819	
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	2.663.846	2.663.846
6.81a	Beschermd wonen (Wmo)		
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)		
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		
6.82a	Jeugdbescherming	370.401	
6.82b	Jeugdreclassering	48.759	
		45.322.217	11.574.002

Bedragen x €			
Overzicht lasten en baten per taakveld		Lasten	Baten
7. Volksgezondheid en Milieu			
7.1	Volksgezondheid	2.916.588	5.375
7.2	Riolering	4.535.466	6.271.761
7.3	Afval	5.493.382	7.484.930
7.4	Milieubeheer	844.197	
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	183.992	209.977
		13.973.625	13.972.043
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)			
8.1	Ruimtelijke ordening	2.947.982	137.486
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	16.244.760	18.999.694
8.3	Wonen en bouwen	5.076.577	2.825.790
		24.269.319	21.962.970
		159.902.144	159.902.144

3.12 Overzicht incidentele baten en lasten

Bedragen x €				
Incidentele lasten	2023	2024	2025	2026
Programma 1				
Uren grondbedrijf (product 249 Grondbedrijf algemeen)	366.336	379.891	393.946	408.523
Overhead uren grondbedrijf product 249	249.108	258.326	267.883	277.796
Rente Gronden P249 (min Wilhelminastr) gedekt door bijdrage reserve	131.975	148.632	179.438	187.736
Bijdrage aan Regionaal Investeringsfonds (RIF)	637.278	637.278	0	0
Talentedprogramma	450.000	0	0	0
Lastenverlichting inwoners	1.125.000	1.125.000	1.125.000	0
Programma 4				
Bijdrage kwartiermaker bestuurlijke samenwerking Duin- en Bollenstreek	50.000	0	0	0
Retail- Horecavisie	361.400	0	0	0
Stichting Bloemencorso Bollenstreek	0	36.092	0	0
Uitvoering van de kuuroordstatus	225.000	175.000	0	0
Programma 5				
Huur tijdelijke huisvesting Prinsenhof	50.000	50.000	50.000	50.000
NP Onderwijs ivm onderwijsvertragingen door coronapandemie	206.312	0	0	0
Programma 6				
Jongeren op gezond gewicht 2020-2023	32.150	0	0	0
Jaarlijkse exploitatielasten tijdelijke multifunctionele hal	21.000	21.000	21.000	21.000
Programma 7				
Project integrale toegang	200.000	0	0	0
Praktijkondersteuner Jeugd	100.000	0	0	0
Maatschappelijk programma 2022-2025	107.000	0	0	0
Programma 8				
Handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied/ ODWH	177.498	0	0	0
Programma 9				
Handhaving huisvestingsregelgeving	175.000	175.000	0	0
Vennootschapsbelasting	30.000	46.000	0	0
Incidentele toevoegingen reserves	4.722.560	4.182.003	2.172.988	1.777.821
Totale incidentele lasten	9.417.618	7.234.221	4.210.256	2.722.876
Bedragen x €				
Incidentele baten	2023	2024	2025	2026
Programma 5				
NP Onderwijs ivm onderwijsvertragingen door coronapandemie	206.312	0	0	0
Programma 9				
Tussentijdse winstneming Space Business Park	1.490.000	1.810.000	221.455	0
Tussentijdse winstneming Bronsgeest	250.000	460.000	194.452	0
Winstneming Duineveld	921.962	0	0	0
Winstneming Mortelstraat	92.972	0	0	0
Anterieure overeenkomst BAVO- RIF	271.000	249.000	0	0
Incidentele onttrekkingen reserves	5.385.575	3.131.959	5.839.267	1.110.431
Totale incidentele baten	8.617.821	5.650.959	6.255.173	1.110.431

Toelichting overzicht van incidentele baten en lasten

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht, dient inzichtelijk gemaakt te worden welke incidentele baten en lasten de begroting en meerjarenraming bevat. Om die reden wordt er een staat van incidentele baten en lasten opgenomen. Na eliminatie van de incidentele baten en lasten ontstaat het structureel begrotingssaldo.

Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om projecten of subsidies.

Reservemutaties zijn naar de aard incidenteel. Daarom zijn die ook opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. De mutaties in de bestemmingsreserve dekking kapitaallasten zijn hierop een uitzondering. Onder voorwaarden is het toegestaan om mutaties aan bestemmingsreserves kapitaallasten als structureel aan te merken. Een van de voorwaarden is dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk is aan de boekwaarde van de desbetreffende activa.

Dit is in de Programmabegroting 2023-2025 het geval en daarom hebben we de mutaties in de bestemmingsreserve dekking kapitaallasten als structureel aangemerkt. Baten en lasten komen in aanmerking om als incidenteel aangemerkt te worden als deze voor bepaalde tijd geraamd worden. Er is een onvoorwaardelijke einddatum bekend. Bijvoorbeeld: een éénmalige ophoging van een bestaand (structureel) budget geldt niet als een incidentele last. Een éénmalige last voor een pilot of voor een project met een einddatum is wel incidenteel.

Incidentele Lasten

Programma 1

Talentedprogramma

De gemeente Noordwijk wil graag nieuw, jong en goed opgeleid personeel werven en heeft daarvoor voor 2022 en 2023 budget beschikbaar gemaakt om met een 'talentedprogramma personeel' extra te investeren in het werven van nieuw personeel.

Uren grondbedrijf, overhead uren grondbedrijf, bijdrage aan Regionaal Investeringsfonds (RIF), rente gronden in staat C (min Wilhelminastraat)

Dit betreft apparaats-, overhead en overige lasten voor diverse aan het grondbedrijf gerelateerde onderwerpen (bijv. zwembad, sporthal, landschapspark) die net als de grondexploitaties naar de aard van de raming incidenteel zijn. Ter hoogte van deze lasten staat er een onttrekking aan de Reserve winst uit grondbedrijf tegenover, die eveneens incidenteel is aangemerkt (per saldo nihil).

Lastenverlichting inwoners

De gemeente Noordwijk heeft gemeend de komende drie jaar een teruggave aan de eigenaren van woningen te geven ter hoogte van € 1.125.000,- per jaar, in totaal € 3.375.000,- om enigszins de woonlasten te verlichten.

Programma 4

Bijdrage kwartiermaker bestuurlijke samenwerking Duin- en Bollenstreek

De kwartiermaker wordt regionaal aangetrokken voor de uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek voor een periode van 1 jaar.

Retail- en horecavisie

Op basis van een raadsbesluit uit september 2021 zijn voor de Retail- en horecavisie bedragen beschikbaar gesteld voor drie jaar. De retail- en horecavisie wordt inclusief het uitvoeringsprogramma vastgesteld. Binnen de bestaande budgetten kan het uitvoeringsprogramma niet worden gefinancierd. De projectleider van het uitvoeringsprogramma is gestart in januari 2022.

Stichting Bloemencorso Bollenstreek

Aan de stichting wordt een eenmalige bijdrage verstrekt.

Uitvoering van de kuuroordstatus

Met het vaststellen van deze visie start het traject om te komen tot een uitvoeringsprogramma. De raad heeft hiervoor reeds budget beschikbaar gesteld voor drie jaar (tot en met 2024). De gemeente heeft de regie voor het uitvoeringsprogramma, echter kan dit alleen samen met de stakeholders vormgeven. Er zal gezamenlijk opgetrokken worden om kansen te onderzoeken en initiatieven verder te brengen.

Programma 5

Huur tijdelijke huisvesting Prinsenhof

Ter overbrugging tot de totstandkoming van de nieuwbouw voor de basisschool wordt in vervangende, tijdelijke huisvesting voorzien.

Nationaal Programma Onderwijs in verband met onderwijsvertragingen door coronacrisis

De gemeente ontvangt van 2021 tot en met 2023 in totaal ruim € 7 ton om de achterstanden in het onderwijs die zijn ontstaan tijdens de coronacrisis in te lopen.

Programma 6

Jongeren op gezond gewicht 2020-2023

De regeling JOGG is een tijdelijke regeling van het rijk waarvoor de gemeente via het gemeentefonds middelen ontvangt.

Tijdelijke multifunctionele hal Schelft

Na de brand in het multifunctionele complex is er een tijdelijke hal geplaatst ter overbrugging tot het moment dat het nieuw te bouwen complex in gebruik kan worden genomen.

Programma 7

Project integrale toegang

Voor de invoering van de nieuwe integrale toegang voor zorg heeft de raad € 1.000.000,- beschikbaar gesteld voor inhuur van begeleiding en opstartkosten. De jaarlijkse raming van € 200.000,- eindigt in 2023.

Praktijkondersteuner Jeugd

Er loopt een pilot waarbij de huisartsen extra ondersteund worden bij het (al dan niet) doorverwijzen naar jeugdhulp. Na evaluatie zal worden besloten of dit een structurele uitgave wordt.

Maatschappelijk programma

Er is voor twee jaar € 194.000,- beschikbaar gesteld voor het opstellen van het maatschappelijk programma. Hiermee wordt gewerkt aan innovatieve vormen van participatie en nieuwe projecten.

Programma 8

Handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied/ ODWH

De Omgevingsdienst West Holland (ODWH) zal gedurende een periode van vier jaar de in onze gemeente geconstateerde situaties gaan handhaven overeenkomstig de kaders die in het 'Voorstel legalisatie vraagstuk/benaderingswijze handhaving ISG/RO' zijn aangegeven. 2023 is het laatste jaar.

Programma 9

Handhaving huisvestingsregelgeving

Dit budget is gebaseerd op het Raadsvoorstel vaststellen Gebruik Woningen Noordwijk, zaaknummer 1283. De financiële paragraaf luidt als volgt: "Er wordt een integraal handhavingsplan opgesteld. Met het vaststellen van de begroting 2021 heeft de raad voor een periode van vier jaar een jaarlijks bedrag van € 250.000,- beschikbaar gesteld voor de kosten van deze handhaving. De verwerking van de meldingsplicht, het afgeven van (volkshuisvestelijke) vergunningen en coördinerende werkzaamheden (afstemming met Belastingen en ODWH) zijn extra taken. Ook zal uitvoering moeten worden gegeven aan de overgangsregeling (toetsen aanvragen en beschikking afgeven voor persoonsgebonden overgangsregeling. In de Perspectiefnota 2021 is het budget opgedeeld in € 75.000,- structureel en € 175.000,- incidenteel.

Vennootschapsbelasting

Dit is gerelateerd aan de winst uit grondexploitaties. Ter hoogte van deze lasten staat er een onttrekking aan de Reserve winst uit grondbedrijf tegenover, die eveneens incidenteel is aangemerkt (per saldo nihil).

Incidentele Baten

Programma 5

Nationaal Programma Onderwijs in verband met onderwijsvertragingen door coronacrisis

De gemeente ontvangt van 2021 tot en met 2023 in totaal ruim € 700.000,- om de achterstanden in het onderwijs die zijn ontstaan tijdens de coronacrisis in te lopen.

Programma 9

Tussentijdse winstneming Space Business Park, Tussentijdse winstneming Bronsgeest, Winstneming Duineveld en Winstneming Mortelstraat

De (tussentijdse) winstneming grondexploitatie is altijd incidenteel.

Anterieure overeenkomst BAVO- RIF

Voor het woningbouwproject BAVO wordt van de projectontwikkelaar een vergoeding ontvangen als bijdrage aan het Regionaal Investeringsfonds (RIF).

3.13 Overzicht van salarissen en sociale lasten

Het overzicht van de salarissen en sociale lasten ziet er als volgt uit:

Afgerond op € 1.000,-		
Overzicht van salarissen en sociale lasten 2023	fte's	sociale lasten
Raadsleden (27)		531.500
Burgemeester	1,00	167.400
Wethouders (4)	4,00	432.000
Subtotaal Bestuur	5,00	1.130.900
Ambtelijke organisatie	288,30	24.072.100
Subtotaal ambtelijke organisatie	288,30	24.072.100
Totaal	293,30	25.203.000

3.14 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Bedragen afgerond op € 1.000,-	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Algemene dekkingsmiddelen	2022	2023	2024	2025	2026
Parkeergelden	3.619.000	4.857.000	4.955.000	5.055.000	5.157.000
Naheffingsaanslagen	565.000	607.000	621.000	635.000	650.000
Parkeervergunningen/ontheffingen	250.000	269.000	275.000	282.000	288.000
Dividend Alliander/Meerlanden/BNG	782.000	832.000	832.000	832.000	832.000
OZB gebruikers	1.278.000	1.374.000	1.406.000	1.438.000	1.471.000
OZB woning eigenaar	9.362.000	10.064.000	10.295.000	10.532.000	10.774.000
OZB niet-woning eigenaar	2.861.000	3.164.000	3.236.000	3.309.000	3.384.000
Hondenbelasting	275.000	0	0	0	0
Forensenbelasting	1.336.000	1.436.000	1.469.000	1.503.000	1.537.000
Toeristenbelasting	3.326.000	3.575.000	3.657.000	3.741.000	3.827.000
Kosten aanmaningen/dwangbevelen	69.000	74.000	76.000	78.000	79.000
Precariobelasting	208.000	224.000	229.000	234.000	240.000
Algemene uitkering	63.901.000	70.086.000	73.673.000	76.640.000	73.478.000
Saldo algemene dekkingsmiddelen	87.832.000	96.562.000	100.724.000	104.279.000	101.717.000

3.15 Begroting grondbedrijf

Begrote staat van lasten en baten grondbedrijf

Bedragen x €			
Lasten uit complexen grondbedrijf	Realisatie	Begroting	Begroting
Omschrijving	2021	2022	2023
Kosten van grondverwerving (strategisch)		2.000.000	2.000.000
Overige grondkosten	95.587	2.328.936	8.893
Slopen en saneringen	95.723	6.497	0
Planontwikkeling en VTU	1.472.796	1.801.246	1.246.515
Kosten wegens spoedonderzoek		100.000	100.000
Advies- en accountantskosten		100.000	100.000
Kosten van bouwrijp maken	414.305	3.401.630	31.277
Kosten van woonrijp maken	1.283.590	2.378.194	2.414.221
Rente	170.323	206.129	228.532
Planstructuur/Bijdragen en diversen	222.825	1.396.467	1.292.191
Mutaties voorraden (tussentijdse winstnem)			8.823.131
Dotatie voorziening voorzienbare verliezen	411.000		
Bedrijfsresultaat voor bestemming	-697.000	991.696	
Totale lasten uit complexen grondbedrijf	3.469.149	14.710.795	16.244.760

Bedragen x €			
Baten uit complexen grondbedrijf	Realisatie	Begroting	Begroting
Omschrijving	2021	2022	2023
Ontvangen schadevergoedingen	40.710		
Verpachtingen	44.332	32.196	32.196
Verhuren			
Ontvangen rentevergoeding	93.781		0
Bijdrage derden	2.117.633	2.154.029	551.337
Bijdrage fondsen		263.575	600.000
Grondverkopen	2.984.518	6.724.713	15.421.960
Expl.Bijdr / Interne verrekeningen			2.063.799
Mutaties grondvoorraden	-1.835.825	5.292.780	
Onttrekking voorziening voorzienbare verliezen	24.000	243.502	330.402
Totale baten uit complexen grondbedrijf	3.469.149	14.710.795	18.999.694

Bedragen x €		Begroting
Resultaat uit complexen grondbedrijf		2023
Totaal baten		18.999.694
Totaal lasten		16.244.760
Totaal saldo van baten en lasten		2.754.934
Mutaties in de reserves (storting)		-2.754.934
Mutaties in de voorziening voorzienbare verliezen		0
Resultaat		0

Toelichting op de begrote staat van lasten en baten grondbedrijf

Bedragen x €	Begroting 2023
Toelichting op lasten uit complexen grondbedrijf	
Kosten van grondverwerving (strategisch) Dit betreft een raming voor strategische grondaankopen.	2.000.000
Overige grondkosten Dit betreft de complexen Space Business park en Offem-Zuid.	8.893
Planontwikkeling en VTU De planontwikkelingskosten hebben betrekking op alle complexen.	1.246.515
Kosten wegens spoedonderzoek Dit zijn de kosten voor spoedonderzoeken die uiteindelijk direct aan een complex kunnen worden toegerekend	100.000
Advies- en accountantskosten Dit zijn de kosten voor advies- en accountskosten die uiteindelijk direct aan een complex kunnen worden toegerekend.	100.000
Kosten van bouwrijp maken Deze kosten hebben betrekking op de complexen Offem-Zuid en Duineveld	31.277
Kosten van woonrijp maken Deze kosten hebben betrekking op de grexen Van de Mortelstraat, Space Business Park, Bronsgeest, Offem-Zuid en Duineveld	2.414.221
Rente Over de Bouwgronden in exploitatie (BIE's) wordt 0,8820% rente berekend.	228.532
Planstructuur en bijdragen en diversen Deze kosten betreffen voornamelijk de grexen Offem-Zuid en Duineveld	1.292.191
Mutaties grondvoorraden Dit betreft de afname van de boekwaarden van alle complexen over 2023	8.823.131
Totaal lasten	16.244.760

Bedragen x €	Begroting 2023
Toelichting op baten uit complexen grondbedrijf	
Verpachtingen Opgenomen zijn de opbrengsten uit de lopende overeenkomsten. Dit betreft het complex Duineveld.	32.196
Bijdrage derden Dit betreft de complexen Offem-Zuid	551.337
Bijdrage Fondsen Deze raming betreft het complex Duineveld	600.000
Expl.Bijdr / Interne verrekeningen Deze raming betreft het complex Bronsgeest	2.063.799
Grondverkopen Dit zijn opbrengsten uit de complexen Van de Mortelstraat, Space Business Park en Bronsgeest	15.421.960
Onttrekking Voorziening Voorzienbare Verliezen Bij het afsluiten van het complex Schippersvaartweg wordt de voorziening hiervoor afgeboekt.	330.402
Totaal baten	18.999.694

Bedragen x €	
Toelichting op resultaat uit complexen grondbedrijf	
Totaal baten	18.999.694
Totaal lasten	16.244.760
Totaal saldo van baten en lasten	2.754.934
Afsluiten grex Van de Mortelstraat (-€ 92.972), tussentijdse winstneming complex Space Business Park (-€ 1.490.000), tussentijdse winstneming Bronsgeest (-€ 250.000) en afsluiten grex Duineveld (-€ 921.962)	-2.754.934
Resultaat	0

Specificatie verloop geraamde mutaties in geïnvesteerd kapitaal via begroting van baten en lasten

Specificatie verloop geraamde mutaties in geïnvesteerd kapitaal via begroting van baten en lasten	Geïnvesteerd per 1-1-2022	Geïnvesteerd per 1-1-2023	Geïnvesteerd per 31-12-2023
<u>Bouwgrond in exploitatie (BIE) met grex</u>			
1.14 Van de Mortelstraat (van Alg.Dienst)	289.671-	218.735-	0-
1.23 Space Business Park	10.562.316	9.768.727	5.090.636
1.25 Bronsgeest (van Alg.Dienst)	6.414.464	12.514.129	3.172.348
1.44 Maarten Kruytstraat	5.805.571	1.689.552	1.785.674
1.51 Offem-Zuid	3.673.831	3.489.705	4.924.318
1.56 Restgronden Boechorst	6.325-	0	0
1.61 Duineveld (vm Centraal Park 1e fase)	3.556.924-	1.381.848-	0
1.75 Joh. van Hoornstr e.o. (vh Northgohal eo)	18.724-	0-	0-
1.78 Leefbaarheidsimpuls De Zilk	802.184	134.578	0-
1.79 Schippersvaartweg 39 (Munnikeweyj)	483.396-	0	0
Totaal	22.903.326	25.996.108	14.972.976

Specificatie verloop geraamde mutaties in geïnvesteerd kapitaal via begroting van baten en lasten	Geïnvesteerd per 31-12-2024	Geïnvesteerd per 31-12-2025	Geïnvesteerd per 31-12-2026
<u>Bouwgrond in exploitatie (BIE) met grex</u>			
1.14 Van de Mortelstraat (van Alg.Dienst)	0-	-0	-0
1.23 Space Business Park	255.435-	0	0
1.25 Bronsgeest (van Alg.Dienst)	2.908.482-	-0	-0
1.44 Maarten Kruytstraat	0-	-0	-0
1.51 Offem-Zuid	0	0	0
1.56 Restgronden Boechorst	0	0	0
1.61 Duineveld (vm Centraal Park 1e fase)	0	0	0
1.75 Joh. van Hoornstr e.o. (vh Northgohal eo)	0-	-0	-0
1.78 Leefbaarheidsimpuls De Zilk	0-	-0	-0
1.79 Schippersvaartweg 39 (Munnikeweyj)	0	0	0
Totaal	-3.163.917	0	-0

De verwachte mutaties zijn gebaseerd op (de cashflows van) het Boek Grondbedrijf 2022 en genomen raadsbesluiten. Bedragen wijken af doordat bij het boek Grondbedrijf is gerekend met 0,9 % rente, terwijl hier met de omslagrente is gerekend. Daarnaast zijn de nieuw berekende tussentijdse winstnemingen van de complexen Van de Mortelstraat, Space Business Park en Duineveld verwerkt.

Specificatie geraamde verloop van reserve, voorziening en kapitaalverstrekking

Bedragen x €		
Reserve winst uit grondbedrijf		
Saldo 31-12-2021 (na voorstel resultaatbestemming)		11.002.470
Mutaties 2022		-3.427.175
Geraamd saldo 31-12-2022		7.575.295
<i>Onttrekkingen 2023</i>		
Vennootschapsbelasting	-30.000	
Uren Grondbedrijf Algemeen	-361.010	
Overhead over uren Grondbedrijf	-196.750	
Rente vm NIEGG's	-131.915	
Bijdrage RIF	-637.278	
Totaal Onttrekkingen 2023		-1.356.953
<i>Toevoegingen 2023</i>		
Afsluiten complex Van de Mortelstraat	92.972	
Tussentijdse Winstneming Space Business Park	1.490.000	
Tussentijdse Winstneming Bronsgeest	250.000	
Afsluiten complex Duineveld	921.962	
Anterieure overeenkomst BAVO-terrein RIF	271.000	
Afhandeling transactie GOM	126.825	
Totaal toevoegingen 2023		3.152.759
Geraamd saldo 31-12-2023		9.371.101

Bedragen x €		
Voorziening voorzienbare verliezen		
Het saldo per 31-12-2021 bestaat uit:		
Voorziening 1.44 Maarten Kruytstraat		2.300.000
Voorziening 1.51 Offem-Zuid		5.212.000
Voorziening 1.75 Joh. van Hoornstraat e.o.		133.000
Voorziening 1.78 Leefbaarheidsimpuls De Zilk		330.402
Voorziening 1.79 Schippersvaartweg 39 (Munnikewej)		111.000
Totaal		8.086.402
Afsluiten 1.75 Joh. van Hoornstraat e.o. in 2022 1)		-133.000
Afsluiten 1.79 Schippersvaartweg 39 (Munnekewej) in 2022		-111.000
Geraamd saldo 31-12-2023		7.842.402

Bedragen x €		
Kapitaalverstrekking		
Saldo 31-12-2021		22.903.327
Thans voorziene mutaties voorraden 2022		3.092.781
Geraamd saldo 31-12-2022		25.996.108
Geraamde mutaties voorraden 2023		-11.023.132
Geraamd saldo 31-12-2023		14.972.976

Lijst van afkortingen

Lijst met afkortingen		
	Afkorting	Omschrijving
A		
	ABF	Axon, BSM en Focus
	ALV	Algemene Ledenvergadering
	AMvB	algemene maatregel van bestuur
	APV	Algemene Plaatselijke Verordening
	AVA	Algemene vergadering van Aandeelhouders
B		
	B&O	Beheer en Onderhoud
	BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
	BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
	BCF	btw-compensatiefonds
	BIE	Bouwgronden In Exploitatie
	BIZ	Bedrijven Investerings Zone
	BI-zone	bedrijfsinvesteringszone
	BKOR	Beeldende Kunst in Openbare Ruimte
	BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
	boa	buitengewoon opsporingsbeambtenaar
	BOC	Beheer openbare ruimte civiel
	BSO	Buitenschoolse opvang
	BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
	BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
C		
	CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
	cfm	conform
	CIB	Centraal Inlichtingenbureau
	COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
	COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid
	COM	Communicatie
	CROW	Centrum voor Regeling en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechiek
D		
	DCS	Directie, control en strategie
	DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
E		
	EMU	Economische en Monetaire Unie
	ESA	European Space Agency
	ESTEC	European Space Research and Technology Centre
	ETP	Economie, toerisme en participatie

Lijst met afkortingen	
Afkorting	Omschrijving
F	
Fte	fulltime-equivalent
G	
gft	groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GOA	Gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid
GOM	Greenport Ontwikkelingsmaatschappij
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GREX	grondexploitatie
H	
HALT	Het Alternatief
HHR	Hoogheemraadschap Rijnland
HLT	Hillegom, Lisse en Teylingen
HOV	Hoogwaardig openbaar vervoer
I	
I&A	Informatisering en Automatisering
iAWKp	Integraal Afvalwater Ketenplan
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IGM	Informatie- en gegevensmanagement
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKB	Individueel Keuzebudget
INC	incidenteel
INV	investeringen
IP	investeringsplan
ISD	Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst
ISG	Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek
IVP	Integraal Veiligheidsplan
J	
JGZ	jeugdgezondheidszorg
JOGG	Gezonde jeugd, gezonde toekomst (voorheen Jongeren op gezond gewicht)
JOV	Juridisch - openbare orde - veiligheid
jr	jaar
JZ	Juridische zaken

Lijst met afkortingen		
	Afkorting	Omschrijving
K		
	KCC	Klantcontactcentrum
	KDB	Gemeenschappelijke Regeling werkbedrijven Kust-, Duin- en Bollenstreek
	kg	kilogram
	KL	kapitaallasten
	KSN	Kustsurfvereniging Noordwijk
	kso	kosten-en-samenstellingsonderzoek
	kst	kosten
L		
	LIOR	Leidraad Inrichting Openbare Ruimte
	LISA	Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen
M		
	MAS	Maatschappij
	MDT	maatschappelijk diensttijd
	MIP	meerjarig investeringsplan
	MJOP	meerjarenonderhoudplanning
	MJR	meerjarenrekening
	MKB	midden- en kleinbedrijf
	MPG	meerjarenperspectief grondexploitaties
	MSD	Merck, Sharp & Dohme
	mva	materiële vaste activa
	MZVT	Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis
N		
	Nedvang	Nederland Van Afval naar Grondstof
	NHG	Nationale Hypotheek Garantie
	NIEGG	niet in exploitatie genomen gronden
	n nb	nog niet bekend
	NRB	Noordwijkse Reddingsbrigade
	NV	naamloze vennootschap
	NW	Noordwijk
	NWH	Noordwijkerhout
O		
	ODWH	Omgevingsdienst West-Holland
	OPK	Oud papier en karton
	OR	Openbare Ruimte
	OSS	Onderwijs, sport en subsidie
	OZB	onroerendezaakbelastingen

Lijst met afkortingen		
	Afkorting	Omschrijving
P		
	p	product
	PBD	Plastic verpakkingen, Blik en Drinkpakken
	PM	pro memorie
	PMD	Plastic, Metaal en Drankkarton
	PPS	Publiek Private Samenwerking
	PRIS	Parkeer Route Informatiesysteem
	PRU	Projecten ruimte
Q		
R		
	RAV	Regionale Ambulancevoorziening
	RBR	Ruimtelijk beleid en regie
	RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
	RIF	Regionaal Investeringsfonds
	RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
	RO	Ruimtelijke ontwikkeling
	RZB	roerende-zaakbelastingen
S		
	SJC	Sint Jeroens Club
	SOZ	Service Organisatie Zorg
	SSA	strategische samenwerkingsagenda
	Stichting RIJK	Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland
	STR	structureel
	SVN	Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
T		
	t/m	tot en met
	TWN	tussentijdse winstneming
	TWO	Tijdelijke Werkorganisatie
U		
	UVOR	Uitwerking Visie Openbare Ruimte

Lijst met afkortingen		
	Afkorting	Omschrijving
V		
	VAB	vuilafvoerbedrijf "Duin- en Bollenstreek"
	vd	van de
	vh	voorheen
	vm	voormalig
	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
	Vpb	Vennootschapsbelasting
	VRHM	Veiligheidsregio Hollands Midden
	vsv	voortijdig schoolverlaten
	VTH	Vergunning - toezicht en handhaving
	VTU	Vorbereiding en Toezicht op de Uitvoering
	vz	voorzieningen
W		
	Wet Bibop	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
	Wet Fido	Wet financiering decentrale overhede
	Wet Hof	Wet houdbaarheid overheidsfinanciën
	WGS	Wet gemeentelijke schuldhelpverlening
	Wkb	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
	Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
	Woo	Wet open overheid
	WOZ	Waardering onroerende zaken
X		
Y		
Z		

Voorstraat 42
2201 HW Noordwijk
T. 071 - 36 60 600
gemeente@noordwijk.nl
www.noordwijk.nl